

ISO KUYOYOTUTU TELESULU ISEKIYEELI TOM TAKELAYA

Kutulutu

Isekiyeeli takelaya taa i caaləyəna kalənav ke Iseyeli nyəma ke mpi pə təə pa pəntəna Iso tə. Pə waali ké i yəyətə piitimnaa mpa pa tɔwa Iseyeli nyəma ke konyəŋ tə pa huɔnav təm. Uena í yəyətə Yosalem hotuyə təm tətə. Na isəna Iso ka mələna Iseyeli nyəma ke pa wule taa tə. Uena í keesi isəna Iso təsəele kufate ka wəe tə.

Isəna pa faya Isekiyeeli takelaya tə:

Iso kalənav ke Iseyeli nyəma, titite 1-24

Iso huɔnav ke piitimnaa lempe, titite 25-32

Iseyeli nyəma lanheesəle təm, titite 33-39

Cele Iso təsəele nte pə hula Isekiyeeli tə, titite 40-48

Tacaa luv ke Isekiyeeli təə

¹⁻³ Pənaɣa hiu na naanɔwa*fa* nyəŋka isətu liyiti nyəŋ kuyaku kakpasɪ nyəŋku. Pusi pəyalɔ Isekiyeeli má, maə wə Yuta nyəma mpa pa kuuwa tə, pa taa ké Kεpaə pəyɔ nəyɔ. Mpyúyú pə lapa-m isu toosee taka, na má ná isətənyyɔ tɔlaa. Iseyeli wulav Sowakεŋ kuuu pənaɣa kakpasɪ nyəŋka nté. Iso yəyətəna-m Papiloni nyəma tətɔ taa ké pəyɔ Kεpaə nəyɔ na í ton, tii ma təə. ^a kətuyɔ təmle tə.

⁴ Ma nyənaɣa mpu ɔle ma ná heelim səsəəm narəli pə luna ilim ntəyəŋ təə kele. Mpyúyú pə

^a **1:1-3 Pənaɣa hiu na naanɔwa:** Pə pəsəyɪ na pə wəe pənaɣa ŋka Isekiyeeli caala i

kona isəhmuntuyv kpusəh nyəhku nakoli. Na kəkə hmeləsəyi na pə cəki-ku. Ku heku taa we ké isu nyəghəlyv kuseemuyv hku pa sota na pá wə kəkə taa tə.

⁵ Uena wontu natələyi liyiti luna hmuntyv hku ku taa təna, tə nəyəsəna isu yəlaa.

⁶ Paa hku ku isentaa we təm liyiti na keŋ ke liyiti.

⁷ Tə nəhhe ka siyisaa ké, na tə nəntaaləh nəyəsəna isu naule. Na á teeki kəkə isu nyəghəlyv kuseemuyv kusotyv.

⁸ Tə keŋ liyiti in, paa hku ku tee na yulv niŋ. Ue tə niŋ in i nyənəyi həghələh liyiti, isu tə isentaa na tə keŋ.

⁹ Tə kenəəsi ka yoosina təmaya. Ye tə təh tə siyisaa ké təca, nakoli ku keesəyi.

¹⁰ Paa tə taa hku ku wena isentaa ke təm liyiti ké. Yulv isentaa ka wee, na təghəlaya isentaa na ntəghəh tə, na nav isentaa na mpv tə, na pəcó pə kaasi hekəle isentaa.

¹¹ Isətaa tə ké tə isentaanaa na tə keŋ ka fayaa. Uena keŋ naale náá tokiyina təma, na naale náá takati.

¹² Paa hku ku təh ké na ku siyisaa. Na ku puki timpri feesuyv tusiyi-ku tə, ku heləyi.

¹³ Wontu nti tə weetv ka nəyəsəna ké isu kəkə mamala. Na tə wee isu kahulasi, na kəkə hke ka cəki tə heku taa. Tə nyaaləm təəwa səsəm ké na tev hmeləsvyv luki pə taa.

¹⁴ Uena wontu nti tə kprakəyi asewa na tə teeki na tə kəh, isu calanaa tiikuyv tə.

¹⁵ Ma təha nyənvyv ke wontu ntəyi mpv, ue ma nawa paa wontuyv hku ku cəghəle pəpəte kolvmtəle na a tokina atə.

16 Pɔpɔlee anɪ a ηmatu na a wɛɛtu teekaya kɔkɔ kɛ, isu liyitee pɔle atɔntɔte nyɛnte. A ka wɛna wɛɛtu kulɔmtu kɛ a liyiti kɛ. Ulena a ηmatu na a wɛɛtu caya isu a suu tɛma taa.

17 Ye a kula tɔnte, a kɔnkɔmɔη liyiti kɛ a siyisinaa, aa kɛeki.

18 A kɔnkulɔmɔη ka wɛ sɔɔntu, na tulɔnasɪ waasa a tɛna na pɔ cɔɔ na pɔ ta na sɪ teeki kɔkɔ.

19 Ye wontu ntɪ tɔ tɔη, ɪɛ pɔpɔlee nɔɔ tɔηɔγɪ tɔ kɔηkɔη taa. Ye tɔ kulɔγɪ atɛ ɪɛ pɔpɔlee nɔɔ kulɪ tɔtɔ.

20 Timpi feesuyɔ tusayaa-tɪ tɔγɔ tɔ pukaya, na pɔpɔlee kulɔγɪ na a tɔηɔγɪ. Mpi tɔ, wontu lɔmayasɔle ka wɛ a taa kɛ.

21 Ye wontu ɪ tɔη, ɪɛ pɔpɔlee tɔη. Ye tɔ sɔηaa, ɪɛ a sɔη. Ye tɔ kulɔγɪ atɛ, ɪɛ a kulɪ. Mpi tɔ, wontu lɔmayasɔle ka wɛ pɔpɔlee taa kɛ.

22 Wontu ntɪ tɔ nyɔɔη tɔɔ ka lemaya isu tin taka kɛ ɪsɔtaa, na pɔ tee kɔkɔ.

23 Na wontu ntɪ tɔ keη naale naale loosa tɛma tɔɔ kɛ ɪsɔtɔnɔγɔ ηku ku tɛɛ tɛna. Ulena tɔ keη naale naale lɛɪɪ nɔɔ taka tɔ mayamaya tɔ tɔɔ.

24 Ye wontu ntɪ tɔ kula tɔnte, ma nukɪ tɔ keη kɔkɔte kɛ, isu lɔm sɔsɔm. Yaa isu Toma tɛna tu nɔγɔ. Pɔ kɛ kɔkɔte sɔsɔle kɛ isu yoolaa nyɛnte. Waatu wei tɔ caaki sɔηɔγɔ, ɪɛ tɔ kpili tɔ keη.

25 Ulena kɔkɔte lukɔna tɔ nyɔɔη tɔɔ ɪsɔtɔnɔγɔ ηku ku tɛɛ.

26 ɪsɔtɔnɔγɔ ηku ku wɛ wontu ntɪ tɔ nyɔɔη tɔɔ kɛ mpɔ tɔ, ku tɔɔ ka wɛ pulɔpɔ isu liyitee pɔle nte tɔ wɛ pooku tɔle tɔ tɔ kumte. Ulena pulɔpɔ lukɔna kumte nte tɔ tɔɔ na pɔ nɔγɔsɔna isu yɪɪɪ ɪsɛntaa.

27 Mɔpɔγɔ ma nawa sɪ yɪɪɪ nɔγɔsɔle nɪtɛ tɔ teekaya kɔkɔ isu nyɔγɔlɔγɔ kuɛɛmɔγɔ ηku pa sɔtaa tɔ. Pɔ

caɣa ké isu kəkə cəɔna-ku. Pə kpaɣav isu yulu nəɣəsəle ńté tə tənayá cəɔ, na pə kra na pə tii tə. Ma nawa isu kəkə nyaləməle səsəle na pə cəɔna-te.

²⁸ Nyaaləm səsəəm mɔɔ ɔu wɛ teitei ké isu tɛv nukuyɔ na kaɣalɔ kaɣa tə. Pə ké Tacaɔ teu nəɣəsəle ké. Ma ná mɔɔ ulɛna má hoti ma isentəɔ na má nu nəɣəɔlɔ yəɣətəɣəna-m.

2

Iso tiliyi Isekiyeeli ke Iseyeli nyama kin

¹ Mɔɔyú yulu nəɣəsəle ńté tə təma-m si: Yulu nyá, səŋ nyá nəɔhɛɛ təɔ na má yəɣətəna-ŋ.

² Pə yəɣətəna-m təmnɔa mɔɔ təɣə Feesuyɔ suu ma taa, na kú yeɛle na má səŋ ma nəɔhɛɛ təɔ. Ulɛna má nu wei ɪ yəɣətayana-m tə ɪ təm.

³ Wenti ɪ yəɣətayana-m təɣəle si: Yulu nyá ma tiliyi-ŋ Iseyeli asayaa mɔɔ pa kuləɣi ma təɔ tə pa kin. Pana pa caanaa pa wakələna-m ké. Paa haləna saŋa isəntə.

⁴ Yəlaa mɔɔ pa ké kpaŋkpantənaa ké na pa nyama na kpəsəŋ. Polo pa kin na ń heeli-wɛ si, Tacaɔ Iso yəɣətəɣi si

⁵ pa ké asayaa ké. Uɛ paa pa nukɪ yaa paa nukɪ, pa ké təɔ kullaa ké. Paa cəkəna si asayaa wɛ pa heku.

⁶ Taa nyana yəlaa mɔɔ, yaa pa kuyəɣətutv. Paa pa wɛ-m isu səwa yaa pəcesɪ, pə feɪ si ń nyana asayaa mɔɔ pa kuyəɣətutv yaa pa yaasi.

⁷ Pə wɛɛ ké si ń heeli-wɛɣɛ ma təm té, ye pa nuwa yaa pa ta nu, pa ké asayaa ké.

⁸ Nu nti ma heeliyi-ŋ tə. Taa la isayav isu asayaa mɔɔ. Haa nyá nəɣə na ń təɣə mɔɔ maa cɛɛ-ŋ tə.

⁹ Ma nyənaya mɔɔ, ulɛ ma nawa niŋ nté na í siyisina-m, na ɪ taa na takəlaya həule.

¹⁰ Ntɛna pə heɛti-keɣe ma isentaa tɛne ɛni, na pə ɲmaa ka taa na ka waali ké lanwakəlle tɔm. Na kɔnyɔwiina na mɔla tɔm ke pə taa tɔtɔ.

3

¹ Mpuɣule yulu nəɣəsəle ɲté tɔ tɔma-m si: Yulu nyá tɔɣɔ takəlaya ɲke, na ɲ polo ɲ yɔɣɔtəna Iseyeli nyóma.

² Uɛna má haɔ nəɣɔ, na yulu nəɣəsəle ɲté tɔ yeɛle na má tɔɣɔ takəlaya ɲke.

³ Uɛna í tɔ-m si: Yulu nyá tɔɣɔ takəlaya ɲka ɛni ma cɛla-ɲ mpɔ tɔɣɔ nyá hiluyɔ taa.

Ma tɔɣɔ-ke, ɛna ká la ma nəɣɔ taa ké leɛɛɲ, isɔ tuɲ.

⁴ Mpuɣú i tɔma-m si: Polo Iseyeli nyóma kin, na ɲ heeli-wɛɣe ma tɔm.

⁵ Mpi tɔ, pə taɣa yɛlaa mpa pa kuyɔɣɔtɔtu wɛ səkpetɔɣɔ. Yaa pa yɔɣɔtaɣa na kate tɔ, pa kin ke ma tila-ɲ. Ama Iseyeli nyóma kin ké.

⁶ Pə taɣa yɛlaa paɣale mpa pa kuyɔɣɔtɔtu wɛ səkpetɔɣɔ, yaa pa yɔɣɔtaɣa wɛ kate na nn nukɪ pa tɔm tɔ. Ye isɔ yɛlaa isɔ mpɔ kin ke maa tila-ɲ, paɔ nuna-m.

⁷ Ama Iseyeli nyóma luɣɔ fɛi ma nunaɔ. Mpi tɔ, pa kisa-m nunaɔ. Iseyeli nyóma tɛna nyɔɔɲ taa wolaa ké, na pa nyama na kpusəɲ.

⁸ Maa yeɛle na nyá isentaa nyəɲ na ɲ wɛɛna lanɲkpusəɲ isɔ mpe, na ɲ yoonɔ-wɛ.

⁹ Maa yeɛle na nyá nyɔɣɔ taa wɔli isɔ liyitee pələ tin ton nyəɲ nyəntɛ. Haləna tɔ kəli kukpamɔɣɔ ke ton. Paɔ pa ké tɔ kullaa piitim tɔ, sɔɣɔntɔ í taa kra-ɲ, pécó taa nyana-wɛ.

¹⁰ Mpuɣú Iɔ tasa-m si: Isekiyeeli nu tɔmnaa mpa pa tɛna maa heeli-ɲ tɔ. Tɔki-təɣi nyá lotu taa.

11 Polo ma yɔlaa piya mpa pa ké yomaa tɔ pa kin. Ye paa nuna-ŋ, yaa pa kaa nuna-ŋ. Heeli-we si Tacaɔ Iɔ yɔɔtɔna.

12 Uena Feesuyu kpaɔa-m, na má nu ma waalɔyi kɔkɔte sɔsɔle si: I sa Tacaɔ ke hatoo i tɔɔayale taa.

13 Uena má nu isɛna wontu keŋ makɛna tɛma tɔ. Pɛ na pɔpɔle pɔ kɛnta kɔkɔte sɔsɔle.

14 Mɔ́yú Feesuyu kpaɔa-m na kú tɛɛna-m. Ma laŋle ka wakɛlaa ké na má kpɔɔlɔyi. Uena Tacaɔ ton tii ma tɔɔ.

15 Waatu inɔyi ma tala timpi pa yaa si, Teli-Apɔpi tɔ. Iseyeli nyɔma mpa pa kuuwa na pá we Kɛpaa pɔɔ nɔɔ tɔ pa tɛɛle. Uena má caya pa kin na sɔɔntu ke kɔyeɛ naatosompɔɔlaya.

Isekiyeeli feɔnyu ke Iseyeli nyɔma kin

16 Kɔyakɔ naatosompɔɔlaya nyɛŋko ke Tacaɔ yɔɔtɔna Isekiyeeli ma si:

17 Yulɔ nyá maa su-ŋ Iseyeli nyɔma taŋlɔ. N ka nu ma tɔm na ń polo ń kpaali-we na ma nɔɔ.

18 Ye isu ma hulɔ isayav si i ká si, na ń tá kpaali pɔntu unɔ si í layasi mpaav na pɔ ya i nyɔɔ, pɔntu ká si. Ue nyaya maa pɔɔsi i sɛm tɔm.

19 Ama ye ń kpaala isayav na í kisi layasuyɔ, na í si i isayatu taa. Ue n yapa nya ti nyɔɔ.

20 Ye siyisilu yela siyisuyu, na í la isayatu. Maa nyɛpi-i katɔka na í si. Pɛ taya pɔlɔ, n ta kpaali-i. Ue nɔɔlɔ kaa tasa i siyisuyu tɔm yɔɔtɔyɔ. Ama nyaya maa pɔɔsi i sɛm tɔm.

21 Ye ma kpaala siyisilu si í taa pɛnti, na í yele pɛntuyɔ, uɛ i kaa si. Mpi tɔ, i nu kpaaluyɔ. Uena pɔ yá ma nyɔɔ.

Tacaɔ twa Isekiyeeli ke sum

22 Tənaɣa Tacaa tɔ niŋ ke Isekiyeeɫi má ma tɔɔ tɔɔ, na í tɔ-m si: Kuli na ń polo tetekele taa, na má yɔɔtəna-ŋ.

23 Ḿpúyú ma kulaa na má polo tetekele taa. Ilena Tacaa huli i teu isu maa nav Kepaa pɔɔ nɔɔ tɔ. Ilena má hoti ma isentɔɔ.

24 Tənaɣa Tacaa Feesuyu sɔv ma taa, na kó la na má səŋ ma nɔɔhe tɔɔ. Ntəna Tacaa heeli-m si: Polo na ń təkɪ nyá tɔɣi nyá tɔ.

25 Paa həkɔ-ŋ ŋmusi si ń taa tasa pa heku ke luu.

26 Maa yele na nyá nsəmle matəna nyá tantahaav. N ká pəsi kamumuka, ń kaa pəsi na ń kaləna-we. Mpi tɔ, pa ké tɔɔ kullaa ké.

27 Ama waatu wei maa yɔɔtəna-ŋ, ilena ń kuli nyá nɔɔ na ń heeli-we. Tacaa Iso yɔɔtəɣi si, ye wei i caa i nu. Wei u caa, í taa nu. Mpi tɔ, pa ké tɔɔ kullaa ké.

4

Yosalem wakəlvu tɔm

1 Ḿpúyú Tacaa tasaa si: Yulv nyá kpaɣa tetv piliki*fa*. Su-i nyá isentaa na ń pu Yosalem icate. ^a fotoonaa. Pə tɔ ke Iso si Isekiyeeɫi i ləsi Yosalem icate fotoo ke piliki tɔɔ.

2 Hólí si, pa tama-te na pá ŋmá kolonɔ taka si, pa leekəɣəna-te. Pa loma hapəle ke icate kolonɔ kite. Pa sikaa na pá cəna-te. Ilena yoolaa nyuvu nyóma ta-teɣe kotaya.

3 Kpaɣa nyəɣəlvu kotəsuvu ŋku ku we tətəŋlɔ tɔ. Kaɣa-ku, isu icate kolonɔ ke nyá na-te mə heku. Keesi

^a **4:1 tetv piliki:** Lɔŋtaa nyóma ŋmaakaya pilikinaa tɔ ke ŋmaatu na pa ləsəɣi

ise na tə təw na pə ʔeeki-te. ʔe nyaa ʔeekəna-te. Mpi pə ké ʔeyeli nyóma ke kuhulum təwəle.

⁴ Hənti nyá mputu təw, na ń təna ʔeyeli nyóma ʔayatu ke nyá təw. N ka səwəli pa ʔayatu ke kuyeyen wei n ka hənti mpu tə i taa.

⁵ Maa yelee na ń wəe tənaya kuyeyen naanowa fei nasəle (390). Kuyeyen ɪni i wenna ʔu puɪ si nsi ʔeyeli nyóma lapa ʔayatu tə. ʔəna ń ká səwəli ʔeyeli nyóma ʔayatu təwəle.

⁶ Ye n tɛma mpu, ʔe n keesi kənkəŋ ntəwəŋ nyəŋku təw. N ka səwəli Yuta nyóma ʔayatu ke kuyeyen nule. Kuyeyen ɪni i kəna puɪ si nule wei Yuta nyóma lapa ʔayatu tə.

⁷ Pə waali ʔena ń keesi ʔe na Yosalem wei pa ʔeeka mpu tə i təw. ń ka huli-teye niŋ kpeɛe, na ń heeli-teye nti tu kəw tə, na ń kaləna-te na Tacaa nəwə.

⁸ ʔena má həkə-ŋ ŋmuɪ si, ń taa pəsi na ń keesi kənkəŋ ke waatu wei ń ka caɣa təna tə.

⁹ Caa təwənaɣa pee nyəŋka piitim liyiti na soona piitim naale. ʔena ń siti pə təna na ń laki təwənaɣa. Nyá təwənaɣa nté kuyeyen naanowa fei nasəle (390) wei ń ka hənti kənkəŋ kulumwəy təw tə.

¹⁰ Cacaasi ŋmənəyɪ na hiu (220) ke n ka mayasəyi paa ʔemle nte, na ń təkɪ. Mpi ń ká təkɪ waatu ɪni i taa təwəle.

¹¹ Paa mayasi lum mpi n ká nyəw paa ʔemle nte təwə. Pu wəe paa ʔemle nte liitili kulum.

¹² N ká la nyá təwənaɣa ké ʔu tinte taka. Yəlaa puɪntu huwa ke n ka tayanəna kəkə na ń təsɪ nyá təwənaɣa ke yəlaa təna ʔɛntaa.

¹³ Ḿpúyú Tacaa tasaa si, teitei ké ḿpúyú ʔeyeli nyóma ká təwə təwənaɣa asilima nyəŋka. Piitimnaa

mpa pa taa maa yelee na pá polo tō tēnaya paa tōyō-ke.

¹⁴ Uena máá yōyōti si: Hai, Tacaá Iṣo, hatoo ma pēcaatu halēna saṅa ma ta pilisi ma ti. Ma ta tōyō pūlōpū kūsəpəm yaa mpi pə kpawa na pə cəli tō. Pəyele asilima kpāntē natəli tē nantuyū ta svuta ma nōyō taa.

¹⁵ Uena Iṣo cō-m si: Maa layasi-ŋ naapuntū na í tayanəna-tōyī kəkō na í la tē tōō ké tōyōnaya, pə kaa wēē yēlaa pūntū.

¹⁶ Ḿpúyú ɪ tasa-m heeluyū si: Yulū nyá maa yōki tōyōnasi tēsule ke Yosalem taa. Paa mayasəyi tōyōnaya na pá təkəna nēyəsēē, na pá mayasəyi lum na pá nyōəkəna laṅwakəlle.

¹⁷ Paa laṅ tōyōnaya na lum. Pū nu-wē na pa tasəna pa ɪsē ke pa ɪsəyatū tōō.

5

Tacaá ka hō Iseyeli nyóma ṅkpaṅyūyū

¹ Ḿpúyú Iṣo tōma Isekiyeeli má si: Yulū nyá kpaṅa hūnuyū na í looli nyá nyuyū na nyá tantuyū. Uena í caa sanəya na í mayasi nyōəsi na í tala-səyi hōyōləṅ payale.

² Waatu wei nyá həntuyū kuyēēŋ í tēma, ɪē í kuu hōyōluyū kancaalaya nyəṅku na í wə kəkō ke ɪcate hēku taa. Uena í kuu hōyōluyū naale nyəṅku na í lo-səyi nyá layate na í cəna ɪcate. Uena í tasa hōyōluyū tooso nyəṅku ke kuuu tətō, na í ṅmusi na heelim kpaṅa. Uena má kpēē ma layate na má tū si waali.

³ Uena í cosi si taa ké pəcō, na í həkō nyá tokonaa ntompee.

⁴ Pəyele ilena n̄ cosi si taa k̄e p̄əc̄ə, na n̄ w̄ə k̄ə k̄ə taa, na s̄i nyaga. T̄ənyaga k̄ə k̄ə k̄a luna na k̄a nyaga Iseyeli nyóma.

⁵ M̄p̄ȳú Tacaá Is̄ə má ma ȳəȳətaá si: Yosalem wei, maa suwa piitimnaa na pa tetu heku taa t̄ə, mpi i ka tees̄əna t̄əȳəle.

⁶ Mpi t̄ə, Yosalem nyóma wak̄əla ma kiinj na ma kut̄ut̄ut̄u. Pa ku pa ti t̄əm na p̄ə k̄əli is̄u mpa pa c̄əəna-we t̄ə. Mpi t̄ə, pa kisa ma kiinj. Pa ta t̄əj ma kut̄ut̄ut̄u.

⁷ P̄ə t̄ə k̄ə Tacaá Is̄ə ȳəȳətaá si: Timpi pa lapa is̄aȳat̄u na p̄ə k̄əli piitimnaa mpa pa c̄əəna-we t̄ə, p̄éc̄ó pa kisa ma kut̄ut̄ut̄u na ma kiinj t̄əkoȳu na pa t̄əj piitim lemp̄ri nȳənt̄u t̄ə,

⁸ ma lan̄le ta heena-we. Maa huuna-weye piitimnaa mpe pa is̄ənt̄aa.

⁹ Yosalem nyóma lakasi k̄əla acaal̄ətu. P̄ə t̄ə k̄ə maa h̄ə pa n̄krap̄əȳu ke is̄əna t̄ə, too t̄ə, ma ta h̄ənt̄a mp̄u. Pəyele ma kaa tu tas̄u n̄p̄ȳú h̄əm.

¹⁰ P̄ə t̄ə k̄ə c̄eənaa ka t̄əȳə pa piya, na piya n̄áá t̄əȳə si caanaa ke Yosalem taa. Ye p̄ə kaasa pa pul̄u, ma yele na heelim yas̄i-w̄əȳi paa timpi. Is̄əna maa huuna-we t̄əȳəle.

¹¹ Tacaá si: Maya Tacaá Is̄ə weesuȳu tu k̄ə. Timpi pa pilisa k̄ət̄aya t̄əlat̄e na pa t̄uj na pa acaal̄ətu t̄əna t̄ə, ma kaa tasa-weye nyul̄oȳu, yaa má weena pa p̄ət̄ət̄əle, yaa ma hul̄i-weye suulu.

¹² Yosalem ȳəlaa h̄əȳəl̄əh̄ tooso taa kul̄um̄oȳu k̄a s̄əna yul̄k̄us̄əku na nȳəȳəsi. Paa ku h̄əȳəl̄əȳu lēh̄ku ke yooú taa k̄ə p̄ə c̄əənav̄ icat̄e t̄ə. Uena p̄ə kaasi h̄əȳəl̄əȳu lēh̄ku, ilena ma yele na heelim yas̄i-ku, na p̄ə pona paa timpi. Uena má tu pa waal̄i na laȳat̄e.

¹³ Maa mu-we na p̄ááná. Maa yele na a kpana a

ti na má læti-wɛ. Waatu inəɣi paa cɛkəna si maɣa Tacaá má yəɣətəna-wɛ na rááná.

¹⁴ Maa yelee na ɪcate pəsi kpete. Tu pəsi mpusi pulɔɣu piitimnaa mpa pa cəna-wɛ tɔ, na tɛlaa pa ɪsɛntaa.

¹⁵ Waatu inəɣi maa huɔna-wɛ na rááná səsəna. Maa hɔ pa ŋkraŋɔɣu na toŋ. Pəyele paa pəsi mpusi na fɛele pulɔɣu, mpi lɛlaa ka nyənəɣəna tɔ. Pu sɔsi piitimnaa mpa pa cəna-wɛ tɔɣɔ watu. Maɣa Tacaá má yəɣətəɣəna mpu.

¹⁶ Maa tɔ-wɛɣe nyəmə sɔtu nyəna wena a ké nyəɣɔsi tɔ, na pá sí. Ilena má yelee na pə kpiisi-wɛ. Mpi tɔ, maa sɔsi nyəɣɔsi ke pa wahalanaa tɔ. Maa yəki pa tɔɣənaɣa təsule.

¹⁷ Maa yelee na nyəɣɔsi na taale wontu ɪsayaɣu lu-wɛ. Paa laŋ piya. Yulɔkɔsəku na yooɔ ka wakəli-wɛ. Maɣa Tacaá, má yəɣətəɣəna.

6

Isə kɔla laalaa tɔ

¹ Mpyó Tacaá heela-m si:

² Yulu nyá kɛɛsi nyá ɪsɛ na ɪsɛɣeli nyəma pɔ́ŋ tɔ na ń yəɣəti ma tɔm.

³ ɪsɛɣeli pɔ́ŋ na pulasi na tɛtɛka na kacəsi nyəma í nu Tacaá ɪsə tɔm. Maa yelee na layate kɔɔ mə tɔ, na má kpiisi mə tɔfɛɛnlɛnaa.

⁴ Maa yəki mə təkətɛlɛnaa, na mə ilim læsəŋ wei í laaki tɔ. Mə taa lɛlaa ka si pa tuŋ kulalaŋ kila.

⁵ Maa si mə sətaa ke mə tuŋ kulalaŋ kila, na má ŋmusi mə muwa na má cəna-ɪ.

⁶ Mə acalɛ təna ká pəsi ncaa ké. Pu kpiisi mə tɔfɛɛnlɛnaa. Pu yelee mə təkətɛlɛnaa na pə lɔ-wɛ. Pu

yɔki mə tuŋ na í saali yem. Mə ilim leesəŋ ká yɔki na mə niŋ kulapəm wakəli.

⁷ Mə taa paɣale ká si, ɪlena pɔ́cɔ́ í cekəna si maɣale Tacaɔ.

⁸ Paa na mpɔ maa yele mə taa kakaasaya. Pɛle paa fiti layate, paa wɛɛ piitimnaa taa. Waatu inəɣi maa yasɪ-wɛɣɛ piitimnaa taa.

⁹ Mə taa kakaasaya ka tɔɔsi ma tɔɔ ké piitimnaa taa, timpi pa kra-wɛɣɛ yomle tɔ. Mpi tɔ, maa wakəli pa nyama wena a ta layana ma tike tɔ. Na pa ise wena pa nyuləna tuŋ tɔm tɔ. Pa maɣamaya paa nyəɣəsəna pa təɣi acaalətu nti pa lapa tɔ tɔ tɔ.

¹⁰ Waatu inəɣi paa nyi si ma ké Tacaɔ. ɪɛ pə taɣa yem tɔɔ ké ma yelaa, na wahalanaa pane pá maɣana-wɛ na pɔ́ ciɣiti-wɛɣɛ mpɔ.

¹¹ Ḿpúyú Tacaɔ Isə yəɣɔtaa si: ɪ krasɪ mpɛɛ na nəɔhɛɛ na lanwakəlle. Mpi tɔ, Iseɣeli nyəma lapa isayatu na acaalətu. Yoou na nyəɣəsɪ na kutəŋ ká ku-wɛ.

¹² Kutəŋ ka kɔna pooluŋ tu, na yoou náá ku pəcɔlɔ tu. ɪlena wei ɪɛ ɪ wɛɛ tɔ, kolontunaa ta ɪɛ, na nyəɣəsɪ ku-ɪ. Maa yele na ma pááná kra pa tɔɔ ké na pɔ́cɔ́ a hɛɛ.

¹³ ɪ ka tɛ na í nyi si maɣale Tacaɔ. Mpi tɔ, mə sətaa ká səɣətəna mə tuŋ kulalaan na mə təkətələnaa. Paa pulasi kɔkulasɪ tɔɔ, na pɔ́ɔŋ tɔɔ, na tuŋ kuləpəŋ hətɔ tɛɛ. Təna-wɛɣɛ í wəkaya mə tulaalɔnaa ke mə tuŋ na sɔɔsuŋ nyalaa.

¹⁴ Maa kusɪ niŋ na má kpiisi tɛtu tənaya. Paa leye í wɛɛ, pə krayau wɔlaya tɛtu na ilim mpətəŋ tɔɔ tɔ. Na pɔ́ polo Lipəla ɪcate ke ilim ntəɣəŋ tɔɔ tɔ. Waatu inəɣi yəlaa ká cekəna si maɣale Tacaɔ.

7

Tacaa kpaalayi mpusi kantakaya nyəh təm

¹ M'p'ógú Tacaa heela Isekiyeeli má si:

² Yulu nyá, heeli Iseyeli tetu yəlaa si, mə tetu təna tənaya kəh kele.

³ Mə tomle talaa kele nənənə. Maa mu-me na p'ááná. Maa keesəna mə mpaah na má huuna-me. Maa sukí-me ye mə acaalətu təna.

⁴ Ma kaa wəena mə pətətəle. Yaa ma huli-me ye suulu ke paa p'écó. Ama mə tənte na mə acaalətu təma wəna í lakaya təyə pu feli-me. Uena í cekəna si mayale Tacaa.

⁵ Tacaa Isə má ma yəyətəyi si, wahala ikpamle kəh í ta nata i taka.

⁶ Pə temayale mpusi kantakaya nyəh kəhna nté. I ka tii mə tə. Halí i tapəna nté.

⁷ Tetu yəlaa waatu tapa. Lanwakəlle kuyaku kreyetaa. Lanhuləmlə kakiisasí tēma p'óh taa.

⁸ Nənənə ké maa mu-me na p'ááná. Ma kaa yele na pə leeli. Maa huuna-me ye mə tənte na mə acaalətu tə na ma leeti-me.

⁹ Ma kaa wəena mə pətətəle. Yaa má huli-me ye suulu ke paa p'écó. Maa huuna-me ye mə tənte na mə acaalətu tə na má leeti-me. Waatu inəyi í ká cekəna si mayale Tacaa. Má makəna-me.

¹⁰ Hule kuyaku tayanəyənə nteye ku ti. Ku ké wakəlyə nyəhku ké. Məsuḥ təhə təw, na kalampaaní náá hūləyi i ti.

¹¹ Məsuḥ wə ke isu k'p'át'ógú ḥku pa həhna mə ḥkraḥyḥ ke mə isayatu tə tə. Pulu ta kaasi-me. Kəkəte tēma, í fei payale tətə. Nəyələ u tasəyi-me ye wiuu.

12 Waatu tənna kəntɛ. Wei ɪ yakɪ tɔ ɪ taa yɔɔɫɪ. Pəyele pɛɛtɔɫɔ laŋle nάά taa wakəɫɪ. Mpi tɔ, Tacaα mu pάánά na pa tənaya.

13 Paa pɛɛtɔɫɔ wɛna ɪ weesuɣu ɪ kaa na ɪ kɔpɛɛtəm. Mpi tɔ, nti pa nawa toosee taka taa na pá kɛɛsɪ yəlaa mɛ mə wakəɫɔɣɔ tɔɔ tɔ, tɔ lakɪ kέ tu saaləɣɪ. Mə ɪsaɣatɔ nti ɪ lakɪ tɔ tɔ tɔɔ, mə taa nɔɣɔɫɔ kaa wɛɛna weesuɣu.

14 Paa hɔɫɪ akantəle na sɔɔɫɔ pu. Ama nɔɣɔɫɔ kaa polo yoo. Mpi tɔ, yəlaa tənaya ma mɔna pάánά.

Nɔɣɔɫɔ u fitiyi ŋkpaŋyɔv hɔm

15 Yoo wɛ awaɫɪ kέ, na nyɔɣɔsɪ na kɔtɔŋ kɛ təyaya taa. Ye wei ɪ kpawa taale, pa kv-ɪ yoo taa. Wei ɪ saala ɪcatɛ taa, kɔtɔŋ na nyɔɣɔsɪ kv-ɪ.

16 ɪɛna mə taa mpa pə sɔɔwa tɔ ɪ seeki na ɪ kraaki pɔɔŋ na sɔɣɔntɔ ɪsu tɛtɛka taa alukukunaa. ɪ ka mɔləɣɪ mə kawalaya tɔɔ kέ.

17 Mə ŋkpalasɪ ka susi yem kέ toma fɛɪ, na mə tɔna makɪ tɛma.

18 ɪ ka suu ləyaya wontu kέ ɪsu fələtɔnaa taka, na sɔɣɔntɔ anaam pu-mɛ. ɪ ka looli mə nyɔɔŋ na fɛɛle tɔcvku.

19 ɪ ka lɔ mə liyitee kɛ haɾɛɛ tɔɔ. Mə wɔɫa ka pəsɪ-mɛɣɛ mpusi pɔɫɔ.

Mə liyitee na mə wɔɫa kaa ya-mɛɣɛ Tacaα pάánά kvyakv wule.

ɪ kaa wɛɛna mpi ɪ ka tɔɣɔ na ɪ haɣa, yaa ɪ kɔna mə kɔnyuləŋ tɔ.

Mpi tɔ, mpv pə pɛtəna-mɛɣɛ ɪsaɣatɔ taa.

20 Mə kacɔka wontu kɛ mə laŋa kά hɛɛnaa.

Mə wontu ntəɣɪ ɪ lupəna mə acaalətv tuŋ.

Pə tɔɔ kέ maa yeɫe na ɪ lu-təɣɪ luɣu.

Tacaα má ma yɔɣɔtəna mpv.

- 21 Maa pɛti-təyi ɔaɣalaa niŋ taa.
 Ate yɔlaa asaɣaa ka kuu-ti na pá pilisi-ti.
- 22 Maa ha-meɣe siɣile, na pá pilisi ma təyaɣa.
 Nmɔɫaa ka sɔv ka taa na pá kuu ma wɛnaw.
- 23 I lu alukpala. Mpi tɔ, yulɔkɔɫe suwa tetv.
 Mɔsɔŋ ná su ɪcɛte taa.
- 24 Maa kɔna yɔlaa mpa pa kɔla ɪsaɣatv tɔ.
 Paa lɛɛki mə tɛɛsi,
 na má su tɛnaɣa ke kalampaaɲi nyɔ́ma toŋ.
 Paa pilisi mə lona katɛ nyɔ́na.
- 25 Wakɔɫyɔv kɔŋ na í pɛɛkɔyi nyɔyɔv ɣapv u naaki.
- 26 Wahalanaa tɛnəyi tɔma tɔɔ ké.
 Laapaalɛnaa asaɣaa tɔm ke í nuɫi paa kɔyakv ŋku.
 Na í pɔɔsɔyi Iɔ kɔyɔɣɔtɔtv tɛɫɔsɔlaa si,
 pɛɫe pá yɔɣɔti nti pə hɔla-wɛ tɔ.
 Kɔtɔlaa ná tá nyi kiiu.
 Sɔsaa ná fɛina layatv tasɔyɔv napəli.
- 27 Wulav na wɛ ləyɔɣa taa ké, na sɔɣɔntv náá pɪ
 awulumpiya.
 Iɛna tetv yɔlaa náá seliyi.
 Tacaa si: Maa la-meɣe ɪsu mə tɔntɛ wɛɛ tɔ,
 na má hɔvna-me ɪsu í mɔvnaa tɔ.
 Iɛna í nyi si maɣalɛ Tacaa.

8

Laatv ke Iɔ tɔsɛɛɫɛ taa

- 1 Ḿpóyó Iɛɣɛɫɪ nyɔ́ma kuuu pənaɣa naatoso
 nyəŋka. Iɔtv naatoso nyəŋ kɔyakv kakpasɪ nyəŋkv.
 Ma na Yuta sɔsaa tɔ wɛ ma tɛ na tɔ ɔaɣaa. Iɛna Tacaa
 Iɔ toŋ tii ma tɔɔ.
- 2 Ma nyɔ́naa ɪɛ, ma ná pɔɫɔyɔɫɛ, na pə ɪsɛntaa ɪsu
 yɔɫv. Pə kraɣav ɪ tɛnaɣa na pə tii tɔ, pə ké kɔkɔ ké.

Pə məla kpaυ tə, pə tee kəkə ké isu pa sota nyəθəluγu kuseemuyu.

³ Uena yulu inɪ ɪ kusi niŋ taka, na ɪ kpa ma nyuyu nyɔɔsi. Mpuγule Feesuyu kpaγa-m toosee taka taa. Ku teena-m Yosalem ke nənəγə ŋka ka we ilim ntəγəŋ tə ka kiŋ. Tənaγa paa siwa tuyu ŋku ku kusəγi Tacaα iseseemle tə.

⁴ Uena má ná Iseyeli Iso teeli. Isu maa tema-ɪ nav ke tetekele taa tə.

⁵ Mpuγú Iso təma-m si: Yulu nyá kusi ise na ilim ntəγəŋ tə.

Ma kusa ise na má nyəni təna tə, ɪe ma ná iseseemle tuyu kulalaav ŋkuyule, tənaγa kətaya təlate nənəγə.

⁶ Uena ɪ tə-m si: N nawa acaalətv nti Iseyeli nyəma laki si ma hatələna ma təγaya tə? Ama n ka na acaalətv səsəntv lentɪ tətə.

⁷ Mpuγú ɪ pona-m Iso təsele taya isətaa nyəŋka nənəγə kiŋ. Ma nyənaa ɪena má ná púγú ke kolunja tə.

⁸ Kelena ɪ tə-m si: Yulu nyá tvi kolunja ke púγú.

Uena ma tvi-kv.

⁹ Ntəna ɪ tə-m si: Suv na ń na acaalətv nti pa laki cəne tə.

¹⁰ Ma suwa ɪena má mayana pa ləsa kolunja tə ké wontu nti tə tuuki tə lotu tə tə. Na wontu lentɪ nti tə ké acaalətv tə. Iseyeli nyəma tuŋ təna ka we pə taa.

¹¹ Uena Iseyeli nyəma səsaa nutoso na naanwa səŋa fotoonaa mpe pa isentaa. Na pa taa ké Safaŋ pəyalv Yasaniya. Na paa wei ɪ təkə tulaalv cofolo ke ɪ niŋ taa, na nyɔɔsi kuləγi isətaa.

¹² Mpuγú Tacaα təma-m si: Yulu nyá ń nawa mpi mpi Iseyeli səsaa mpe paa wei ɪ laki ɪ kutuluγu taa

na ɪ nəɣəsəna fotoonaa panɛ tɔ? Pa kuyəɣətɔv nté si: Tacaa ləwa tɛv, ɪɛ u naaki-tv.

¹³ Ntɛna í tasa si: N ká ná acaalətvnaa səsəəntv lentɪ nti pa laki tɔ.

¹⁴ Mprúɣó ɪ pona-m Tacaa təɣaɣa nənəɣə, ke ilim ntəɣəɲ həɣəlvɣv təə. ɪɛna má maɣana alaa caɣaa na pá wiiki tvɣv ŋku pa yaakaya si, Tamusi*fa* tɔ kv səm. ^a pa pona pa tɛ. Yəlaa təɲ si tvɣv ŋku kv keesəɣɪ na kv səki saa wei pá tɛɲ kvmtv tɔ. ɪɛna pa tayani-kvɣv ləlvɣv ke toomaɣa waatv. Alaa təɲna-kvɣv wiivv nté cəne si kv səpa.

¹⁵ ɪɛna ɪsə tə-m si: N ká ná acaalətv səsəəntv lentɪ nti tə kəla təne tɔ.

¹⁶ Mprúɣó ɪ svvna-m Tacaa təɣaɣa taya pə taa nyəɲka təə ké nənəɣə na kətaya təlata pa həkɪ taa. Tənaɣa ma maɣana apalaa napələɣɪ hiu na kakpasɪ. Apalaa mpɛ pa hawa Tacaa təsɛɛɛ ke siɣile, na pá nyənəɣəna tɛv kite təə, na pá sɛkɪ ilim.

¹⁷ Ntɛna í tə-m si: Acaalətv nti Yuta nyəma laki cəne ɪsəntə tɔ pəcəɣələ? Pə weɛ si pá suuli mvsɣv ke tɛtv na pá kraasəɣɪ ma pááná na? Nyəni ɪsəna pa kraasvɣv tvɣv pəliɲasɪ ke pa muna kiɲ tɔ?

¹⁸ Ma maɣamaɣa maa lana-we na pááná ké. Ma kaa hvli-weɣɛ suulu. Waatv wei paa kiisina nəsɪ səsəənsɪ ke ma ŋkraɲɲ taa tə, ma kaa nu.

9

Yosalem nyəma ŋkraɲvɣv həm

¹ Mprvɣvɛ ma nuwa Tacaa mapa kapuka səsaya si: ɪcatɛ ŋkraɲvɣv həntaa təna í kəə. Paa wei í təkɪ ɪ yovu wontu nti ɪ ka wakələna-we tɔ na í kəə.

^a **8:14 Tamusi:** Mesopotami nyəma tvɣv kvlalaav ke ɪsɛɣɛɫɪ nyəma ceɛlaa na

² Uena má ná apalaa naatoso luna isətaa nənəyo. Ilim ntəyəŋ həyəlyu ke pa luna na pá tala. Na pa wei í təká ı wontuyu ŋku ı ká wakələna tə. Pa taa ka we apalu nəyəly, na í suuwa kponkponu ton nyəntu wontu, na í ləewa ŋmaalaya ke ı tampała tə. Uena apalu ını í kəə na í səŋ nyəyəlyu kuɛɛmuyɛ kətaya təlatɛ cəɔ.

³ Ḿpóyó Iseyeli Isə teeli kula isətaa tanjɔ nəyəly wei ı təə ı ka wɛɛ tə. Uena í polo kutuluɔyɛ nənəkpɛte. Ḿpóyó Taca yaa apalu wei ı ka suu kponkponu ton nyəntu wontu na í ləe ŋmaalaya ke ı tampała tə tə.

⁴ Uena í təmı-ı sı: Polo Yosalem ıcatɛ həkɔ taa. Yusi yəlaa mpa pa təkı wahala na pá mələyi acaalətu təna nti ləlaa lakı tə tə tə tə, pa tokun taa.

⁵ Ḿpóyó ı heela ləlaa na má nukı sı: ı təŋ kancaalaya nyəŋ waali, na í kú yəlaa. ı taa wɛɛna pa pətəətɛ. Pəyele í taa huli-wɛyɛ suulu.

⁶ ı kú na í kpiisi kəkpatəlaa, na ifepiya, na pɛɛlaa, na piya, na alaa. Ama í taa kɛtəna mpa pa tokun taa we kuyusum tə. Ue í caaləna ma təyaya taa.

Ḿpóyó pa caaləna apalaa səsaa mpa pa caya Isə təyaya nənəyo tə.

⁷ ı suuli ma təyaya ke sətəa na pá kpenna taası tə. Ma təyaya í pilisi, í lu. Ḿpóyó pa luwa na pá su ıcatɛ na pá kuyı tə taa yəlaa na pá puki.

⁸ Pa təŋa kuyɔ na ma səŋa mpɔ. Uena má hoti ma isəntə, na má má kapuka sı: Hai, Taca Isə, n muyɔ pááná ke ḿpóyó katatəlaya na Yosalem tə, n caa ŋ kpiisi Iseyeli nyəma mpa pə kaasaa tə pa təna na?

⁹ Ntəna í cə-m sı: Iseyeli nyəma na Yuta nyəma pa isayatu kəla tə. Tə yayataa ké. Yuləkɔle suna tətɔ

taa, kusiyeesim lapu fei icate taa. Mpi tɔ, pa kuyɔɔtɔtu nté si Tacaa má, ma lo tetu, maa naaki pulu.

¹⁰ Pə tɔɔ ké ma kaa weena pa pətətəle. Yaa má h́lí-weye suulu. Maa məhna pa nyɔɔh taa ké pa təma.

¹¹ Mpuɔle apalu wei i suu kponkpontu ton nyəntu wontu na í lee hmaalaya ke i tampala tɔɔ tɔ. Íle i cɔwa si ma lapa nti n ka tu-m tɔ.

10

*Iso hɔlvɔv ke i tɔyi Isekiyeeli
(Isekiyeeli 1:1-28)*

¹ Ḿpúyú ma nyənaya mpv, ilena má ná isətənyu ke isətəa tanlaa*fa* nyuɔv taa. Na pulɔpu isu kumte, na tɔ nyənɔv taa we isu liyitee pəle pooku nyəntɛ. ^a pəle pa we lona payale taa. Ilena pə kaasi Selafɛhnaa. Isayii 6:2-3 taa tike ke pa yɔɔta pa təm.

² Ilena Tacaa heeli apalu wei i suu kponkpontu ton nyəntu wontu tɔ si: Polo pəpələe nna a we isətəa tanlaa tɛɛ tɔ. Cɔsi kəkɔ mamala wena a we təna tɔ na a su nyá niɛ, na h́ h́musi-yeye icate taa.

Ntəna apalu inɔ í tɛɛ ma isəntaa tənɛ inɔ.

³ Waatu wei apalu inɔ i pola mpv tɔ isətəa tanlaa we Iso təsɛɛle ntɔɔɔh hɔɔlvɔv tɔɔ. Ḿpúyú isəhmontu su Iso təsɛɛle taya isətəa nyəhka tɔɔ.

⁴ Ḿpúyú Tacaa teeli kula isətəa tanlaa mpe pa tɔɔ na í polo Iso təsɛɛle nənɔɔ, na í su taya. Ḿpúyú isəhmontu su Iso təsɛɛle taa.

⁵ Ntəna isətəa tanlaa keh kəkɔtɛ nu mpv, isu Iso toma təna tu yɔɔtaya. Haləna taya awalɔ tɔɔ nyəhka.

^a **10:1 isətəa tanlaa:** Isətəa tanlaa mpe pa we loosi naaleye. Selupehnaa weɛ, na

6 Μρύγύ Tacaa tōma apalu wei ι suu kponkpontu ton nyəntu wontu tō si: Polo n̄ hee kəkō ke isōtaa tanlaa kin̄ ke pəpələe tēe. Uena apalu polo na í səŋ pəpələe kin̄.

7 Tənaɣa isōtaa tanlaa mpe pa taa ləlu kusa nin̄, na í hee kəkō na í tō apalu in̄ ι nin̄ taa. I muwa uena ι lu.

8 Puluɔpuna ka we ké isu yulu ŋkpalasi taka ké isōtaa tanlaa mpe pa ken̄ tēe.

9 Ma nyənaɣa mpu, uena má ná pəpələe liyiti ké isōtaa tanlaa kin̄. Paa wei ι kin̄ na ι pəpəte, na a nyənuɣu taa nəɣəsəna isu liyitee pəle nte tō we atəntəte tō.

10 A liyitiyi mpu a ka wena weetu kulomtu ké. Paa pəpəte nte tō nəɣəsəna ké isu tō we lentē taa.

11 A kuləɣi tənte tō, á caaki si á məŋna həɣələŋ liyiti in̄ ι taa ŋku ku tō a tɔɣtəɣi ké aa keesəɣi. Na á mələɣəna həɣələɣu ŋku isōtaa tanlaa nyəŋ siyisināa na pá həŋ-ye tō, aa keeki.

12 Tulɔŋasi waasa isōtaa tanlaa mpe pa tənaya təwisiwisi na si muɣi kəkō. Pə kraɣau pa sika na pa ŋkpalasi na pa ken̄ tō. Na pə waasi pəpələe an̄ ι a liyiti na pə cō na pə ta tō.

13 Μρύγύ ma nuwa pa ha pəpələe anəɣi həte si kacuculaya.

14 Paa wei ι isentaa ka wena pə mpa kē. Kancalaya nyəŋ isentaa ka we ké isu isōtaa tanlu. Naale nyəŋ nəɣəsəna isu yulu. Tooso nyəŋ isentaa ná we isu tɔɣləɣa. Uena liyiti nyəŋ isentaa náa nəɣəsəna hekəle.

15 Μρύγύ isōtaa tanlaa mpe pa kulaa na pá tēe isōtaa. Paa we teitei ké na wontu nti maa nawa Kepaa pəɣə nəɣə tō.

16 Waatu wei pa teeki tɔ, pa pɔpɔlee anɪ a tɔhɔyi-weye. Paa pa heeta pa ken si pa kulayi, pa pɔpɔlee tɔhɔyi-weye m̄pɔyɔ.

17 Ye pa sɔhɔyi a sɔh, na pɔ kulayi, ɪe pa kpennaye. Mpi tɔ, wontu lɔmayasee ka we pɔpɔlee anɪ a taa tɔtɔyɔ.

Tacaa teeli kolvyv ke Iso taseele taa

18 M̄pɔyɔ Tacaa teeli kula nɔnɔkpete, na pɔ mɔli isɔtaa taɲlaa tɔɔ.

19 Isɔtaa taɲlaa heeta pa ken kɛ na pɔ kulɪ tetu tɔɔ kɛ ma isentaa na pana pa pɔpɔlee pa tee. ɪena pɔ polo pɔ sɔh Tacaa tɔyaya nɔnɔyɔ na ilim tɔlule tɔɔ. ɪena Iseyeli Iso teeli we pa tɔɔ kɛ isɔtaa.

20 Pa kɛ wontu nti maa nawa Iseyeli Iso tee kɛ Kepaa pɔyɔ nɔyɔ tɔyɔ. ɪena mɔ cekɔna si pa kɛ isɔtaa taɲlaa.

21 Paa wei ɪ ka wena isentaa ke tɔm liyiti kɛ, na ken liyiti. Na paa wei kɛ yulu ŋkpalasi.

22 Pa isentaa ka nɔyɔsɔna kɛ ɪsu mpa ma nawa Kepaa pɔyɔ nɔyɔ tɔ, pa mayamaya. Paa wei ɪ siyisa isɔna tɔ m̄pɔyɔ ɪ siyisaa.

11

Yosalem hvvnav ke ɪ kawalaya tɔɔ

1 M̄pɔyɔ Tacaa Feesuyu pona Isekiyeeli maya ilim tɔlule nɔnɔyɔ. ɪena mɔ mayana apalaa hiu na kakpasɪ ke tɔna. Ma nawa pa taa kɛ Asuu pɔyalv Yasaniya na Penaya pɔyalv Pelatiya.

2 M̄pɔyɔ Tacaa heela-m si: Yulu nyɔ, yɔlaa mpe pa mayasɔyɔna kawalaya tɔm na pa tasɔyi layatu ɪsayatu ke Yosalem ɪcatɛ tɔne tɔ taa.

³ Pa kuyəgətutu nté si pa kaa tasa kutuluŋ ŋmau hali pé polo laasaya tə. Icate pəsəna isu tiipile, na tayale nantu.

⁴ Pə təw kə pə wee si yulu pəyaya má, ma yəgəti nti ma nawa pa təw tə.

⁵ Mpuɣule Taca Feesuyu tii ma təw na ku tə-m si yəgəti si Taca yəgətəa si: Iseyeli nyəma me, ma nyəma mə taa huwee.

⁶ I lələsa yulbukule ke icate tənə tə taa. I suula sətəa ke haɣee təw.

⁷ Pə təw kə Taca Iso yəgətəyi si mə sətəa mpa í suula tə taa təyale nantu, na tə mayamaya ke tiipile. Ilena pá ləsi-me na pá tənə.

⁸ Maa yele na layate nte tə təm we-meɣe səgəntu tə tə kəw mə təw. Taca Iso yəgətəyəna mpu.

⁹ Maa ləsi-meɣe icate taa, na má tu-meɣe kra nyəma niŋ taa. Maa huɣna-meɣe.

¹⁰ Iseyeli tetu toosi təw kə maa huɣna-me, na má yele na pá ku-me na layate. Waatu inəyi í ká nyi si mayale Taca.

¹¹ Icate tənə tə kaa pəsi me isu tiipile. Me mə kaa pəsi isu tə taa nantu. Ama Iseyeli tetu toŋa təw kə maa huɣna-me.

¹² Waatu inəyi í ka nyi si mayale Taca. I tá təŋ ma kutututu. Péw í tá təkí ma kiŋ. Ama piitimnaa mpa pa cəna-me tə, pa nyəntu ke í təŋəyi.

¹³ Waatu wei ma təŋa Iso kuyəgətutu teləsuɣu ke mpu təgə Penaya pəyalu Pelatiya səpa. Mpuɣú ma hota ma isentəw na má má kapuka si: Hai, Taca, Iso. N ka ku Iseyeli nyəma tənə mpa pə kaasaa tə?

Taca kpeyeluyu ke yəlaa mpa pə yasaa tə

¹⁴ Mpuɣú Taca heela-m si:

15 Yulv nyá, nyá yəlaa mpa pa ké Iseyeli nyóma tə na nyá tətunaa Yosalem nyóma tasəyi layatu ke mpa kolontunaa kuuwa tə si pá saali təna. Mpi tə, taya Taca hawa tetv təne si tó pəsi tá nyəntv.

16 Pə tə tə, teləsi-we si, Taca Isə má, ma yəgətəa si: Paa ma yasa-weye tetv payale taa, na pa wee poolun ke piitimnaa hekv tə, ma we pa kin ke tənaya, isu ma təyaya taa.

17 Pə tə ké n ká heeli-we si: Taca Isə má, ma yəgətəa si maa kpeyeli-meye piitimnaa taa. Maa mənna-meye timpi pu yasa-me tə, na má ha-meye Iseyeli tetv.

18 Tənaya í ká polo na í kú tuj kulalaan na acaalətv təna.

19 Maa tv-meye ləmayasəle kulvmtəle na hwee kvfana. Maa ləsi mə nyama wena a we isu pee tə, na má tv-meye nyama kupana.

20 Ilena í təj ma kvttətv, na í təkí ma kiinj. Í ká pəsi ma yəlaa, na máá pəsi mə Isə.

21 Ama mpa pa səla tuj na pa acaalətv tə, maa mənna pa təma ke pa nyəəj taa. Taca Isə má ma yəgətəna mpv.

Taca teeli kvlyv ke Yosalem

22 Mpyóy isətəa tanlaa hətə ken, na pəpələe tv pa waali. Na Iseyeli Isə Taca teeli we pa tə ké isətəa.

23 Isə teeli kula icate taa na í polo puyv ŋku kv we icate ilim təhule tə kv tə.

24 Mpyóy Isə Feesuyu kpağa-m ma ləmayasəe taa. Ilena kv pona-m Iseyeli nyóma mpa pa kpawa tə pa cəlyə Papiloni. Ilena ma toosee taka su tənaya.

25 Mpyóy ma keesa mpa kolontunaa kuu mpv təyə tə təna nti Taca hula-m tə.

12

Iseyeli nyuɔɔ nyóma kuuu tɔm kpaalɔɔ

¹ M'p'ógó Tacaá heela-m sí:

² Yulɔ nyá, tɔɔ kullaa heku taa ké n wɛɛ. Pa wɛna isɛ paa naaki pɔlɔ. Pəyele pa wɛna ŋkraŋŋ, paa nuki natəli. Mpi tɔ, pa ké ŋkpaŋtɛɛlɔŋ nyóma ké.

³ Yulɔ nyá, tayanɪ nyá wontu. Tɔ mpaau ke ilim na pə isəle ke pa isentaa. Lu timpi n wɛ mpɔ tɔ na ń layasi tɔfate. Ntanyɪ paa ná sí pa ké tɔɔ kullaa.

⁴ Ləsi nyá wontu ke ilim taa, isu mpaau tɔntɔ na pá naaki. Uena ń tɛɛ tɔntɛ ke taanaya, isu pa kuukuɔɔ yɔlaa ke yoo taa tɔ.

⁵ Tuli ɪcate kolunja ke pa isentaa, na ń ləsi nyá wontu na tɔna.

⁶ Uena ń səɣəli-ti na ń lu ahoo. Takɪ nyá isentɔɔ, taa nyəni atɛ. Ma caa ké sí ń wɛɛ Iseyeli nyóma ke kɔhɔlɔm mpi pu kpaali-wɛ tɔ.

⁷ M'p'ógó ma lapa isu Tacaá heela-m tɔ. Ma lu ilim taa ké, na ma wontu isu mpaau tɔntɔ. Uena taanaya má tuli kolunja ke p'óɔɔ na niŋ. Na má ləsi-təɣi ahoo taa na má hɔɣəli na pá naaki-m.

⁸ Tɛɔ fema uena Tacaá tɔ-m sí:

⁹ Yulɔ nyá, tɔɔ kullaa Iseyeli nyóma mpe, isəntɔ pa kaa laŋi-ŋ pɔɔsɔɔ sɪ pepɛɣɛ n laki mpɔ?

¹⁰ Uɛ cɔ-wɛ sí: Tacaá kpaaləɣəna Yosalem wulaw na Iseyeli nyóma mpa pa wɛ tɔna tɔ.

¹¹ Heeli-wɛ sí n ka pəsi kɔhɔlɔm mpi pə hɔləɣi-wɛ sí paa kuu-wɛ tɔ. Nti n lapa tɔ, nti tu maɣanna-wɛ. Kolontunaa ka kuu-wɛ na pá tɛɛna yomle.

¹² Paa tuli ɪcate kolunja ke p'óɔɔ. Pa wulaw ká lu ahoo, na í hɔɣəla ɪ wontu na í taka ɪ isentɔɔ sí ɪ taa na tɛtɔ.

13 Tacaa si maa nyəri-i puluyu na má kpa-i ku taa. Maa pona-i Papiloni nyéma tetu taa, i kaa na. Pəyele tənaya i ká si.

14 Uena má yasi pa təna mpa pa cəəna-i na pá səhna-i tə. Maa yasi pa taŋlaa na pa yoolaa ke paa le.

15 Maa yasi-weye piitimnaa taa ké tetu paɣale taa. Waatu inəxi paa nyi si maɣale Tacaa.

16 Ama maa yeke na pa taa apalaa napəli pá fiti yoo, na nyəɣsi na kətə. Pəle paa teləsəna piitimnaa mpa pa taa paa polo təɣə pa acaalətu təm. Uena pá cəkəna si maɣale Tacaa.

17 Mpyó Tacaa təma-m si:

18 Yulu nyá, təɣə nyá təɣənaɣa na seluyu, na ń nyəə nyá lum na səɣəntu na seluyu.

19 Teləsi tetu yəlaa si Tacaa Isə má ma yəɣəta Iseyeli taa Yosalem nyéma təm si, paa təɣə pa təɣənaɣa na səɣəntu na pá nyəə pa lum na seluyu. Mpi tə, paa kpiisi pa tetu təna, na tə taa nyəm təna ke tə taa yəlaa mʊsʊŋ təə.

20 Paa yəki acaləe səsəəna nna a taa yəlaa suwa tə na pá kpiisi tetu. Waatu inəɣəle paa nyi si maɣale Tacaa.

Tacaa kuyəɣətutu lapv

21 Mpyó Tacaa pəəsa-m si:

22 Yulu nyá, pepe təə ké pə pəsa yəlaa ke ituule si: Kuyeyen teeki yem na Isə kuyəɣətutu teləsəlaa nawa ntiyi toosee taka taa tə tu laki?

23 Mpu tə, heeli-we si maɣa Tacaa Isə ma yəɣətəyi si maa su tənaya ke ituule nté tə təm ke Iseyeli taa. Kuyeyen təŋa kəntə, toosee taka təna ká la ké isu pa naakuyu-ye tə.

24 Mpi tɔ, pa kaa tasa pɔpɔtu toosee taka ke toosuyu. Yaa pɔ naaki tɔm kutusutu ke Iseyeli taa.

25 Pɔ taya pulɔ, Tacaá má, ma kaa su. Ye ma yɔɔta nti tu la kɛ́, tɔ kaa leeli. Tɔ kulla me, maa yɔɔti tɔm na tɔ la. Tacaá Iɔ má ma yɔɔtɔna mpɔ.

26 Ḿpɔ́yɔ́ Tacaá tɔma-m si:

27 Yulɔ nyá, Iseyeli nyɔ́ma si nyá toosee u laki isu n toosuyu tɔ. Pɔyele ma tɔmnaa mpɔ n kraalɔyi tɔ, tɔ ta ke nɔnɔ nyɔntu.

28 Pɔ tɔ tɔ, telɛsi-we si, Tacaá Iɔ má, ma yɔɔtaa si, ma kuyɔɔtutu yooosuyu kaa weena waatu. Tu yooosi kɛ́ isu ma yɔɔtuyɔ tɔ. Tacaá Iɔ má ma yɔɔtɔna mpɔ.

13

Iɔ kuyɔɔtutu telɛsɔlaa pɔpɔtɔnaa tɔ kɔlvɔy

1 Ḿpɔ́yɔ́ Tacaá heela-m si:

2 Yulɔ nyá, heeli Iseyeli nyɔ́ma mpɔ pa nyɔnɔyi pa tɔyi Iɔ kuyɔɔtutu telɛsɔlaa tɔɔ ma tɔm. Pa mayamaya pa nyɔntu ke pa kraalɔyi.

3 Iɔ kuyɔɔtutu telɛsɔlaa kumelɛmɔɔ wei i tɔnɔyi i lɔmayasɛ na u naaki pulɔ tɔ, i tɔm we waiyo kɛ́.

4 Hai, Iseyeli nyɔ́ma Iɔ kuyɔɔtutu telɛsɔlaa we teitei kɛ́ isu taale hasi ke ncaa taa.

5 Pa ta polo na pɔ tayanu icate kolɔɔa pɔɔɔɔɔ. Pɔyele pa ta ɔma kolɔɔa na pɔ cɔna Iseyeli nyɔ́ma icate si, pu kenti-weye Tacaá pɔáná yoo kuyaku wule.

6 Pa toosee we kɔɔɔ kɛ́, na pa nalaa kuyɔɔtutu ke kaloolaya. Pa yɔɔtɔyi si Tacaá yɔɔtɔna. Pɔyele ilɛ́ i ta tili-we. Ilena pɔ tɔyi pa taa si, ilɛ́ i ka la isu pa yɔɔtuyɔ tɔ pɔcɔ́ kɔɔɔ.

⁷ Pa toosee we kpete ké, na pa nalaa kuyogotutu ke kaloolaya. Pa yogotayi si, Tacaa yogotona. Pécó ma ta yogoti.

⁸ Pə tɔɔ ké Tacaa Isɔ má ma yogotayi si: ɪ yasa tɔm krai nyəntu, í kraala kuloolutu. Maa mu-me na rááná.

⁹ Maa tó nin ke Isɔ kuyogotutu teləsəlaa mpa me í wena toosee krai nyəna na í naaki kaloolaya tɔm tɔ. ɪ kaa wee ma yəlaa kpekəle tɔɔ. Pa kaa ŋmaa mə həla ke Iseyeli nyáma nyəna tɔɔ. Pəyele í kaa suv Iseyeli tetu taa. Tənaɣa í ká nyəna si maɣale Tacaa Isɔ.

¹⁰ ɪ tolisiyi ma yəlaa ké. Uena í heeliyi yəlaa si pa heesaa si pə caɣana-we. Pəyele pəle pə fei. Ma yəlaa ŋmaakəna kolunja na mu huləsəyi-ke.

¹¹ Heeli kolunja huləsəlaa mpe si, heelim tɔv anaam nəɣəlv ɪ ká nu. Kolunja ka hoti na tɔv tɔmpɛɛ nyəkɪ-me.

¹² Waatv wei kolunja ká ti, uena pá pɔɔsi-me si, huləsvɔv mpi í ka huləsa-ke tɔ pə waasa we?

¹³ Pə tɔɔ ké Tacaa Isɔ má ma yogotayi si: Maa kəna tɔv heelim na rááná. Tɔv anaam ka nu, na tɔmpɛɛ hoti na a wakəli pə təna.

¹⁴ Maa yəkɪ kolunja ŋka í huləsa mpv tɔ. Kaa ti ate, na pə yeke kite. Uena mə tɔm tɛ ka ncaa taa.

¹⁵ Maa mu rááná na kolunja na ka huləsəlaa ké. Haləna má tala ma tənaya. Halɪ maa heeli-me si, kolunja na ka huləsəlaa pa fei tɔtɔ.

¹⁶ Iseyeli Isɔ kuyogotutu teləsəlaa fei tɔtɔ. Mə kraalayana nti í naaki Yosalem tɔɔ tɔ, na í tɔŋ si heesvɔv wee. Pəyele kulɛ kv fei. Tacaa Isɔ má ma yogotona mpv.

Topotopo nyáma tɔɔ kulvɔv

17 Μρύγύ Tacaa heela-m si: Keeena Iseyeli alaa tō. Pa kraalēgi pa luγu nyantu kē. Kraali-we si mpusi kōη.

18 Υβλν νγά, heeli-we si Tacaa Iso γογοτάγι si mpusi we alaa mpa με í nyalēgi saalasí na í τυγι yēlaa tēna niη taa tō mē tō kē. Na í nyalēgi tekentēnaa ke yēlaa tēna tōγo. I huυ si í kpiliki ma yēlaa ke mē niη taa, na me mu lu tōcυηη.

19 I kyγι ma nyoyu ke ma yēlaa cōλoγo. Tōγonaya pee ηkute na mvtu hōγolaya nyoyu tō kē í lakí mpυ. Tēnaya í kyγona yēlaa mpa pē ta myna pá si tō. Ilena í yeki mpa pē ta myna pá weena weesuyu tō. I tōsēgi ma yēlaa na pele pá nukí kaloolaya tōm.

20 Pē tō kē Tacaa Iso má ma γογοτάγι si: Maa tu mē saalasí nsi ι hōkēγēna lelaa tōγo niη. Maa leeki-sēgi mē kiη na má cēli. Maa waasi mpa í kpawa tō.

21 Maa leeki mē tekentēnaa na má waasi ma yēlaa ke mē niη taa. I taa tasa weev isu katōsi. Ilena í nyi si mayale Tacaa.

22 Mpi tō, í wakēlēgi siγisilaa lanja na mē kaloolasi, pōcō pē taya ma. Pēyele í sōsēgi asayaa ke tōη. I san si pele pá layasi na pá weena weesuyu.

23 I kaa tasa mē toosee krai nyēna ke toosuyu. Mpu tō, í kaa tasa natēlēgi nav. Maa ya ma yēlaa ke mē niη taa. Waatu inēgi í ká cēkēna si mayale Tacaa.

14

Tacaa u caaki tuη laav

1 Μρύγύ Isekiyeeli tasaa si: Kuyaku nakvli Iseyeli sōsaa napēli pa kōma ma kiη na pá caya.

2 Ilena Tacaa tō-m si:

³ Yulv nyá, yelaa pane pa tãka pa tunj tãm ke pa lotu taa ké. Pa su mpi pə susa-weye kawalaya taa tɔɔ pa kinj. Ma kaa yele na pá pɔɔsi-m natəli.

⁴ Maa teləsi-we si, ye Iseyeli tu wei i tãka i tunj tãm ke i lotu taa. Ye i su i kinj ke mpi pu susi-i kawalaya taa tɔ. Uena pɔntu kɔɔ si i yɔɔtəyənə Iɔ kuyɔɔtutu teləsəlu. Maya Tacaa, maa cɔna pɔntu ke i lotu taa tunj tuutuuma tãm tɔɔ.

⁵ Uena ma kucɔcɔtu nti tə pəsi Iseyeli nyóma lanja. Mpi tɔ, pa sɔɔla asilima tunj ké na pá lɔ-m.

⁶ Pə tɔɔ ké pə wee si, ma heeli Iseyeli nyóma si, Tacaa Iɔ yɔɔtəta si, pá lɔ tunj na pá məli. Pa há pá acaalətu tənaya siyile.

⁷ Pə taya pulv, Iseyeli nyóma tənə na pə kpeɲna cayalaa. Ye wei í hatələnə-m na í tãka tunj tãm ke i lotu taa. Ye i su mpi pu tusi-i kawalaya taa tɔɔ i kinj. Uena pɔntu kɔɔ Iɔ kuyɔɔtutu teləsəlu kinj si i pɔɔsəyi-m tãm natəli. Ue maya Tacaa, ma mayamaya maa cɔna-i.

⁸ Maa kuli pɔntu tɔɔ. I tãm ka pəsi yelaa ke ituule, na ma kpiisi-i ma yelaa taa. Uena pá nyi si mayalɛ Tacaa.

⁹ Ye Iɔ kuyɔɔtutu teləsəlu nɔɔɔlu i tusa i ti, na í yɔɔtəi tãm natəli. Maya Tacaa má tusəna pɔntu. Maa tu-i niɲ na má kpiisi-i ma yelaa Iseyeli nyóma taa.

¹⁰ Iɔ kuyɔɔtutu teləsəlu inɪ, na wei i kɔma-i pɔɔsuyv tɔ pa tənə pa wakələnə, na pa naale pa nyɔɔɲ taa ké pu tɛ.

¹¹ Ue Iseyeli nyóma kaa tasa tooluyv na pá hatələnə-m. Pécɔ pa kaa pilisi pa ti, na pa kawalaya tənə. Paa pəsi ma yelaa na maa pəsi pa Iɔ. Tacaa Iɔ má ma yɔɔtəyənə mpv.

Pvlvpu kaa sənsi Iɔ hvule

12 Μρύγύ Isekiyeli tasaa si Tacaa heela-m si:

13 Υβλν nyά, ye isu tetv natəli tə yəlaa ta təkɪ ma təm ke teu ɪlena pá pəntəna-m. Maa tv pa təw kə niŋ na ma wakəli pa təɣənaɣa təsulɛ. Maa kəna-weɣe nyəɣəsi, na má kpiisi tetv yəlaa na təla.

14 Paa Nowee na Taniyeli na Soopu pa tooso paa wenna yəlaa mpe pa hekv. Pa mayamaɣa pa weesiŋ ke pa tampana təŋvɣv ká waasi. Tacaa Iśə má ma yəɣətəna mpu.

15 Ye ma yelaa na taale wontu ɪsayatv lu, tv kpiisi yəlaa na pá yele tetv ke kpetɛ. Yəlaa ka wu tə taa kə təŋnav ke taale wontu nti tə təw.

16 ɪlena yəlaa tooso ɪni í weɛ tetv taa. Maya weesuyv tv Tacaa, ma tuukina ma ti si pa kaa pəsi na pá ya apalvəɣaɣa ya alvəɣaɣa. Pa nyəwŋ tike ke paa ya. Tetv ká pəsi wəlaɣa tetv nti tə taa nəɣəlv fei tə.

17 Yaa ma yelaa na yoo tii tetv nti tə taa. Paa kpiisi yəlaa na təla.

18 ɪlena yəlaa tooso ɪni í weɛ tə taa. Maya weesuyv tv Tacaa, ma tuukina ma ti si, pa kaa pəsi na pá ya apalvəɣaɣa ya alvəɣaɣa. Pa nyəwŋ tike ke paa ya.

19 Yaa maa kəna kvətŋ ke tetv nti tə taa ma pááná ká hu pa təw na má tv-weɣe səm na má kpiisi yəlaa na təla.

20 ɪlena Nowee na Taniyeli na Soopu pá weɛ pa hekv taa. Maya weesuyv tv Tacaa má tuukina ma ti si pa kaa pəsi na pá ya apalvəɣaɣa ya alvəɣaɣa. Ama pa mayamaɣa pa weesiŋ ke paa ya pa tampana təŋvɣv təw.

21 Μρύγύ Tacaa Iśə yəɣətəa si, paa ma kəna Yosalem yəlaa təw kə wahalanaa səsaa mpe pa liyiti ɪsu: Yoo,

na nyɔɔsi, na taale wontu ɛayatu, na kusaku si, pɔ kpiisi yɔlaa na tɔla.

²² Paa na mpɔ, pu kaasi yɔlaa mpa paa fiti tɔ. Apalɔpiya na alɔpiya ka lu pa taa. Paa tala mɔ kin, i ká ná pa tɔntɛ na pa kulapɔle. Ilena pɔ heesi mɔ laɔa ke wahalanaa mpa ma yɔlaa na pá mayana Yosalem tɔ pa tɔɔ. Na pɔ tɔna mpi i ká kɔna tɔ taa tɔ pɔ tɔɔ.

²³ Pu heesi mɔ laɔa ke waatu wei i ká ná pa tɔntɛ na pa kulapɔle tɔ. Ie i ká nyi si pɔ taɔa yem tɔɔ ké ma lapa pɔ tɔna mpi ma lapa tɔ taa tɔ. Tacaɔ Iɔ má ma yɔɔtɔna mpɔ.

15

Lesɛɛɛ tɔyɔ nku pa tɔ kɔkɔ tɔ

¹ Ḿpúyú Tacaɔ pɔɔsa-m si:

² Yulɔ nyá, tɔyɔ nku pa yaa si lesɛɛɛ tɔ, pepeye ku taasi tɛɛwa tun lɛlɛɛ nyɔɔsi?

³ Pa kaa kpaɔa pɔ tɔpɔyɔɔa na pá saaki pulɔ. Yaa pá lɛsi ku tɔputiya na pá pusi ka tɔɔ ké wontu.

⁴ Ama kɔkɔ ke pa wɔki si tɔna. Pɔ kpaɔa si kila na pɔ suna si nɔɔsi tɔ. Pepeye si tasɔyi waasuyɔ?

⁵ Anɔ waatu wei su we tɔcɔɔɔ tɔ, pa ta lana-sɔyi pulɔ. Na saa wei kɔkɔ ka nyɔɔa-si iɛ, ɛsɔnaɔale. Tɔmle nteye paa lana-si tɔtɔ?

⁶ Pɔ tɔɔ ké Tacaɔ Iɔ má ma yɔɔtɔyi si, ɛsu pa wɔkɔyɔ lesɛɛɛ taasi ke kɔkɔ na pá yeki hɔtɔyɔ taa tun lɛlɛɛ nyɔɔsi tɔ, mpɔ tɔtɔyɔ maa hɔ Yosalem nyɔɔma mɛ mɔ tike mɔ nkpaɔɔ.

⁷ Maa kuli ɛsɔle na má nyɔni-mɛ. I huɔ si i fita kɔkɔ ké. Ie nke kaa nyɔɔana-mɛ. Waatu unɔyi i ká nyi si, mayale Tacaɔ ke saa wei maa kuli mɔ tɔɔ tɔ.

⁸ Maa yele na tetu pəsi wulaya nyəntu nti tə taa nəχəlv fei tə. Mpi tə, í kisa ma təm tənyu. Tacaa Iso má ma yəχətəna mpv.

16

Yosalem nyáma nəχəsəna pəyaya ŋka pa ləwa to

¹ Ḿpúyú Isekiyeeli tasaa si, Tacaa heela-m si:

² Yulv nyá, hólí Yosalem ke ɪ acaalətv təm.

³ Teləsi Yosalem si, maya Tacaa Iso ma təma si nyá təlule nté Kanaaŋ tetv taa. Tənaχa pa ləla-ŋ. Nyá caa ke Amolii tv ké, na nyá too ke Hiti tv.

⁴ Pa ta seti nyá cuχute ke nyá ləlvəχv kuyaku wule. Anɪ pa ta sə-ŋ ləm si pá tiiki-ŋ na təm na ń lu. Pəyele pa ta takɪ-ŋ pəəŋ.

⁵ Nyá təm ta la nəχəlvəχv pətəətəle. Nəχəlv ta wii-ŋ na í la-ŋ yaasinaa panɛ pa taa kulum. Ama pa lə-ŋ tawa taa ké nyá kuyaku kuləlvəχv wule ké. Mpi tə, pa taa kpaakayana-ŋ ké.

⁶ Ma teekayana nyá kiŋ ké na má keesi n ləki nyá caləm taa. Ulena ma sɛɛsi ɪsəle si ń wɛɛna weesuyv ke ń wɛɛna weesuyv. Paa caləm waasa nyá təə tə.

⁷ Ulena má yele na ń ləli na ń huki səsəm təyomyom. N puwaya na ń yasəli na ń te teu. Nyá həla pəyalaa ké na nyá nyəəsi su. Ulena ń wɛ kpete təyələyəli.

⁸ Ma tasa nyá kiŋ ke teɛnav, ulena má ná si, ń tapa acacaale. Ulena má hə ma capa ntompəle na má kenti nyá tapakpete təə. Ḿpúyú má suwa nəχə si maa layana nyá tike. Ulena má na-ŋ tə pɛeli nəχə na ń pəsi ma nyəŋ. Tacaa Iso má ma yəχətəna mpv.

⁹ Ḿpúyú ma sə-ŋ ləm, na má nyaali caləm mpi pu waasa nyá təə tə. Ulena má sayali-ŋ səsəŋ nim.

10 Ɔlena má cɛɛ-ŋ wontu nti pa sɔpa tɔ, na tɔnɔyɔ nɔɔhulun ƙɔraŋ, na kpronkrontu toŋ nyɛntu tampala, na pɔuyɔ ƙɔraŋku tɔko sɔsɔ.

11 M̀p̀ỳg̀ ma tu nyá tɔɔ kɛ kacɔka wontu. Ɔsu ƙpasɪ ke niŋ taa, na lulɔyɔ ke nyá luɔyɔ tɛɛ.

12 Na nyá muna tɔɔ kacɔka kukuule, na ŋƙraŋyapɔlasɪ. Na ntenuɔyɔ ƙɔraŋku ke nyá nyɔyɔ taa.

13 Nyá kacɔka wontu nté wɔla, na liyitee nyɛɔɔɔyɔyɔ. Kususuutu nté kpronkrontu toŋ nyɛntu wontu, na pɔɔŋ ƙɔraŋ, na nti pa sɔpa tɔ. Nyá tɔɔɔnaya nté mɔlɔm ƙɔram na tuŋ nim. M̀p̀v̀ pɔ yelina na ń te sɔsɔm na ń muna kawulaya.

14 Ɔlena nyá hɛtɛ yaa piitimnaa taa kɛ nyá teu m̀p̀v̀ pɔ tɔɔ. M̀p̀i tɔ, n ka tu tewaya tɔƙpara ke kacɔka ŋka má lapa-ŋ tɔ ka tɔɔ. Maya Taca Ɔsɔ má yɔɔɔtɔna m̀p̀v̀.

Yosalem we Ɔsu apalaa tɔna alb

15 M̀p̀ỳg̀ Taca tasaa si: Ama Yosalem n hɔma nyá tu na nyá teu, na nyá hɛtɛ yaav. N pɔsa apalaa tɔna alb. N ha nyá tɔyɔ tɛɛlaa tɔna.

16 N læsa nyá wontu nti tɔ cɔlɔta teu tɔ. Ntɔyɔ n lapɔna kacɔka ke nyá tɔfɛɛnɛnaa, na ń la wasaŋkalɔtu ke pɔ tɔɔ. Yaasi inɪ ɪ taka ta lata. Pɔyele ɪ kaa tu tasɔ lapɔ.

17 N ƙpaya wɔla na liyitee nyɛɔɔɔyɔyɔ kacɔka wontu nti ma ha-ŋ tɔ, na ń lu tuŋ apalɔnyɔŋ, na ń lana wasaŋkalɔtu.

18 N ƙpaya nyá wontu ƙɔsɔpɔtu nti ma ha-ŋ tɔ, na ń takɪ tuŋ inɪ. N fɛɛna-ɪ ma nim na ma tulaalb.

19 Tɔɔɔnaya na mɔlɔm ƙɔram na nim na tuŋ nim ke ma tɔɔkayana-ŋ. M̀p̀ɔyɔ n fɛɛnaa Ɔsu tulaalb ƙɔraŋ. Taca Ɔsɔ má ma yɔɔɔtɔna m̀p̀v̀.

20 N kpaɣa nyá pəyalaa na nyá pɛɛlaa mpa n ka lula-m tɔ. N ha-wɛyɛ tuŋ si ilé í tɔɔ. Nyá wasaŋkalətu nti tɔ ta tɔɔ kɛɛ?

21 N laawa nyá pəyalaa, na í la-wɛyɛ kɔtaɣa ŋka kɔkɔ lusa ka tɔna tɔ na tuŋ hətɛ taa.

22 Nyá acaalətu na nyá wasaŋkalətu nti tɔ taa, n ta tɔɔsi nyá pəcaatu waatu. Saa wei n ka wɛ kpɛtɛ tɔyəlɔyɛli na í lɔki nyá caləm taa tɔ.

23 Ḿpúyó Tacaɔ Isɔ yɔɔtɔaa si: Yosalem, nyá tɔma asayɛɛ tɔna waali, nyá tɔm wɛ waiyo kɛ tɔkpataa.

24 N ŋmawa wasaŋkalətu kutuluŋ na tɔfɛɛnɛnaa kɛ patɔmanaɔ tɔna taa.

25 Paa mpaav ŋku kv nɔɔ kɛ n ŋmawa nyá tɔfɛɛnɛnaa. N ha nyá tɔɣi tɛɛlaa tɔna. N lɔlɔsa nyá wasaŋkalətu, n wakɛla nyá teu.

26 N lapa wasaŋkalətu na Icipiti nyóma mpa pa kɛ nyá cɔlɔ nyóma alaafɔya nyóma tɔ. N kpaasa ma pááná na nyá nyəsəm tɔma paɣalɛ.

27 Pɔ tɔɔ kɛ ma kɔla nyá tɔɔ na toma. Ma pɛma-ŋ tɔɔnɔɣa. Ma pɛta-ŋ kolontunaɔ Filiisi nyóma acaɛɛ nna nyá wasaŋkalətu tɔm wɛ fɛɛɛ tɔ, pa niŋ taa.

28 N ta nyɔɔsɛ, ilɛna nyá na Asilii nyóma í la wasaŋkalətu tɔtɔ. Paa na mpu nyá kɔnyulɔyɔ ta si.

29 N walɔsa nyá wasaŋkalətu kɛ Papiloni nyóma taatɔlaa tɛtu taa. Paa na mpu n ta nyɔɔsɛ-ti.

30 Ḿpúyó Tacaɔ Isɔ má ma yɔɔtɔaa si: Ama Yosalem nyá n wɛna icantu. N tɔmɔɣa isɔ wasaŋkalɛ sɔsɔ.

31 N ŋmaakaya wasaŋkalətu kutuluɣu kɛ paa mpaav ŋku kv nɔɔ kɛ. N ŋmaakaya pɔ tɔfɛɛnɛ kɛ lona tɔna taa kɛ. Pa taa fɛɛɔyɛ-ŋ isɔ wasaŋkalənaa lɛlaa.

32 N weε ké ɪsu alɔ wasaŋkalɪ wei ɪ kisiyi ɪ paalɔ na ɪ tɔŋɔyi apalaa kpai nyɔma tɔ.

33 Wasaŋkalɔnaa tɔna wɛna pa kɔhav ké. Ama nyá mɔlaa ké na ń haaki nyá taŋnaa ke kɔcɔɔŋ. ɪɛna pá lukɔna paa timpi na pá kɔŋ nyá kiŋ.

34 Nyá na wasaŋkalɔnaa lelaa í tá kaa. Mpi tɔ, nɔɔɔɔɔ u pɛkɔŋi-ŋ. Pɔyele nɔɔɔɔɔ u fɛlɔŋi-ŋ pɔ liyitee. Nyá mɔlɔna na ń fɛlɔŋi apalaa ke tulɔŋa.

35 Pɔ tɔɔ tɔ, wasaŋkalɪ, nu Tacaɔ kɔyɔɔtɔtɔ.

36 Tacaɔ ɪsɔ yɔɔtɔŋi si: N wakɔla nyá wɛnaɔ na ń hɔli nyá tapakpɛte ke nyá taŋnaa. Halɔna pɔ kɔɔŋna nyá acaalɔtɔ tɔŋ tɔna ke wasaŋkalɔtɔ taa, na ń ha-ɪ nyá piya calɔm.

37 Pɔ tɔɔ tɔ, maa kotɪ nyá taŋnaa mpa nyá na-we ɪ nukaya lelenj tɔɔ. Pɔ kraɔaɔ pa tɔna mpa n sɔɔlaa tɔ, na mpa nyá taa kraana tɔ. Maa kɔɔyeli-we na paa timpi. Paa kɔli nyá tɔɔ, na má yelee na pá ná nyá tapakpɛte tɔna.

38 Maa huɔna-ŋ ɪsu pa huɔkɔyɔna alaa wasaŋkalɔnaa, na mpa pa kɔyi yɔlaa tɔ. ɪsɛsɛmle ká kra-m na má mú pááná na má læsi nyá weesuyɔ.

39 Maa tɔ-ŋ pa niŋ taa, na pá yɔki nyá wasaŋkalɔtɔ kutuluyɔ. Paa wakɔli nyá tɔfɛɛɛɛɛnaa, na pá kuu nyá wontu na pá kraɔa nyá kacɔka nyɔntɔ. ɪɛna pɔ yelee-ŋ kɔɔte tɔyɔlɔyɔli.

40 Paa yelee na samaa kɔli nyá tɔɔ. Paa yaɔa-ŋ pɛɛ, na pá sɔ-ŋ ŋmantaasi.

41 Paa nyayasi nyá tɛɛsi ke kɔkɔ, na pá huɔna-ŋ alaa tuutuuma ɪsentaa. Maa su nyá wasaŋkalɔtɔ ke tɔnaɔa. ɪɛ n kaa tasa nɔɔɔɔyɔ fɛlɔyɔ.

42 Maa lana-ŋ na pááná ké, halɔna á hɛɛ. ɪɛna má læsi nyá ɪsɛsɛmle ke nyá tɔɔ. Na nyá pááná tɛ, a kaa

tasa huuu.

⁴³ Mpi tɔ, ń ta tɔɔsi nyá pɛcaatu waatu tɔm. N kpaasa ma páná na yaasinaa mpe pa tɛna. Maa mɛhna nyá tɛntɛ isayale tɛnaya nyá nyɔɔv taa. Ie n kaa tasa nyá kawalaya na nyá acaalɛtu ntɛyi lapv. Tacaalɛ tɔ má ma yɔɔtɛna mpv.

Yosalem wakɛlvɔv kɛla acalɛɛ lenna

⁴⁴ Ḿpɔyú Tacaalɛ tasa si: Atuwa tukilaa ká tukina Yosalem ke ituule si, toto we isɛna tɔ, ḿpɔyú pɛɛlɔ kpakɛyi.

⁴⁵ Yosalem n kɛ nyá too pɛɛlɔ kɛ tɛkpeɛm. Nyá too inɛ i kisina i paalv na i piya. I we teitei tɔtɔɔ isu nyá kɔɔnɛna mpa pa kisa pa paalaa na pa piya tɔ. Pa too ka kɛ Hiti tɔ kɛ, pa caa kɛ Amolii tɔ.

⁴⁶ Nyá kɔɔv wei i we ilim ntɔɔɔh tɔ tɔɔvɛ Samalii na i pɛɛlaa. Nyá neu wei i we ilim mpɛtɛh tɔ tɔɔvɛ Sɔtɔm na i pɛɛlaa.

⁴⁷ Pɛ taya pɛcɔ tike ke n kɛena pɛɛ pa tɛntɛ na pa acaalɛtu tɛma. Halɛ ń wakɛla nyá tɛntɛ taa na pɛ kɛli-wɛ.

⁴⁸ Tacaalɛ tɔ má maya weesuyv tɔ kɛ. Yosalem nyá neu Sɔtɔm na i pɛɛlaa pa ta la mpi Yosalem nyana nyá nyɛma í lapa tɔ.

⁴⁹ Nyá neu Sɔtɔm kawalaya ntɛ si, i ka we kalampaani kɛ, na i wɛnav tɔɔwa. I na i pɛɛlaa paa nɔɔsɔɔyi pɔlv. Ama i taa waasɔyi wahala tɔ yaa kɔnyɛntv.

⁵⁰ Pa hɔma pa ti na pá lá acaalɛtu na má ná, ilɛna má kpiisi-wɛ.

⁵¹ Yosalem, Samalii ta la nyá isayatv hɔɔlvɔv. Nyá acaalɛtu kɛla payale ke i nyɛntv. Acaalɛtu tɛna nti n lapa tɔ, tɔ tɔ kɛ Sɔtɔm na Samalii pa pɛsa kɔpama.

52 Nyá wei nyá n kuvaka nyá kəɣɔ na nyá neu pa təm tɔ, isayatu ntəɣi nyá pəsəna nyá təɣi acaalɔvɔ na pə kəli pɛle. Isayatu nti tə fɛele kəmna nteɣe nyá tɔɔ. Mpu pə yekina na pɛle pá kəli-ŋ siyisuyu. Pə wɛɛ ké si pə liyiti-ŋ na ń təɣɔ fɛele. Mpi tɔ, má huləna si pɛle pa tewa.

53 Maa tayanɪ pa acalee. Paa Sətəm na ɪ cəlɔ acalisi. Paa Samalii na ɪ cəlɔ nyəŋsi. Halɪ maa tayanɪ-ŋ tɔtɔ isu pɛle.

54 Pu tu-ŋ fɛele ɪlena pə kraasi nyá kəɣɔ na ɪ neu pa apalɔtɔ.

55 Nyá kəɣɔ Sətəm na ɪ pɛelaa paa məli isu pa wule taa. Nyá neu Samalii na ɪlé ɪ pɛelaa paa məli isu pa wule taa. Nyaga Yosalem nyana nyá piya í ká məli isu mə wule taa.

56 Nyá neu Sətəm təm ka wenna nyá nəɣɔ taa ké tam ké nyá kalampaani waatu.

57 ɪlena pəcɔ pə kuliɣi nyá isayatu tɔɔ. Nyaga pə talaa si ɪtəm acalee na pə cəlɔ nyəna pá wonɪ-ŋ. Filiisi nyəna náá tuv-ŋ na pá footiɣi-ŋ paa həɣɔlvɔvɔ ŋku.

58 Nyá kawalaya na nyá acaalətu məla nyá nyuvɔvɔ taa kéle. Tacaá má ma yəɣətəna mpv.

59 Ḿpúɣú Tacaá ɪsɔ yəɣətəna si: Maa lá-ŋ ké isu n nyənvɔvɔ yem ké tuunav, na ń yəki nəɣɔ pɛelvɔvɔ tɔ.

60 Ama maa tɔɔsi nəɣɔ ŋka má na-ŋ tə pɛela nyá pɛelvɔvɔ waatu tɔ. Ma na-ŋ tu pɛeli tam tɔɔ nyəŋka.

61 N ká tɔɔsi nyá təntɛ təm na fɛele kra-ŋ, saa wei nyá kəɣɔnaa na nyá newaa paa kəɔ nyá kin tɔ. Maa ha-ŋ-we na pá pəsi nyá pɛelaa. ɪle pə taya nəɣɔ pɛelvɔvɔ tɔɔ.

62 Ma na-ŋ tu pɛeli nəɣɔ. Waatu ɪnəɣi n ká nyi si mayalɛ Tacaá.

63 N ká tóosí tete, na í ká nyuyú na feele. Pu liyiti-η kέ, n kaa kuli nάγo ke saa wei maa husi nyά isayatu tάna tó. Tacaa Isó má ma yάγotάna mpυ.

17

Hekále na lesen tyv pa tam

1 Μρύγύ Tacaa tasa Isekiyeeli maγα heeluyu si:

2 Yυlv nyά, see Iseyeli nyάma ke isó.

3 Heeli-we si maγα Tacaa Isó ma yάγotάa si, hekále sósó nάγolv ι wenna ntέ. I ken tάowa na ι hontu suwa na tά tayalaa, na tά colάtaa. Μρύγύ ι kulaa na í polo Lipan tetu taa. Uena í kó tyvu sósóov nakuli ku nyuyú taa.

4 Akpaaale nte tά kála kuluyú tάγo ι setaa. Μρύγύ ι pona taatάle tetu natάli tά taa. Uena í su yampayatάlaa icatε taa.

5 Pθ waali kέ ι caa Iseyeli tetu taa tyvu nakuli ku piliηa. Uena í pona na í sά taale nte pa lukaa tó tά taa kέ lvm nάγo. Isu tyvu ηku ku sόla lvm tó.

6 Μρύγύ piliηa ηke ka teewa na ká pəsi tyvu ηku pa yaa si lesen tó. Uena ku meeli, de ku ta kulι. Na ku wena hetu. Ntena ku piliηasi ha si ise na hekále tó, na ku lila ke ι tee. Nα ku heləsəyi piliηasi kufasi ke tam.

7 Hekále sósó nάγolv de ι ka wee tótó, ι ken tayalaa kέ na ι hontu suwa teu. Uena tyvu ηku ku lila na ku piliηasi keesάna hekále inu ι tά si ι pθli-kuγv lvm.

8 Tetu kupantu taa kέ pa tuu-kuγv lvm sósóom kin. Pa tuu-kuγv si ku piliηasi í su teu, na kú lvli na kú pəsi tyvu ηku pa yaa si, lesen tó ku kupanηk.

9 Μρύγύ Tacaa Isó si: Pθsi-we si, tyvu ηku ku la ntέ? Kancaalaya hekále kaa kpesi-ku na ku lila na í kooli ku pee, na kuna ku hatu tάna pθ woli. Pθ kaa wee si

pá lana toma ke səsəm. Yaa yəlaa tuutuuma í wεε na pə́cǝ́ pá kpeɛɛ-ku na ku lila.

¹⁰ Pa sǝ-ku yaa, ɪε ku la nté? Ye ilim təlulε heelim*fa* mapa-ku, ku kaa wɔli timpi taa ku nyǝ mpv tǝ? ^a hanɟaya tǝɟǝ. Pə lakɪ na tun na nyutu wɔlǝɟɪ.

Təm nti tə hɔwεε kilisuyu

¹¹ Ḿpǝ́ɟǝ Tacaa tǝma-m si:

¹² Pǝǝsi tǝǝ kɔllaa tǝyaya nyǝma mpe si: I ta cεkəna təm nti? Heeli-wεyε ɪsəna Papiloni wulav kəma Yosalem, na í kuu pa wulav na ɪ waali nyǝma, na í pona ɪ tε tǝ.

¹³ ɪlena í kpa kawulaya tǝyaya tu nǝɟɔlv na í na-ɪ pá pɛɛli nǝɟǝ, na í yele na ílé ɪ su nǝɟǝ na tuunav. Ḿpǝ́ɟǝ ɪ tɛna tetv kɔpayaalaa təna.

¹⁴ Mpυ pə tisina Yuta kawulaya tǝfε, na ká wu kɔlvɟv. Paa na mpυ na pa tǝka pa na-ɪ pa nǝɟǝ pɛɛlvɟv kε teu.

¹⁵ Mpυɟvle wulav kɔfalv ɪni, ɪ kɔla wei ɪ kuu tetv yəlaa kε mpυ tǝ ɪ tǝǝ. ɪlena í tili Icipiti wulav cǝlǝ si, ílé í ha-ɪ yoou kɔpayaɲɲ na pə yoolaa kε tuutuuma. Yɔlv wei ɪ lapa yaasi ɪni tǝ, ɪ ka waa na í fiti kele? Timpi ɪ laalaa na í wakəli pa nǝɟǝ pɛɛlvɟv mpi tǝ, ɪ kaa tɔli-ti.

¹⁶ Ntɛna Tacaa ɪsǝ si: Maya ɪsǝ weesuyu tu ké. ɪsu pɔntv ɪni ɪ səpa wulav wei ɪni ɪ tv-ɪ kawulaya kε mpυ tǝ ɪ tε Papiloni. Mpi tǝ, ɪ yǝka í na wulav ɪni pa tuunav na pa nǝɟǝ pɛɛlvɟv.

¹⁷ Icipiti wulav kaa pona yoolaa tuutuuma na sǝǝcɛnaa payalε. I kaa waasi-ɪ yoou taa ké waatu wei

^a **17:10 ilim təlulε heelim:** Ilim təlulε heelim. Pə ké heelim tɔɲ nyəm mpi pə taa na

Papiloni nyéma ká lo hapere taka tɔ. Icate kite ke paa lo na pa huli pɔɔŋ si pa kɔyi yɔlaa tuutuuma.

18 Mpi tɔ, ɪ ta nyɛni ɪ tuunav ke pulv. ɪ yɔka ɪ nɔɔɔ pɛɛlvɔv. Pɔyele ɪni ɪ ka yɔɔtɔna na ɪ su, na ɪ la pɔ tɔna. ɪ kaa tasa fituyu.

19 Pɔ tɔɔ kɛ Tacaa Isɔ má ma suwa si, maya weesuyu tv kɛ. Tuunav na nɔɔɔ pɛɛlvɔv mpi ɪ nyɛna yem ɪsɛntɔ tɔ, ma hɛte ke ɪ ka lapɛnaa. Maa mɛhna pɔ tɔnaya ɪ nyɔv taa.

20 Maa nyɛpi-ɪ puluyu na má kra-ɪ ma katɔka taa. Maa pɔna-ɪ Papiloni na má hvɔna-ɪ tɔm ke timpi ɪ ta nuna-m tɔ.

21 Paa kv ɪ yoolaa taa selaa tɔna na layate kɛ. Pɔ kaasɔyi mpa ɪlena pá yasɪ pɛɛɛɛ tetv tɔna taa. Waatv ɪnɔyi paa nyɪ si maya Tacaa má yɔɔtɔna.

Nɔɔsi nsi Tacaa suwa tɔ

22 Mɔyɔ Tacaa Isɔ yɔɔtɔaa si: Maa caa tɔvɔ sɔsɔɔv nyɔv taa piliŋa kufalaya. Maa pɛli hatoo comcom nɔɔɔ taa nyɛhka. Maa pɔna-keɛɛ pɔvɔ kɔkɔlvɔv nakuli kv tɔɔ na má sɔ-ke.

23 Iɛɛɛli pɔvɔ kɔkɔlvɔv nakuli kv tɔɔ kɛ maa sɔ-ke. Kaa pu teu na ká hɛli piliŋasi na tɔvɔ la sɔsɔɔv kvpaŋkv na kv lɔli pɛe. ɪlena sumasi piitimnaa tɔna kɔɔ, na sí cakɪ kv ɪsotom taa na sí hɛsɔyi.

24 ɪlena taale tɔvɔ tɔna nyɪ si maya Tacaa. Má pɛsɔɔɔna tɔvɔ sɔsɔɔv ke tiika, na má pɛsi tiika ke tɔvɔ sɔsɔɔv. Má yekina na tɔvɔ lɔm nyɛhkv wuli. Maa yeke na kɔwɔlvɔv náá wɛɛna lɔm. Maya Tacaa, má yɔɔtɔna. Maa la kɛ ɪsu ma yɔɔtɔaa tɔ.

18

Isɔ hvɔkɔna paa wei ɪsu ɪ tɔntɛ wɛɛ tɔ

¹ Μπόγύ Tacaa pəssa Isekiyeeli ma si:

² Pepe tōw ké Iseyeli nyóma tukiyi ituule si,
ceceḅnaa sala leseḅ akaa.

Uena pa piya kela nyəḅ?

³ Tacaa Iso má ma yəḅtəna tuunav si, pə fei si pá
tasa ituule nteye tukuḅu ke Iseyeli taa.

⁴ Ma tənna yəlaa təna weesiḅ. Paa ceceḅnaa nyəḅ,
paa piya nyəḅ. Wei i lapa isayatu tō, inu i ká səna pə
səm.

⁵ Ye isu yulv təḅəḅi tampana, na í laki kupantu na í
siyisaa.

⁶ U təkí laatu təḅəḅaya ke pulasi tōw. U luḅiyi Iseyeli
nyóma tuḅ. U wakələḅi i təḅəḅtəle alv. U kpətəḅəna
alv ke i asilima kuyeeḅ taa.

⁷ U muḅuliyi, u ḅmuləḅi. U feləḅi i kəma. U haaki
nyəḅtəḅnaa ke təḅəḅaya, na mpa pa we kpela təḅə
kutakəm.

⁸ U kəntəḅi i liyitee si í hiki kasəyaya yaa kawaaḅa.
U laki mpi pə ta siyisi tō. Ama yəlaa naale i lapa təm,
i təḅəḅi tampana ke tō taa ké.

⁹ Uena í təḅəḅi ma kiin, na í laki ma kutututu na
kupantu. Ue inu i siyisina nté. Yulv isu mpv weekəna
weesuḅu ké. Tacaa Iso má ma yəḅtəna mpv.

¹⁰ Ye isu pə te yulv pəyaya ké ḅmulv na ká kuyi
yəlaa. Yaa ka lapa yaasinaa pane pa taa nəḅəlv.

¹¹ Ka kisa ka caa ikpate ke təḅəḅu, na ka təkí laatu
təḅəḅaya ke pəḅḅ taa. Ka wakəla ka təḅəḅtəle alv.

¹² Ka muḅuliyi wahala nyóma na konyəḅtəḅnaa, na
ká ḅmuləḅi. Pəcə kaa feləḅi ka kəma. Ka luḅiyi tuḅ
wei i ké acaalətv ke mpv tō.

¹³ Ye yulv isu mpv kəntəḅi i liyitee na í pəekəḅi
kawaaḅa, yaa kasəyaya. U huuki si i ká weena

weesuyu na? Aai, yoo. Ye ɪ lapa acaalətv nti tə təna. Pə wɛɛ si ɪ ɪsayatv ɪ məli ɪ nyɔvɔ taa ké na ɪ si.

14 Ye ɪsu yɔlv wɛna pəyalv kéle, na ɪ naaki ɪsayatvnaa mpa ɪ caa laki tə pa təna. Ue ɪ ta təŋ ɪ ɪkpaɛ.

15 ɪ kisa laatu təŋɔnaɣa təŋv ke pəŋ tə. ɪ luŋiyi ɪseɣeli nyəma acaalətv tuŋ. Pəyele u wakələŋi ɪ təŋvntəle alv.

16 ɪ muɣuliyi nəɣəlv, u ŋmuləŋi. ɪ muɣi kəmlɛ tv pɔlvɔv təlvma. ɪ haaki təŋɔnaɣa ke nyəŋətvnaa, na ɪ haaki wontu ke mpa pa wɛ kpaɛ tə.

17 ɪ laki ɪsayatv. ɪ pɛkəŋi kawaaɣa yaa kasəyaya. ɪ təkəŋi ma kvtvtv na ɪ təŋəŋi ma kiŋ. Pvntv wɛekəna weesuyu ké, u səki ɪ caa ɪsayatv səm.

18 ɪ caa muɣulina na ɪ ŋmulɪ, na ɪ la ɪsayatv ke ɪ yəlaa hɛkv. ɪni ɪ ka səna ɪ ɪsayatv səm.

19 ɪ pəəsəŋi si, pepe tə ké pəyalv u səki cɛcɛ ɪsayatv səm? Mpi tə, ɪɛ ɪ təŋa tampana ké. ɪ lapa kvsiyisim na ɪ təkɪ ma kiŋ təna na ɪ laki. Pə wɛɛ si ɪ wɛna weesuyu ké.

20 Yɔlv wei ɪ lapa ɪsayatv tə ɪni ɪ ka səna. Pəyalv kaa si cɛcɛ ɪsayatv səm. Pəcɔ cɛcɛ ná kaa si pəyalv nyəntv səm. Siyisilu təkɪ ɪ siyisuyu fəɔtə ké. Uena ɪsayav náá təŋ ɪ ɪsayatv nyəŋ.

Kvpantv lapv təm seɣesvɣv

21 Ye ɪsayav ləwa ɪ ɪsayatv nti ɪ lapa tə. Uena ɪ təkəŋi ma kvsəsutv na ɪ təŋəŋi tampana na ɪ laki kvsiyisim. ɪ ká wɛna weesuyu ké, ɪ kaa si.

22 Paa səɔ ɪ kawalaya təna tə ké. ɪ ka wɛna weesuyu ke ɪsəna ɪ təŋa tampana tə pə tə.

23 Mprɔɣú Tacaɔ ɪsə si, pə taya ɪsayav səm ke ma səlaa. Ama si ɪ layasi təntɛ ké na ɪ wɛna weesuyu.

24 Ye siyisilu lɔwa ɪ siyisuyu na í la kawalaya. Ilena í keena ɪsayav acaalətu, ɪ kaa weena weesuyu tətə. Iso ká sɔɔ ɪ siyisuyu tɔɔ ké. Mpi tɔ, ɪ ha ɪ tɔɣi kawalaya na kɔpəntuyv taa ké. Pə tɔɔ ké ɪ ka si.

25 Iseɣeli nyéma yɔɣətɔɣi si Tacaa mpaav ta siyisi. Ie ma pɔɔsəɣi Iseɣeli nyéma si, pə taya mpe pa mpaav ta siyisina ma nyəɣku ké?

26 Ye siyisilu lɔwa ɪ siyisuyu na í la kawalaya na í si ka səm. ɪsayatv nti ɪ lapa mpv tɔ tɔ səm ke ɪ səpa.

27 Ye ɪsayav yela ɪ ɪsayatv nti ɪ lapa tɔ, na í tɔɣ tampana na siyisuyu. I ka weena weesuyu.

28 Ye ɪ nawa si ɪ wakəlaa, ilena í layasi, ɪ ká weena weesuyu ké, ɪ kaa sí.

29 Iseɣeli nyéma tɔɣ si Tacaa mpaav ta siyisi. Ie pə taya mpe pa mpaav ta siyisina ma nyəɣku ké?

30 Pə tɔɔ ké Tacaa Iso má ma yɔɣətəa si maa hɔvna paa Iseɣeli tv wei ɪsu ɪ tɔntɛ weɛ tɔ. Mpv tɔ, paa wei í yele ɪ kawalaya ŋka ɪ laki tɔ, na í layasi. Pə taa kɔɔ na mə ɪsayatv yele na í le.

31 I lɔ mə kawalaya tənaya pooluɣ. I layasi ləmayasəle kufate na hɔweɛ kufana. Pepe tɔɔ ké í ka sɔɔli səm?

32 Iso Tacaa si, ma ta sɔɔli asayaa səm. Pə tɔɔ tɔ, í lɔ mə ɪsayatv na í layasi na í weena weesuyu.

19

Iseɣeli awulumpiya tɔɔ wula

1 Ḿpóyó Tacaa heela Isekiyeeɓi má si má ma kawəyaya ke Iseɣeli nyéma awulumpiya tɔɔ si:

2 Mə too ka ké tɔɣɔlaya ŋka ka wena ka mpa ke tɔɣɔlasɪ taa tɔɣɔ. Tɔɣɔlasɪ kufasɪ heku ke

ka həntaa na ká təkí ka piya.

³ Uena ká faləsi ka piya taa leŋka
na keŋe ká pəsi təɣɔlaya
ifate nte tə kpeɫəma tə təɣɔnaya cəɫyɔ,
na t́ liki yəlaa tɔ.

⁴ Ḿpúyú piitimnaa nu pa yəɣətəyi ka təm,
uena pá kra-keɣe katəka taa,
na pá tɔ ka muna taa ké kulaya taka,
na pá pona-keɣe Icipiti tetu taa.

⁵ Təɣɔlaya alɔnyəŋka ŋke ka
cekənaa si ka teela kpeɫe.
Uena ká ləsi ka piya taa leŋka
na ká la-keɣe təɣɔlaya ifate, kpeɫikpeka nyəŋka.

⁶ Uena ká na leŋsi pá təŋ.
Ka kpeɫəma ka təɣɔnaya cəɫyɔ,
na ka liki yəlaa.

⁷ Ḿpúyú ka yəka pa acalee,
na pa kawulaya teesi.
Tetu taa yəlaa í nuwa ka
nyusuyɔ ile pa sɔɔ seluyɔ.

⁸ Uena piitimnaa mpa pa cəɔna-we tɔ,
pá luna pa tetu həɣələŋ taa
na pá pɛeli nəɣɔ ke ka tɔɔ.
Pa nyəpa-keɣe puluyɔ
na pá kra-keɣe pa katəka taa.

⁹ Ḿpúyú pa tɔ kulaya taka ke ka muna taa.
Uena pá sɔsi-keɣe təɣɔɫyɔ
sɔsəɔɔ nakuli kɔ taa.
Pə waali ké pa pona-keɣe Papiloni wulav.
Uena pá təkí-keɣe saləka ke kolɔŋa ɪcate taa.
Si pa taa tasa ka nəɣɔ nuw ke
Iseyeli pulasi taa.

Tuyv ηku pa yaa si lesen tuyv to ku to wula

¹⁰ Nyá too ka we ké isu lesen tuyv.

Pa so-kyv lum nayo na kú lo
na kú loli səsəm ke lum katatəlaya to.

¹¹ Ky pilinası ka wena alaafəya ké
na sí pəsi kawulaya kpatəη.

Uena sí pu na sí tee tuη to.

Mróyó pa sama-kyv ky pilinası payale
na ky kykoluməη to.

¹² Tənaγa pə kpesa-ky na páána
na pé peti ate.

Ilim təlule heelim mara ky pee na á wuli.

Uena ky pilinası kpelikpeka nyəηsi

nsi sí peli na sí wuli

na kəkə nyaya-si.

¹³ Nəənə wulaya tetv taa

timpı lum fei na ləkətv wee tayo pa so-ky.

¹⁴ Mróyó kəkə luna ky taa

na ká nyaya ky pilinası na ky pee.

Ky feina pilinası alaafəya nyənsi

nsi si ké kawulaya kpatóyó to.

Kawəyaya kane ka we ké isu wula.

20

Tacaa paasəna Iseyeli nyəma

¹ Iseyeli nyəma kuuu pənaya naatosompəyolaya
nyəηka isətv kakpası nyəη kyvaku naanəwa nyəηku
wule, Iseyeli səsaa taa napəli kəma. Pa mayana-m si
pa caaki pá nyi Isə luyv nyəntv.

² Ntəna Tacaa Isə heeli-m si:

³ Isekiyeeli pōosi Iseyeli sōsaa si, maya í kōma nau na? Ma tuuki si ma ké weesuyu tō ké. Ma kaa yele na í ná-m. Tācaa Iō má ma yōyōtōna mpv.

⁴ M̄p̄ȳḡ Tācaa Iō tāsā-m heeluyu si: Ye n caa n huuna-weye, n huuna-we, ile heeli-weye pa caanaa acaalətu tēma.

⁵ Heeli-we si, maya Tācaa Iō ma yōyōtāa si, kuyāŋku mā lōsa Iseyeli nyōma me tō mā kraasa niŋ na má su Yakōpu tōyāya lūlūyū nyōma ke nāyō na mā tuu. Ma hūla-meye mā tōyū Icipiti tētū taa. Ma heela-me na isēle kuvēemle si, mayāle mō Caa Iō.

⁶ Kuyaku ŋkuyū mā kraasa niŋ na má heeli-me na tuunav si, māa lōsi-meye Icipiti tētū taa. Maa pōna-meye tētū nti māa cōwa na tō kōla teu tō tō taa. Tō taa ké tōyōnāya na kōpantū tōna tōla yem tōhō.

⁷ Halōna mā heeli-me si, í lō acaalətu nti í nyōnōyū na tō hōŋ-me tō. I taa pilisi mō ti na Icipiti tuŋ. Mayāle mō caa Iō.

⁸ M̄p̄ȳḡ í kisa-m nunav na í kulī mā tō. Mō taa nōyōlv ta lō acaalətu nti tō hōŋ-me tō. P̄c̄ó í ta lō Icipiti tuŋ. Uēna māa hiki hōwēē si, māa lana-me na p̄ānā ké Icipiti tētū taa tōnāya, halōna a hēē.

⁹ Paa na mpv mā hōte tō ké mā lapa mpv si, p̄ō taa kōō na p̄ō wakēli-teye piitimnaa mpa pa hekū í wēē tō. P̄c̄ó mpe inī pa hekū ke mā hūla-meye mā ti. Uēna mā lōsi-meye Icipiti tētū taa.

¹⁰ M̄p̄ȳḡ mā lōsa-meye Icipiti tētū taa. Mā tiika-meye wōlāya tētū nti tō taa fēi cāyav tō.

¹¹ Mā sēyēsa-meye mā kiŋ. Mā hūla-meye mā kūtōtōtū nti p̄ō wēē si, yūlv í tōki na í wēēna weesuyu tō.

¹² Mā ha-meye kuyēēŋ kuvēēsōŋ si, p̄ō hūlī si, maya Tācaa má suna-me na mō mpaā.

13 Ḿpógó Iseyeli nyóma me í kula ma tǎo ké wɔlaya tetu taa. Ǽ kisa ma kiinj ke tǎnyu. Ǽ lo ma kutututu nti yulu ka tǎnj na í weena weesuyu tǎ. Ǽ wakǎla ma kuyaku kuhesuyu tǎnanǎnj. Pǎ tǎo ké ma huɔwa ma taa si, maa mu-me na pǎáná tǎsǎyǎsǎyi ke wɔlaya tetu taa tǎna, na ma kpiisi-me.

14 Paa na mpɔ ma hǎte tǎo ké ma lapa mpɔ. Pǎ taa kǎo na pǎ wakǎli-teye piitimnaa mpɔ pa taa ma lǎsa-mege Icipiti tetu taa tǎ.

15 Wɔlaya tetu taa tǎnaya ma kraasa nin na má tuu si, ma kaa pona-mege tetu kupantu nti maa ha-me tǎ tǎ taa. Tetu nti tǎ taa ke tǎyǎnaya kupanjka na kupantu tǎna tǎlǎa tǎho.

16 Mpi tǎ, í lǎwa ma kutututu na í kisi ma kiinj ke tǎnyu. Ǽ wakǎla ma kuyeej kuhesǎnj. Pǎ taya pulu, í nyǎkǎlǎna mǎ tuj kulalǎanj ké.

17 Ama ma lapa mǎ pǎtǎtǎle si, má taa kpiisi-me. Ǽle ma ta wakǎli-mege wɔlaya tetu taa.

Iseyeli nyóma ta yele Taca ke kisuyu

18 Ḿpógó ma heela Iseyeli nyóma piya ke wɔlaya tetu taa si, í taa tǎnj mǎ caanaa kiinj. Ǽ taa tǎnj pa kutututu, na í pilisi mǎ ti na pa tuj.

19 Mayale mǎ Iso Taca, í tǎnj ma kiinj. Ǽ paasǎna ma kutututu, na í laki-ti.

20 Ǽ nyǎni ma kuyeej kuhesǎnj ke ma nyǎnj. Kuyeej un i hulǎyǎna má na-me ta hekɔ si, yǎlǎa í nyi si, mayale mǎ Iso Taca.

21 Ǽlena mu kuli ma tǎo, í ta tǎnj ma kiinj. Pǎcǎ í ta paasǎna yaa í tǎnj ma kutututu nti yulu ka tǎnj na í hiki weesuyu tǎ. Ǽ wakǎla ma kuyeej kuhesǎnj. Ntǎna má huɔ ma taa si, maa lǎna-me na pǎáná ke wɔlaya tetu taa ké, halǎna á hee.

22 Paa na mpv ma hətə təə, ma kra ma ti si, pə taa kəə na pə wakəli, ma hətə. Pə taa wakəli-təyē piitimnaa mpa pa taa maa ləsa-meyē Icipiti tətə taa tə.

23 M'p'og'og' ma tasa nin kraasog'og' na má tuu wəlaya tətə taa si, maa yasi-meyē tətənaa kra i nyəntu yəlaanaa taa.

24 Mpi tə, í taa laki ma kətətətə. Pəyēle í ləkki ma kiin. Í wakəlyi ma kuyeyi kuhēesəy. Í kēesa mə ɪse na mə caanaa tui kulalaan təə.

25 Ma tona-meyē kətətətə nti tə fēi teu tə. Kiin inu u haaki-meyē weesin.

26 Uena ma yeke na í haaki mə kancaalaya piya ke mə tui na pə pilisiyi-me. Maa to-meyē səyəntu səsəəntu ké si, í cəkəna si mayale Taca.

Taca su tənaya ke Iseyeli nyəma laatu

27 M'p'og'og' Taca təma Isekiyeeli má si: Yulə nyá, heeli Iseyeli nyəma si mə caanaa wakəlena-m ké. Mpi tə, pa kisa ma nyəntu ke təkog'og'.

28 Ma tiika-we na má pona-weyē tətə nti maa yəyətəna tuunav si, maa ha-we tə tə taa. Pa tala təna, uena pá ná pulasi kukulasi təna, na hətə təna. Uena pá fēenəyi na pá laki kətasi nsi si kusəyi ma pááná tə. Pa wəpa pa tulaalənaa, na pá liisiyi pa solum.

29 Ntəna má pəsə-we si: Təfēenəle nte tə taa ké í puki mpv? Pə krayav waatu inu təyog'og' pa ha lona anu si, təfēenəlena na pá yaaki-yeyē m'p'og'og' haləna saŋa.

30 Teləsi Iseyeli nyəma si, Taca ləə má ma yəyətəyi si: Pə fēi si í pilisi mə ti, ɪsu mə caanaa. Yaa í tənəyi mə acaalətu tui na í layasəyi.

31 Timpi í pilisiyina mə təyi mə tui na ke haləna saŋa təyələ, mə kucəəy hav taa, na ɪsəna í laki mə piya

ke katası nsi kəkə lusa sı təna tə. Uena Iseyeli nyéma huuki sı, maa yelee na í yəgətəna-m? Tacaá Isə tuuki sı: Ma kaa yelee na í yəgətəna-m.

³² I kaa na mpi í tseləgi tə. Mpi tə í yəgətəgi sı, í caa sı, í wεε isu piitim, yaa tetu lentı yələa kpeka. I caa í luŋ tɔyɔ na pələ.

³³ Tacaá Isə má ma yəgətəgi sı, ma tuuki sı maa təgə mə təə ké kawulaya na toŋ səsəŋ. Maa mu-me na pááná.

³⁴ Maa ləsi-mege piitimnaa taa. Maa ləsi-mege tetuna mpa pa taa í ká yawa tə. Maa kpeyeli-me na ma toŋ səsəŋ, na má mu-me na pááná.

³⁵ Uena ma pona-mege wɔlaya tetu taa, na í hatələna piitimnaa, na má huuna-me na tə nyənəgi təma.

³⁶ Teitei isu ma huuna mə caanaa ke Icipiti wɔlaya tetu taa tə. Ḿpúyú maa huuna-me. Tacaá Isə má ma yəgətəna mpu.

³⁷ Maa caali-me na í wεε ma kaləku. I ká təkı ma na-me tá nəgə pɛlɔyɔ.

³⁸ Maa ləsi mə taa ké mpa pa kula ma təə na pá tá nuna-m tə. Na má ləsi-mege tetuna mpa pa taa í caɣaa tə. Ama í kaa məli Iseyeli tetu taa. Waatu inəgi í ká cəkəna sı mayale Tacaá.

³⁹ Ḿpúyú Tacaá Isə yəgətəa sı paa Iseyeli tu wei í polo na í luŋ ı tuŋ. Ama pələ pə waali ké í ká nuna-m. I kaa tasa ma hətə wakɔlɔyɔ na mə kucəŋ na mə tuŋ.

⁴⁰ Ma puɣu nanŋ nyənku səsəŋku təə ké Iseyeli nyéma mpa me mə təna ı wε tetu taa tə, í ká la-m təmlɛ. Tənaɣa maa mu-mege teu. Maa pɛeki mə kɔhaan na mə kɔhaləm kancaalaya kɔlɔlɔm, na pə təna mpi í ká ha-m tə.

41 Maa mu-mege teu, isi kɔtaɣa ŋka ka sɔsɔŋ we teu tɔ. Waatu inɛgi maa lɛsi-mege tetɔnaa mpa pa taa maa yasa-mege piitimnaa heku tɔ, na mɔ́ kpeyeli-me. Uena piitimnaa nɔ́ si maya Iɔ nɔŋɛtu.

42 Waatu wei inɛ maa kɔna-mege Iseyeli tetɔ nti maa kpaasa niŋ na mɔ́ tuu si, maa ha-tɛgi mɔ caanaa tɔ, tɔ taa tɔɣɔ í ká nyi si, maya Taca.

43 Tɔnaɣa í ká tɔsɔ mɔ tɔnte na mɔ lakasi tɔna nsi í pilisina mɔ ti tɔ si tɔm. Uena í nyɛɣɛsi mɔ tɛgi acaalɔtu tɔna nti í lapa tɔ tɔ tɔ.

44 Ḿpúyú Taca yɔɣɔta si: Ma hɛte tɔ kɛ́ maa la. Ma kaa keesɔna mɔ tɔnte isayale na mɔ lakasi nsi si fei teu tɔ. Waatu inɛgi Iseyeli nyɔ́ma ká nyi si, mayale Taca.

21

Taca mu pááná na Iseyeli nyɔ́ma

1 Ḿpúyú Iɔ tɔma Isekiyeeli mɔ́ si:

2 Yulu nyá, keesi nyá ise na ilim mpɔtɛŋ hɔɣɔlɔɣu tɔ, na ń yɔɣɔtɔna-ku. Telɔsi ku tawa hɔtɔŋ ke Iɔ kuyɔɣɔtu.

3 Heeli ilim mpɔtɛŋ hɔtɔɣu ke Taca mɔ́ ma kuyɔɣɔtu. Ma yɔɣɔtɛgi si maa tu-kuyu kɔkɔ. Kaa nyaga tuŋ lum nyɛŋ tɔna na kuwɔlɛŋ. Pulɔpu kaa teesi-ke. Kaa nyaga pɔ tɔnaɣa hatoo ilim mpɔtɛŋ kɛ́, halɔna pɔ ntɔɣɔŋ.

4 Yɔlaa tɔna ká nyi si maya Taca. Ma tɔna kɔkɔ ŋke, na pulɔpu kaa teesi-ke.

5 Ntɛna Isekiyeeli mɔ́, ma yɔɣɔti si: Hai, Taca, pa tɔŋ maya si atuwa ke ma tukiyi.

6 Ḿpúyú Taca tɔma-m si:

⁷ Yulv nyá, keesi nyá ise na Yosalem icate tɔɔ. Yɔɔɔti tɔ kɔtaya tɔlatenaa tɔɔ kɛ ɛɛɛɛɛɛ. Yɔɔɔti mpi pu mayana Iseyeli tetv tɔ.

⁸ Heeli Iseyeli nyáma si, maa kuli pa tɔɔ. Maa kpee ma layate ke tɔ suɔute taa na má kú pa tɔna. Paa asayaa paa kɔpama.

⁹ Kɔpama na asayaa pa kpiisuyv tɔɔ kɛ maa kpee ma layate ke tɔ suɔute taa. Maa kú yɔlaa tɔnaya pɔ kpaɔan ilim mpɔtɔɔ na pɔ ntɔɔɔɔ tɔɔ tɔ.

¹⁰ Yɔlaa tɔna ká nyi si, maya Taca, ma kpee ma layate ke tɔ suɔute taa. Tɔ kaa tasa mɔlvv.

¹¹ Yulv nyá, nyá lanje í wakeli sɔsɔm. Wii pa tɔna pa ɛɛɛɛɛɛ.

¹² Ye pa pɔɔsa-ɔ si: Pepe tɔɔ kɛ n mɔlɔyi? Ie n cɔ si, ma nuwa tɔm ɛɛɛɛɛɛ kɛ. Tu la na yɔlaa lanja wakeli. Paa susi nkpalasi ke yem, na pa apalvɔv hoo. Pa tɔna ká maki tɔma. Nti tɔ talɔna ntɔ. Taca Iɔ má ma yɔɔtɔna mpv.

Layate ka tɔɔ Iseyeli nyáma

¹³ Mpyó Iɔ tɔma Isekiyeeli má si:

¹⁴ Yulv nyá, yɔɔɔti si, Iɔ má ma yɔɔtɔa si, layate layate.

Pa sala-teye na pá sotiti-te.

¹⁵ Yɔlaa kuyv tɔɔ kɛ pa sala-te.

Pa sotita-teye si tɔ teeki kɔkɔ.

Tu pɔsi na tɔ yɔli?

Ma pɔyalv kawulaya kɔpátóyó footiyi tui tɔnaya.

¹⁶ Pa sotita-teye si pá tɔki-teye niɔ taa.

Pa sala-te na pá sotiti-te si

kulv í tɔki i niɔ taa.

¹⁷ Yulv nyá, ma kapuka na n wii.

Mpi tɔ, ma yɔlaa tɔɔ kɛ pa kpee layate.

Iseyeli awulumpiya tēna tōw kē pa kpee-te.

Paa ku pa tēnaya.

Pē tōw tō, kra nyá lanle.

18 Pē kē mayasoyu ton nyēnku kē.

Tacaa má ma yōyōtēna mpu.

19 Yulu nyá, teləsi Iṣo kuyōyōtutu

na ḡ ma niḡ taa.

Layate í ma tēm naale, na tēm tooso.

Layate nte tē kyi katatēlaya tō

nté tē tēhōyēna-we.

20 Tē yōkēyi yēlaa apalutu kē.

Tē yeki na pá seliyi.

Tacaa má, ma si layate kukukule kē

paa nōnōyō ḡkaya.

Tē ḡmelēsēyi na tē sōwlu puwa si tē kó.

21 Layate lōḡ nyante i lo nwaan na mpāle.

Tē keesi tē nōyō na hōyōlōḡ tēna taa.

22 Tacaa má, maa ma niḡ taa tōtō. Maa yeke na ma

pááná huu. Maya Tacaa, ma yōyōtēna mpu.

Kolontunaa tiuu ke Yosalem tōw

23 Mpyōyō Iṣo tōma Isekiyeeli má si:

24 Yulu nyá, hee mpaan naale wei Papiloni wulav ká tēḡ na í kōnna i layate tō. Mpaan inu i naale i luna tetu kulōmtu taa kē. Tu kuyōsum na pē hólí-i timpi paa mpaav ḡku ku puki tō.

25 Hee mpaav ḡku Papiloni yoolaa ká tēḡ na pá tala Amoni nyéma icate Lapaa tō. Na ḡku paa tēḡ na pá tala Yuta kolunja icate Yosalem taa tō.

26 Papiloni wulav taku mpatēe taa, ilena í sēḡ na í mayasi pile. I ká ciyiti nyéma kutōtōna. I ká pōosi tun kolalaan, na í wiili pulupu hōle taa.

27 I maγasaa ulena nyəmle kpa Yosalem. Ḿpóγó tə hota ɪ niŋ ntəγəŋ taa. I ha nəγə si, pá suv ɪcatɛ taa na yoou kakiisasi. Pa si yoou wontu ke nənəəsi, na pá lo harɛɛ taka ke koloosi kila na pá hɛɛ ləŋ.

28 Yosalem nyəma me í huuki si, pile maγasuyv mpi pə kaa kpa-mɛ. Mpi tə, paa tɛma-mɛγɛ nəəsi suv. Iɛ Papiloni wulav ná huləyi-mɛγɛ mə tərəntəle. I huləyi-mɛ si ɪ ká kuu-mɛ na í tɛna.

29 Pə təw kɛ Tacaa Iə yəγətəyi si, í təəsəyi-m mə kawalaya təw. Pə́cɔ́ í kuliyi mə ɪsəyatv təw, na í huləyi mə kʉpəntəŋ ke mə lakasi təna taa tə. I ta yeɛ si í səw mə ɪsəyatv təw tə, kolontunaa ká kuu-mɛ.

30 Ama pə kaasuyv Iseyeli wulav nyá tə, nyá kɛ waali lulv səsə kɛ. Waatv kəŋ wei ɪ taa nyá təntɛ ɪsəyalɛ ká su tənaya tə.

31 Nti maγa Tacaa Iə ma huləyi təγələ si, pu pɛ-ŋ mpi pə huləyi si, n kɛ awulumpu tə. Paa kəwli nyá ntenuyu. Paa kʉsi mpa pa pasa pa ti tə pa nyəŋ. Ulena pá tisi mpa pa həŋ pa ti tə.

32 Maa pəsi Yosalem ɪcatɛ ke ncaale taa ncaale. Paa yəki ɪcatɛ təna təmvuyvuyv. Ama pə kaa la mpv na wei ɪ niŋ taa pa tv-tɛ tə, ɪ ta kənta kɛ.

Amoni nyəma yoonav

33 Ḿpóγó Tacaa təma Isekiyeeli má si: Tɛləsi Amoni nyəma ke təm ɪsəyatv nti Iə Tacaa, má, ma yəγəta pa yaasi wei ɪ tuuki Iseyeli nyəma tə ɪ təw tə. Heeli-we si: Layate wɛɛ, na tə səwlv puwa si tɛ kv-mɛ. Pa sotita-tɛ si, tɛ teeki kəkə na tɛ kú katatəlaya.

34 Waatv wei mə taŋa toosee kukpeyee, na kʉtɛləsətv pəpətv nyəntv tə. Layate səwlv puwa si, tɛ sɛtv waali lulaa na ɪsəyalataa pa nyəŋ. Pəpətv fɛi leɛŋ, mə təntɛ ɪsəyalɛ tənaya waatv tapəna ntə.

35 Ɔ mæləna mə layalɛɛ kɛ a suyula taa. Maa huuna-meɣe tɛtu nti tɛ taa pə ŋma-mɛ tɔ.

36 Maa mu-mɛ na pʌáná sɔsɔna. Maa woso-yɛɣɛ mə tɔɔ ɪsu kəkɔ. Maa tu-meɣe asayaa mpa pa nyɔ́ma wakəlvɔv tɔm tɔ pa niŋ taa.

37 Mə caləm ká kpe tɛtu taa. Kəkɔ ka nyayaa-mɛ na pʌ sɔɔ mə tɔɔ. Mpi tɔ, maya Tacaa ɪsɔ, má yɔɣɔtəna.

22

Yosalem nyɔ́ma acaalətv təma

1 Mʌpúyú Tacaa təma-m si:

2 Yulv nyá, tayani nyá ti na ní huuna Yosalem ɪcatɛ nte tɛ taa yulvkuɫaa suwa tɔ. Taa nyá, la na pʌ nyi pa acaalətv lakasi.

3 Tɛlɔst-wɛ si, mə kuyuna ɪcatɛ yəlaa. Mə tayanəɣəna yəlaa wakəlvɔv waatu. Ɔ luki tuŋ kuɫalaan na í pilisiyi mə ti.

4 Ɔ ku yəlaa na í pilisi mə ti na tuŋ. Ɔlɛ mə tɔm ka si. Mpu pə yelina na mə kuyɛɛŋ pasa na mə pusɪ tɛ. Pə tɔɔ ké ma yelaa na piitimnaa tʊuki-mɛ. Tɛtu təna wɔŋiyi-meɣɛ.

5 Mə cɔlɔ nyɔ́ma na hatəlaya nyɔ́ma ka wɔŋ-meɣɛ. Mpi pə tɔɔ í pilisa mə ti na mə tɛtɛlatətv sɔsɔyi tɔ.

6 Ɔsɛyɛli awulumpiya lakəna pa toŋ na pʌ kuyi yəlaa kɛ ɪcatɛ taa.

7 Yəlaa footiyi pa caanaa na pa toonaa kɛ tɛtu taa. Pa muɣuliyi muɫaa na pʌ təkɪ suluwaa na leelaa ɪsɛ.

8 Pa nyənəyi yem ké ma kətaya tɛlatɛnaa. Pa wakəlvɔv ma kuyɛɛŋ kuɫɛsəŋ.

9 Ɔcatɛ taa yəlaa mə í ha mə təyi cayanav taa. Ɔ kuyi təma na í təkɪ kuɫalaam təɣənasi kɛ pulasi taa. Ɔ ha mə təyi asilima təma taa.

10 Lelaa suukəna pa caanaa alaa. Pa kpiki alaa lempa ke pa isətu nav waatu.

11 Lelaa ná laki wasanjkalətu na pa təɣəntələnaa alaa. Uena lelaa náá kekitiyi pa saalənaa, yaa pa na mpa pa kaa caanaa tike yaa toonaa tike tə.

12 Tətu taa yəlaa tisiyi na pa feləyi-we na pa kuyi lelaa. I kəntəyi mə liyitee na í taŋaa si pá fel-mə na pá tənɪ kasəyaya səsəŋka. I leekəyi mə təɣəntələnaa na musuŋ na í səkɪ mə caa Iso tə.

13 Maa kusɪ kataŋa na Yosalem nyəma me mə tə. Mpi tə, í preekəyi kasəyaya asilima nyəŋka na í laki yulokule.

14 Kuyaku ŋku maa kulɪ mə tə tə, í ka wəena apalətu na toma na í səŋ? Maa la nti ma yəɣətəa tə.

15 Maa yasi-meyə tetənaa mpa í ta nyi tə pa pi-itimnaa taa. Mə asilima təma ka su tənaya.

16 I ka wakəli mə ti na Mə isayatu ke piitimnaa lelaa isəntaa. Uena í cəkəna si maya Taca.

17 Mpyóy Taca təma-m si:

18 Yulu nyá, Iseyeli nyəma pəsa ké isu nyəɣətu nti pa ta taɣani tə. Isu liyitee nyəɣətu, na kusɛɛmtu, na kuhuləmtu, na nyəɣələyɔ maɣamaɣa, na sələpa nyəŋku ŋku pa su kuluku taa si, pa taɣanəyi tə.

19 Pə tə ké Taca má ma Iso yəɣətəyi si: Mə tənə í wə ké isu nyəɣələyɔ ŋku pa ta taɣani tə. Ma kpeyeliyi-meyə Yosalem taa.

20 Teitei isu pa kpeyeluyɔ nyəɣətu waani waani ke təntəmlə ke kuluku taa, na pá huɣuti kəkə na tə hoo tə. Mpyóy maa kpeyeli-meyə ma pááná səsəŋa taa na í hoo.

21 Maa kpeyeli-meyə təntəmlə ke. Maa woso mə tə ké ma pááná səsəŋa kəkə, na í hoo Yosalem taa.

22 Isu liyitee nyəgətv hookuyu kuluku kəkə taa tə. Mpyó í ka hoo icate taa. Waatv inəyi í ka nyi si, maya Tacaa má mva pááná.

23 Mpyó ma tasaa si Tacaa təma-m si:

24 Yulv nyá, heeli Yosalem nyəma si, mə icate we ké isu tetv nti tev ta nu tə. Ie maa mv-ti na pááná, na té wvli təkpaŋalaŋ isu tetv nti tə laŋa lvm tə.

25 Teitei isu təgəlası nyusuyv si təgənası waalı tə. Mpyó mə nyuyv nyəma kuyi lelaa, na pá pəsəyi alaa paŋale ke lelaa, na pá kuuki liyitee na wənav.

26 Mə kətəlaa ná yəka ma kiŋ. Pa wakələyi ma kətəya tətənaa. Paa fayasəyi mpi pə we tənəŋ na mpi pə ké kpai nyəm tə. Pəyele pa ta nyi asilima nyəm na mpi pə ta ke asilima pulv tə. Paa paasəgəna ma kuyeyi kuhəsəŋ. Iena pə kuyi ma nyuyv ke mə hekv.

27 Mə nyuyv nyəma ná wəe ké isu taale hası nsi si cələyi si təgənaŋa tə. Pa ŋmusəyi caləm, pa teŋ yəlaa, pa ŋmuləyi pa wənav.

28 Mə Iso kuyəgətətv teləsəlaa ná wəe ké isu lvm mpi pa taaki kutuluyv tə tə. Kpai toosee ke pa naaki, na pá yəgətəyi kalooləya təm. Pa təŋ si: Tacaa Iso yəgətəa. Pəyele ma ta yəgətə natəli.

29 Mvsvŋ na ŋmuləm ke yəlaa lakı tetv təna taa. Pa cəsəyi konyəntvnaa na pá muyuliyi mvlaa.

30 Ma pəkəyi mə taa ké yulv wei i səlv puwa si í ŋma kolvŋa tə. Í ká səŋ nənəgə na í paasəna tetv təna. Í ká sələm-m si ma taa yəki icate. Ma ta na nəgəlv.

31 Maa mv-me na pááná səsəna na má yelev na mə lakası məli mə nyəŋ taa. Ma pááná ká nyəgə-me isu kəkə. Tacaa Iso má ma yəgətəna mpv.

23

Samalii tetv yalaa wasaḅkalətv

¹ Μρύγύ Τααα τəma-m si:

² Υύλυ νύά, alaa napəli paa wenna naale, pa too ke kəlvəm.

³ Uena pá lá wasaḅkalətv ke Icipiti taa timpi paa wεε təγə pa pεελətv waatv. Tənaγa pa caala pa pεελətv həla ke waγalvγv, na pá ηmakəli-yε.

⁴ Pa yaakaya kəγə si, Ohola, ileγele Samalii tetv. Neu si Oholipa, ileγele Yosalem. Má tənna-wε, na pá lυli-m apalvpiya na alvpiya.

⁵ Ama Ohola ná lapa wasaḅkalətv. Pəyele má tənna-i. Mpa n nyulaa təγəle nyá cəlv nyəma Asilii nyəma. Μρύγύ ή ləsa pa taa ké taḅnaa.

⁶ Paa ké nyvγv nyəma ké, na təm hvυlaa səsaa. Pa suukaya wontu kvpampantv ké. Paa ké ifepiya na pá tewa na pá cakı kpaγanəη.

⁷ Μρύγύ Ohola nyá lυγυ lapa Asilii nyəma akewenaa səsaa mpε. N səla-wε, na ή pilisi nyá ti na pa tuη.

⁸ Wasaḅkalətv nti ή lakaya Icipiti təγə n tvγvtaa. Tənaγa pa caala nyá pεελətv həla waγalvγv. Uena pá həntəna-η nyá pεελətv taa, na pá pəsi-η wasaḅkali.

⁹ Pə təw ké ma tv-η nyá taḅnaa Asilii nyəma mpa nyá lυγυ svv mpv tə pa niη taa.

¹⁰ Pεle pa kuu nyá pəyalaa na nyá pεelaa. Uena pá wəγəsi nyá wontu na pá kv-η na layate. Isəna pə həma nyá ηkpaηvγv si alaa lelaa í ná təγəle.

Yosalem icate yalaa wasaḅkalətv

¹¹ Ohola neu Oholipa ná pə tənaγa mpv. Ama i kvnyvləη teləsa mpəle. Oholipa nyá nyəntv tεε nyá kəγə nyəntv.

12 Nyá cɔlɔ Asilii nyáma tɔm hɔvɔlaa, na akewenaa sɔsaa. Pa suuwa wontu kɔpantɔ ké na pá ké ifepiya. Pa tewaya na pá caki kpaɣanɛɛ, mpeɣe n tɛɛɣa.

13 Ḿpɔ́yó ma cɛkɛnaa si, nyá pilisa nyá ti tɔtɔ. Mɛ naale mɛ tɛntɛ lapa kɔlvmtɛ.

14 Oholipa ná sɔsaa lentɛ ke nyá wasaɛkalɛtɔ tɔ. Kɔvaku nakuli n nawa pa lɛsa Papiloni nyáma fotoo na lvm kɔsɛemɛm ke kɔlvɛɛ tɔ.

15 Pa lɛla tampalanaa ke pa tusi taa. Pa tema nyɔɔɛ saalasɛ kɔwalasɛ, pa nɛɣəsɛna isu awulaa. Isu Papiloni nyáma wɛv pa tɛ tɔ.

16 Waatɔ wei Oholipa n ná-wɛɣe kpaɛpa tɔɣɔ n nyula-wɛ. Iɛna n tili nyá tillaa ke pa tɛ.

17 Ḿpɔ́yó Papiloni nyáma pola nyá kiɛ na nyá na-wɛ í kaa nyaalɔvɔ. Na pá pilisi-ɛ na pa wasaɛkalɛtɔ. N pilisa nyá tɛɛi mpɔ, iɛna nyá taa kpaɛna-wɛ.

18 N ka pɛsa nyá tɛɛi wasaɛkali ké tɛkeele. N hula nyá tapakpɛtɛ ke yɔlaa. Halɛna ma nyɛɣəsɛ-ɛ isu ma nyɛɣəsɔvɔ nyá kɔɣɔ tɔ.

19 N lolɛsa nyá wasaɛkalɛtɔ ké, na n tɔsɛɛi isɛna n lakaya nyá tɛɛi nyá pɛɛlɛtɔ waatɔ ke Icipiti tɔ.

20 Ḿpɔ́yó nyá luyɔ suuwa nyá tɛɛnaa mpa pa wɛna wasaɛkalɛtɔ luluɣu tɔ. Isu kpaɛasɛ na kpaɛanɛɛ pɛ wɛv tɔ.

Yosalem nyáma ɛkpaɛvɔvɔ hɔm

21 Oholipa, n tɔsɛa isayato nti n lapa nyá pɛɛlɛtɔ tɔ. Waatɔ inɛɛi Icipiti nyáma wayalaya nyá hɛla na pá ɛmakɛlɛɛi-yɛ.

22 Pɛ tɔ ké Tɔɔaa Iɔ yɔɣɔtɛɛi si: Maa yeɛle na nyá tɛɛnaa tɛna mpa nyá taa kpaɛna tɔ, pá luna paa le na pá kuli nyá tɔ.

23 Pə kpaɣaɔ Papiloni ɪcatɛ, na Kalətee nyóma təna tɔ. Na Pekoti na Sowa na Kowa pə tetɔnaa nyóma. Asilii nyóma təna ká sɔsɔ pa tɔɔ. Maa kpeyeli ifepiya telaa, na kvfəneɛnaa, na tɔm huɔlaa sɔsaa, na yoolaa, na akewenaa sɔsaa. Pa təna paa ké kpaɣanəɲ ɔayalaa ké.

24 Paa luna ilim ntɔɔɔɲ tɔɔ ké, na yoolaa tuutuuma na pa yooɔ keekena na pə wontu. Paa kenti pa tɔɔ ké kpələɲ, na yooɔ kahusi na pá ta-mɛɣɛ kotaya. Maa pɛti Papiloni nyóma ke mə tɔm. Pɛɛ paa keesəna pa kiɪɲ na pa huɔna-mɛ.

25 Maa mu-mɛ na pááná, na má yele na mə kolontunaa la-mɛ na muɔvɔɲ. Paa seti mə muɔna, na mə ɲkpaɲɲ. Paa kv mə lɔlɔvɔ nyóma na layatɛ. Uɛna pa kuu mə pəyalaa na mə pɛɛlaa. Ye pə kaasa mpa, ɪɛ pa nyayasi-wɛɣɛ kəkɔ na pa ɪsɛ.

26 Paa kuu mə wontu kɔsusuutu, na mə kacɔka nyəntv təna.

27 Maa su tənaya ke mə tɔntɛ ɪsayalɛ. Na mə wasaɲkalətv nti ɪ caala ɪcipiti taa tɔ. ɪ kaa tasa ɪcipiti nyóma ke nyulɔvɔ, yaa ɪ huɔ pa tɔm.

28 Pə taɣa pɔlv, maɣa Taca, ma yɔɔtəɣəna sɪ maa tu-mɛɣɛ mpa u caaki na mə taa kpaana tɔ pa niɲ taa.

29 Taa haɲaya ke paa lana-mɛ, na pá kuu mə wɛnav mpi í kontina haɲaya tɔ, na pá yele-mɛɣɛ kpeɛ tɔyəlɔyɛli. Pu kuli mə tetelatətv na mə wasaɲkalətv ɪsayatv na pə fɛɛɛ tɔɔ tɔyɛɛɛɛ.

30 Ḿpóyó paa la-mɛ. Mpi tɔ, í lapa wasaɲkalətv na piitimnaa. ɪ pilisa mə ti na pa tuɲ.

31 Mə kɔɔɔ ɪkpatɛ ke í təɲaa. Pə tɔɔ ké maa tu-mɛɣɛ wahala sɔsɔ na pááná*fa*. ^a tɔwa pə huwɛɛ ɪsu

^a **23:31 pááná:** Pááná, pə nuɔ lapa Ləkra nyóma ke katɛ, pə tɔɔ ké tɔ

Matiyee 20:22. Fəlansee taa wee si kəpυ ké.

³² Tacaa Iso má ma yəgəttaa si: I ká təgə wahala səsə ké. Wahala inɪ ɪ walaa ké na ɪ limaa. Wahala inɪ ɪ ka yelina na pá tʉki-me na pá wonjiyi-me. Wahala inɪ ɪ təwə səsəm ké.

³³ Nyá kəgə Samalii wahala inɪ, ɪ ká wɪ-ŋ na í kv-ŋ. Na í wakəli-ŋ na í tʉ-ŋ səgəntʉ.

³⁴ N ká təgə-ɪ ké na ń tɛmɪ-ɪ. N ká yəki-ɪ həgəlastɪ na sí hee nyá lanje taa. Mpi tə, maya Tacaa Iso má yəgətəna.

³⁵ Pə təo ké Tacaa Iso má ma yəgəttaa si: N səə ma təo. N lə-m na waali tə, nyá wasanjalətv na nyá isəgətv ká məli nyá nyəyʉ taa.

Iso kvɪ Samalii na Yosalem pa təm

³⁶ Mpyə Tacaa təma Isekiyeeli má si: Yʉlv nyá, tayani nyá ti na ń hʉvna Ohola na Oholipa. Pə wee si ń kuli pa acaalətv təo ké.

³⁷ Pa ké alaa yʉlvkulaa ké, na wasanjalənaa. Tun asilima nyəŋ təlaale ke pa lapa wasanjalətv. Pa laa-ɪ pa pəyalaa mpa paa lola-m tə.

³⁸ Mpi pa tasa-m lapv təgəle pa pilisa ma kətaya təlate ke kvakv kʉlvmyʉ ŋkv. Pa wakəla ma kvyeen kvheesəŋ.

³⁹ Waatv wei pa laakaya pa piya ke tun təgə, pa pola kvakv kʉlvmyʉ ŋkv ma kətaya təlate na pá pilisi-tɛ.

⁴⁰ Haləna pá tili tillaa ke apalaa poolun nyəma waali. Pɛle pa təo ké pa səwa ləm, na pá tʉ cəlavnaa na kacəka wontu.

⁴¹ Ilena pá caya pa katonaa kvpampama təo, na pa taapələnaa ke pa nəgə təo. Na pá su ma tulaalv na nim ke pə təo.

⁴² Samaa wei u huuki natəli tə, i kəma i kin na i laki kəkəte. Sapa wəlaya tetu taa ké pa lunaa. Pa towa Ohola na i neu pa niŋ taa ké kpasi, na pa tema-weyə ntenin kupaŋpaŋ.

⁴³ Mpuye ma pəsa pa taa alu wei i kpatəla wasaŋkalətu taa tə si: Nəonə n ká laki-təyəle? Na paa kəə nyá kin na?

⁴⁴ Ilena yəlaa kəə pa kin isu pa kənyu apalaa təna alaa kin tə. Mpuye apalaa pukaya alaa sakala nyəma Ohola na Oholipa pa kin.

⁴⁵ Ama apalaa siyisilaa ká huuna-we, isu pa huukuyuna wasaŋkalənaa, yaa mpa pa kuŋi yəlaa tə. Mpi tə, pa ké wasaŋkalənaa ké, na yəlaa caləm we pa niŋ təə.

⁴⁶ Taca Isə yəyətəyi si: Maa yeke na samaa kuŋi pa təə. Paa kuu pa wontu na səyontu pu-we.

⁴⁷ Samaa inu i ká yaga-weyə pəe, na pá ku pa na pa pəyalaa na pa pəelaa na layalee, na pa nyagasu pa tēsi ke kəkə.

⁴⁸ Isəna maa su isayatu tənaya ke tetu taa təyəle. Ilena pə huŋi alaa lelaa ke layatu na pá taa təŋ pane pa ikpate.

⁴⁹ Pa isayatu ká məli pa nyəəŋ taa. Paa səyəli pa tuŋ laau kupaŋnyu. Waatu inəyi paa nyi si mayale Taca Isə.

24

Yosalem nəyəsəna taanuse wei kəkətaya kpawa tə

¹ Mpuye Iseyeli nyəma kuuu pənaya pəyolayafei naanowa nyəŋka. Isətu naanowa nyəŋ, kuyaku naanowa nyəŋku wule. Taca təma-m si:

² Yulu nyá tu kuyaku ηkuyu takəlaya taa. Mpi tə, ku wule ke Papiloni wulav ká sɔv Yosalem taa na í lɛɛkɪ-tɛ.

³ Yəɣətɪ yəlaa təə kullaa mpeɣe təm. Maya Tacaɔ Iɔə má yəɣətəna-tɪ sɪ:

Təsi tiyaya,

təsi-ke na ń pəli ka taa ké lum.

⁴ Tu nantu cəɣələη kupaη təna.

Paa yule paa hamuyv,

na ń suuli mɔwa kupaana.

⁵ Kpaya kaləkv taa heu kupaampaη nantu.

Tu taasi ke səsəm ke tiyaya tɛɛ,

na pə wasa teu.

Mpi tə, pə wɛɛ sɪ mɔwa

mayamaya í pu tətəɣə.

⁶ Pə təə ké Tacaɔ Iɔə,

má ma yəɣətəyi sɪ,

yulokule ɪcate təm we waiyo ké.

Tə nəɣəsəna ké ɪsu taanuse wei

kəkətaya kpawa, na ɪ nyaaluyv na kate tə.

Ləsi tiipile nantu ke cəɣələyɔv cəɣələyɔv.

Pə taa səə paa kulumuyv.

⁷ Mpi pə təə tə, yəlaa mpa Yosalem kuwa tə,

pa caləm we ɪcate hekv taa kukpamuyv təə ké yem.

Nəɣəlɔ ta pəli-wəyi ate sɪ

pá takɪ-wəyi tetv.

⁸ Ma caawa sɪ ma hólí ma pááná səsəəna na má lɛɛtɪ.

Uena má ηmɪsɪ ɪ caləm ke kukpamuyv təə,

na má yele-wəyi mpv sɪ nəɣəlɔ í taa takɪ-wɪ.

⁹ Pə təə ke Tacaɔ Iɔə má,

ma yəɣətəyi təfoo sɪ:

Yulokulaa ɪcate nté tə təm we waiyo ké.

Mpi tə, maa tó tə taa ké kəkə səsaya.

¹⁰ Tó taasi ke səsəm na í tó kəkə,
təsi nantu ke teu na í tu tuusi pee. Múwa í nyaya.

¹¹ Təni tiipile kpete ke mamala təw na tó han.

Tə nyəgəlyu kuseemuyó í see,

na tə asilima hoo tə taa,

na tə kəkətaya nyaya.

¹² Təkaasuyu təna we kpete ké. Kəkətaya kaa lu yem
na pə ta kəna kəkə.

¹³ Yosalem nyəma kawalaya we pa asilima taa ké.
Mpi tə, ma caakaya si má husi pa asilima. Ama pa
fei tənəh, a kaa tasa husuyu. Maa lana-we na páná
ké haləna á hee.

¹⁴ Maya Tacaá má yəgətəna mpv. Maa la pə tənaya,
ma kaa nyá. Pəyele ma kaa weena pətətəle, yaa má
tuli tapəh. Pui huuna-mege na pə keesəna mə tənte na
mə təma. Tacaá Iso má ma yəgətəna mpv.

Isekiyeeli cayale ke ləyaya

¹⁵ Mpyó Tacaá təma-m si:

¹⁶ Yulo nyá, maa yeke na səm keli wei i heesəyi nyá
lanle tə. Ie pə fei si í caya ləyaya yaa í wii, yaa nyá
isəlum í tu lu.

¹⁷ Nməsi nyá lanwakəlle, taa caya ləyaya. Ama te
nyá nyuyu saalaya, na í lee nyá ntəjkpala. Taa taki
nyá isəntəw, pəyele taa təgə ləyaya təgənaya.

¹⁸ Isekiyeeli má, tanəh tē ké ma yəgətayana yəlaa.
Ilena taanaya nke ka mayamaya ma alv si. Pə fema
iləna má lá isəna Iso hulə-m tə.

¹⁹ Ntəna yəlaa pəsə-m si, má keesi-wege mpi ma
laki mpv tə pə kutoluyu.

²⁰ Mpyuyəle ma cə-we si, Tacaá heela-m təm

²¹ si má teləsi Iseyeli nyəma. Iso si: Maa wakəli ma
təsēle. Ntege pa hənəna pa ti na pá huləsəgəna lanja

na pá sǝla-te. Paa kú pa pɛɛlaa na pa pɛyala a mpa pə yela Yosalem tǝ.

²² Pa kaa takɪ pa ɪsɛntǝ yaa pá tǝɣǝ lǝyaya tǝɣǝnaɣa.

²³ Pa kaa hɛtɪ pa nyǝǝɲ saalasɪ, yaa pá wǝɣǝsɪ pa ntanɲkɪpala. Pa laɲa kaa wakəlɪ, yaa pá wii. Ama pa ɪsayaɬv tǝ kɛ paa nǝɣǝsɪ na pá wiiki tǝma tǝ.

²⁴ Isekiyeeli maya paa keesǝna na pá lá teitei ɪsu ma lapv tǝ. Waatv wei yaasinaa mpe paa la tǝ, paa nyɪ sɪ ɪsǝ mayalɛ Tacaɔ.

²⁵ Mǝpúɣǝ Tacaɔ tǝma-m sɪ: Kuyaku nakvɪ maa lǝsɪ ɪsǝ tǝsɛɛɛ nte tǝ kɛ mə kpulvɣv tǝtvle na ɪ hulǝsǝɣɪ-te na laɲa tǝ. Lonte nteɣɛ ɪ ka tɛɛlǝɣɪ na ɪ hǝɲna mə tɪ. Maa yeɛɛ na ɪ laɲ mə pɛyala a na mə pɛɛlaa tǝtǝ.

²⁶ ɪɛ kuyaku ɲkuvɣv wei pə sǝwa tǝ, ɪ ká se na ɪ kǝǝ na ɪ keesɪ-mɛɣɛ-tɪ.

²⁷ Wvle ɲté tǝ mayamaya ke mə nǝɣǝ ká kuli na ɪ yǝɣǝtǝna wei pə sǝwa tǝ. ɪ kaa tasa sum ɪsu kamumuka. Isekiyeeli nyaa wɛɛna ɪsu kvhulvɔm. ɪɛna ɪ cekǝna sɪ maya Tacaɔ.

25

Tacaɔ kalǝɣǝna Amoni nyǝma

¹ Mǝpúɣǝ Tacaɔ tǝma Isekiyeeli má sɪ:

² Yvɫv nyá, keesɪ ɪsɛ na Amoni nyǝma tɛtv tǝ. Yǝɣǝtɪ ɪsayaɬvnaa mpa paa mayana-we tǝ, pa tǝm.

³ Tɛɛɫsɪ-we sɪ, maya Tacaɔ ɪsǝ ma yǝɣǝtaɔ sɪ ɪ wǝɲaa na ɪ kpalǝsɪ kvyanɲku ma kǝtaɣa tǝlate wakɛlaa tǝ. ɪ kpiisa ɪsɛɣɛɪ tɛtv. Kolontunaa kuu Yuta nyǝma na pá tɛɛna.

⁴ Maa yele na ilim tɛlulɛ nyɔ́ma tɔɔɔ mɛ tɛtu. Paa siki pa tɛsɔlɛnaa na pɔ́ ká pa kalɛkɛɔ. Paa tɔɔɔ mɛ tɛtu kɔlɔlɔm, na pɔ́ nyɔ́ mɛ naalɔm.

⁵ Maa pɛsi mɛ ɪcate sɔsɔɔle Lapaa ke yooyoonaa tɛtɔɔɔle. Mɛ tɛtu tɛna ka pɛsi heen tɛheesɔle. Ulena í nyi si maɔale Tacaa.

⁶ Tacaa Isɔ yɔɔtɔaa si, mɛ lanɔle heena Iseyeli tɛtu wahalanaa. ɪ wɔɔna na í ŋmaali na í footi-weyɛ katatɔlaya.

⁷ Maa tu-meɔe niɔ na má yele na piitimnaa lelaa leeki mɛ nyɔ́m tɛna. Maa kpiisi-me tɛkpataa ké tɛtɔnaa lelaa taa. Ulena í nyi si maɔale Tacaa.

Tacaa kalɔɔɔna Mowapu nyɔ́ma

⁸ Mpuɔule Tacaa Isɔ tɔma si: Mowapu na Seyii pɛ nyɔ́ma yɔɔtɔaa si, Yuta yɔlaa wɛ teitei ké ɪsu piitim lempɪ nyɔ́ma. Pa ta paɔati.

⁹ Pɛ tɔ́ ké maa yele na kolontunaa tii acalee nna a wɛ Mowapu tɛtu tɔɔna tɔ́ tɔ́ a tɔ́. Anɪ a kentina pa tɔ́. Paa yɔki-yeyɛ kɔlɔm kɔlɔm. Paa a taa wena a kɔla teu tɔ, ɪsu Pɛti-Yesimɔti, na Paali-Meyɔɔ, na Kiliyatayim.

¹⁰ Maa yele na ilim tɛlulɛ tɔ́ tɔntaa tɔɔɔ Mowapu*fa* nyɔ́ma tɛtu. ɪsu pa tɔɔɔ Amɔɔ nyɔ́ma nyɛntu tɔ. Halɪ nɔɔɔlɔ kaa kɔ́ í tɔ́si Mowapu nyɔ́ma mɛ mɛ tɔ́. ^a

¹¹ Maa tɔɔ siyisuyu ké na má lana-me. Ulena í cekɔna si maɔale Tacaa.

Tacaa kalɔɔɔna Itɔm nyɔ́ma

¹² Mpuɔú Tacaa Isɔ tɔma si: Itɔm nyɔ́ma mɛ mɛ tasakɔle nté, leetɔɔ mɔpi í leeta Yuta nyɔ́ma tɔ.

^a **25:10 Mowapu:** Mowapu lonte taa, telɔsɔlaa lelaa ná tɔwa si Amoni nyɔ́ma.

¹³ Maa tu-meɣe niŋ. Maa kú yɛlaa na wontu. Pu kpiisi-meɣe pə kraɣav Temanɩ ɪcate, haləna Tetanɩ nyəntɛ tɔ.

¹⁴ Maa yelee na Iseɣeli nyóma leeti Itəm nyóma me na ma rááná. Uena í cekəna ma leetɩyɩ. Tacaɩ Isə má ma yəɣətəna mpɩ.

Tacaɩ kaləɣəna Filiisi nyóma

¹⁵ Ḿpúyú Tacaɩ Isə tɔma si: Mpi pə tɔɔ tɔ. Filiisi nyóma me í tayana mə leetɩyɩ. Í leeta Yuta nyóma, í nyəna-weɣe yem. Í pɛekaa si í kpiisi-we na taa haŋaɣa tam nyəŋka.

¹⁶ Tacaɩ Isə si, maa tó Filiisi nyóma meɣe niŋ. Maa kpiisi mə təna mpa í luna Kafətɔɔ tetɩ na í ɣaɣa tenku nəɣɔ tɔ.

¹⁷ Maa leeti-meɣe səsəm, na má hɔ mə ŋkraŋɩ na rááná. Waatu wei maa la-meɣe mpɩ təɣɔ í ka nyi si mayale Tacaɩ.

26

Tacaɩ kaləɣəna Tiii nyóma

¹ Ḿpúyú Iseɣeli nyóma kuuu waali, pənaya naanɩwa na kulɩmɣa nyəŋka. Isɔtu kuyaku kancaalaya nyəŋku wule. Tacaɩ heela Isekiyeeli má si:

² Yulɩ nyá, timpɩ Tiii nyóma wonɩa Yosalem ɪcate na rá kpaləsi si, yeɛ, pə tu wakəla ɪcate nte tɔ taa yəlaa təŋayana tɔ. Paa kraɣa tɔ kulapəle, paa tasa ton sɩɩɩ. Mpi tɔ, Yosalem pəsə ncaale ke nɔɔnɔɔ.

³ Ma səŋa Tiii nyóma me mə tɔɔ ké. Maa yelee na piitimnaa tuutuuma kɔli mə tɔɔ, isɩ tenku lɩm huukuɣu tɔ.

⁴ Paa yɔki Tiiri ɔcate koloosi, na pɔ hu mɔ atɛ na ɔsɔ kutulunɔ. Uena mɔ paali ɔcate tetu na pɔ yeke atɛ kɔkɔpamɔyɔ.

⁵ Tu pɔsi lonte nte tɔ taa tiina kɔpalaɔ len pa pulun ke tenku taa tɔ. Piitimnaa kɔ tɔyɔna-tɛ. Mpi tɔ, maɔa Tacaɔ mɔ yɔyɔtɔna.

⁶ Uena pɔ kɔ tɔ cɔlɔ acalɛɛ na layate. Waatu inɔyɔ i ka nyɔ si maɔale Tacaɔ.

⁷ Mpi tɔ, Tacaɔ ɔsɔ yɔyɔtɔa kɛ si: Maa yeke na ilim ntɔyɔn tɔɔ Papiloni wulaw Nepukanɛsaa, wei i kɛ awulaa wulaw tɔ, i na i kɔpɔanɔn na i caɔalaa, na i yoo keekɛnaa pɔ kɔyɛli na pɔ wɛɛ yɔlaa tuutuuma, na pɔ tii Tiiri nyɔma tɔɔ.

⁸ Paa kɔ acalɛɛ nna a cɔɔna Tiiri ɔcate ke tenku kɔten tɔ tɔ na layate. Kolontuna kɔ hɛɛ lɔn na pɔ lo harɛɛ taka, na pɔ wɛɛ ɔsu kolunɔ kukɛntaya.

⁹ Paa ma pa yoo ituule ke mɔ ɔcate kolunɔ. Paa tusi mɔ atɛ na ɔsɔ kutulunɔ na pa yoo wontu.

¹⁰ Pa kɔpɔanɔn tuutuuma mɔsɔyɔ kɔ waasi mɔ tɔɔ. I caɔalaa na pa yoo keekɛnaa kɔkɔtɛ kɔ ciyiti mɔ koloosi. Waatu inɔyɔ paa sɔna mɔ ɔcate nɔnɔsi, ɔsu pa sɔkɔyɔ ɔcate nte pa lɛɛkaa tɔ tɔ taa tɔ.

¹¹ Paa feli mɔ harɛɛ tɔna tɔɔ na pa kɔpɔanɔn acɔwa. Paa kɔ mɔ ɔcate yɔlaa na layate. Paa pɛti mɔ tɔlaale akɛlena mɔ pa hulɔyɔ si i wɛna ton tɔyɔ atɛ.

¹² Uena pɔ nmuli mɔ wɛnaw na pɔ kuu mɔ kataataya wontu. Paa yɔki mɔ ɔcate kolunɔ, na pɔ tusi mɔ tɛɛsi kacɔka nyɔnsi. Paa pɛti tenku taa kɛ pɛɛ na pɔ taasi na pɔ tetu.

¹³ Maa su tɔnaya ke mɔ yontu kɔkɔtɛ. Pa kaa tasa mɔ cɔmɔn tan ke nuw.

¹⁴ Maa pɔsi mɔ ɔcate ke kɔkɔpamɔyɔ kɔpɛtɛ nyɔnku nku kɔ tɔɔ pa len tiina pulun tɔ. Nɔyɔlɔ kaa tasa-mɛyɛ

ημαυ. Μαγα Τααα Ισῶ, μά γῶγῶτῶνα.

15 Μῦργῶ Τααα Ισῶ τῶμα σι: Τῖιι ιατε νυά, παα wakəli-η na πῶ κύ νυά τaa γῶλαα na πῶ mələyi acufu ινι ι τaa. Uena tenku nəγῶ acalεε nyóma sʉu seluyu.

16 Tenku nəγῶ awulaa təna ká kʉli pa kumlee tῶ. Παα wəγῶσι pa kawulaya tokonaa mpa pa səpa tῶ. Uena səγəntʉ səsəntʉ kra-we na πῶ caya ate, na πῶ seliyi kutamsa. Mpi tῶ, pa laŋa wakələna ιατε nté.

17 Παα ma kawəyaya ke ιατε nté tῶ təm si:

Pʉwe, ιατε səsəle təle.

Pə wakəla-te, na πῶ kpiisi-teye tenkuna taa.

Tə γῶλαα ka ηmakəla antulinya taa ké.

Mpa pa cəna-te tῶ pa

nukaya tῶ səγəntʉ ké.

18 Nəənə tenkuna nəəsi γῶλαα

seliyi tῶ wakəlyu tῶ ké.

Uena kutemij pooluŋ nyəŋ

nyóma tee sʉuki tῶ saalyu tῶ.

19 Μῦργῶ Τααα Ισῶ γῶγῶτῶα σι: Μαα pəsi-teye ncaale, isu acalεε lenna, nəγῶlu kaa caya. Μαα yelee na tenku lumaŋ səsəŋ lum lu na πῶ li-te.

20 Μαα tisi-teye hatoo atətəle taa na tῆ mayana pʉsi təna sətāa. Tu caya tetʉ tee timpi nəγῶsəna isu ləŋtāa ncaa tῶγῶ, atətʉnaa mpa pa laala-teye səm tῶ, pa kiŋ. Tə kaa pəsi na tῆ tayani məlyu. Pəyele nəγῶlu kaa tasa tῶ taa ké caya, pécó tῶ kaa tu wəena lonte ke weesuyu nyóma taa.

21 Səγəntʉ ká pu γῶλαα na mpi pu mayana-te tῶ. Μαα kpiisi-te təkpatāa. Tə kaa tasa wəew, παα pəkʉ-te pa kaa keesi-te. Τααα Ισῶ μά ma γῶγῶτῶνα mpu.

27

Tiii icate ncaale tɔɔ wula

¹ M̀p̀r̀ỳg̀ Tacaα tɔma Isekiyeeli m̀a sɪ:

² Yulv nýa, wii Tiii icate tɔɔ sɪ:

³ Hei, Tiii, nýa wei n we tenku nɔgɔ, na nýa na tenku taa tetɔnaα paɣale í lakɪ taatɔle tɔ. Tacaα Isɔ m̀a ma yɔgɔtɔyɪ sɪ:

N tɔɔɣa sɪ n tewa tɔmammam ɪɛ?

⁴ Nýa toosi nté hatoo tenku hekv taa.

Nýa saakɔlaα saaka-ɲ teu ké.

⁵ Senii puyv tɔɲ kɔpaɲ ke í saakɔna kpulɔyɔ.

ɪ caα Lipaɲ tɔɲ kɔpaɲ

na í lá tesika sɔsaɣa.

⁶ Pasaɲ tetv tɔɲ kɔpaɲ ke

í saaka kpulɔɲ lɔgɔlasɪ nsi

pa hatɔgɔna lɔm tɔ.

ɪ saaka kɔcacayaɲ na Kɔɛɛkɪ tetv

tɔɲ na í tv pɔ tɔɔ ké tuu kela*fa*. ^a sɔsɔɔm ké.

⁷ Icipiti kɔɔɲkpontu tɔɲ nyɛntv ke

í lɔvna mɔ kpulɔɲ pɔɔɲ na í sɔ.

Mɔ pɔɔɲ unɔyɪ pa nyɛɲna-meɣe poolɔɲ.

Sipili tetv pɔɔɲ wei pa seesαα

na p̀a lii akpaayala tɔgɔ í taka mɔ kataataya wontu tɔɔ.

⁸ Sitɔɲ na Alɔfatɪ pɔ acalɛe yɔlaα

nté mɔ kpulɔɲ saalαα.

Tiii nyɛntaa sɔsαα nté kpulɔyɔ paasɛnlaα.

⁹ Pipɔlɔsɪ icate yɔlaα mpa pa

nýema niɲ tɔma lapv na p̀a we caɲɔm ke teu tɔ.

Mpe pa paasayana kpulɔyɔ pɔgɔlɔyɔ ke tayavɔyɔ.

Tenku kpulɔɲ sɔsɔɔɲ kɔɲɣa mɔ teɣe.

^a **27:6 tuu kela:** Pa tɔwa kɔcacayaɲ tɔɔ ké tuu kela, pɔ h́lɔ́yɪ wenav

I taa yɔlaa yakɪ mə kataataya wontu.

¹⁰ Pɛɛsi na Luti na Puti pə yoolaa

lakaya nyá yoolaa ke təmlɛ.

Mpe pa pusayana kpaləŋ na yoou kahusi ke
təsikilena a taa.

Mpu pə kusayana nyá nyuyɔ.

¹¹ Mə maɣamaɣa mə yoolaa na Aləfatɪ ɪcatɛ yɔlaa
pa feŋayana mə koloosi. Na Kammatɪ yɔlaa nɔ́a
feŋiyi atɛ na ɪsɔ kutuluŋ. I pusaya mə kpaləŋ ke
koluŋa ŋka kaa cɔɔna-me tɔ ka tɔɔ ké. Pɛɛ pa
lakayana na mə teu sɔɔsəyi.

Taatəlaa ɪcatɛ sɔsɔlə Tiii təm

¹² Tiii, nyá na Taasisi tetɔ nyɔ́ma í lakayana taatəɛ.
Mpi tɔ, ŋ ka wɛna kɔpɛɛtəm ke tuutuuma. Uɛna
pɛɛ pá pɛɛtəɣəna-ŋ liyitee nyəɣətu, na nyəɣəluɔ na
kɔsɛɛmuɔ na kɔhɔlɔmuɔ səlɔpa nyəŋku.

¹³ Halɪ Tiii nyá na Kələɛsi na Tupaali na Meseki
pə tetɔ yɔlaa maɣamaɣa í lakaya taatəɛ. Pɛɛ pa
layasayana-meɣe yomaa na nyəɣəluɔ kɔsɛɛmuɔ
wontu.

¹⁴ Tokaama nyɔ́ma ná kəŋayana keɛkɛnaa
kraɣanəŋ na asewa nyəŋ. Na kraŋasi
camnanaa*fa* na pá pɛɛtəɣəna-me. ^a pə lɔli mpi tɔ.

¹⁵ Mə na Tetəŋ tetɔ nyɔ́ma í lakayana taatəɛ. Na
tetɔnaa mpa lɔm cɔɔnaa tɔ pa paɣalɛ nyɔ́ma tɔtɔ. Pɛɛ
pa fɛɛluɔ-meɣe tuuŋ kɛla na taasi kɔkɛɛtasi nasəli.

¹⁶ Itəm nyɔ́ma yakaya mə wontu paɣalɛ ké, na pá
fɛɛluɔ-meɣe liyitee pɛɛ tiŋ atəntɔtɔtɛ na kɔsɛɛmlɛ, na
pɔɔŋ wei pa lii akpaayala tɔ. Na wei pa sɔpa tɔ, na
kɔŋkɔntu tɔŋ nyəntɔ pɔɔŋ, na pəɣɔlasi.

^a 27:14 *kraŋasi camnanaa*: Kraŋasi camnanaa ɪsu kraŋaya na
kraɣanɔ pa kraakɔyɔ tɔma na

17 Yuta na Iseyeli pə yəlaa pɛɛtaɣana-meɣe tɔɣənaɣa pee ké, na tuŋ na nim, na kəəle.

18 Tamasi ɪcɛte nyóma yakaya mə wontu paɣale na mə kɔwɛnam paɣale. Uena pá fɛləɣi-meɣe Hɛlɔpɔŋ nyóma sulɔm, na Sahaa nyóma heeŋ hɔntu.

19 Hatoo Usali ɪcɛte taa ké taŋ na Yafan pa pi-itimnaa pa yakaya mə kin na pa pɛɛtəɣəna-meɣe nyəɣəlɔɣu ŋku pa lupa tɔ. Na tulaalɔ na nyutu sɔsɔŋ nyəntu.

20 Kraɣanəŋ pɔŋ ke Tetan nyóma pɛɛtaɣana-me.

21 Mə na Laalɔpuna na Ketaa tetu nyɔɣu nyóma í lakayana taatəle, pɛle pa yakaya mə wontu na pá fɛləɣi-meɣe ɪwɛɛsi, na heeŋ na pəŋtɔlɔŋ.

22 Mə na Sara taatəlaa, na Lakəma nyóma í taatayaana. Uena pá laɣasəɣi-me na tulaalɔnaa kɔpampama, na liɣitee pɛɛ waani waani, na wula.

23 Mə na Halan na Kanne na Iteni pa acalee yəlaa í lakayana taatəle. Haləna Sara na Asuu na Kilimatɪ pa acalee nyóma tɔtɔ.

24 ɪ pɛɛtaɣana-wɛɣe kacəka wontu. Na wontu nti pa lii akpaayala tɔ. Na nti pa sɔpa tɔ. Na pɔŋ wei pa pɔɔki atɛ tɔ ɪ kɔcəlɔcəlɔŋ, na ŋmusi nsi pa lɔu teu tɔ.

Tii ɪcɛte tɔə wula tɔtɔ

25 Tii kataataya wontu ke Taasisi kpuləŋ səɣəlaya.

Wontu ka su mə tɛɣe ɪsu kpulɔɣu ke teŋku taa.

26 Mə kpuləŋ saalaa pɔna-meɣe teŋku luməŋ taa ké. Uena ilim təlulɛ heelim wakəli-meɣe təna.

27 Mə kɔwɛnam, na mə kataataya, na mə kɔpɛɛtəm, na mə kpuləŋ saalaa, na ɪ təma lataa, na mpa pa paasəɣəna-ɪ na pa taɣanəɣi-ɪ tɔ.

Mə taatəlaa na mə yoolaa mpa pa wε mə tε
na mə samaa təna.

Paa hoti tenku lumaŋ taa ké
kuyaku ŋku í ka hoti tɔ.

²⁸ Kpυləŋ saalaa ká wii
na tenku nəɔɔ cayaalaa náá seliyi.

²⁹ I saalaa təna ká lu pa kpυləŋ taa,
na ɪ taa təma lataa təna tii ate.

³⁰ I ká wii Tiii ɪcate təm
na laŋwakəlle səsəɔɔɛ.

I ká pəli mə nyɔɔŋ taa ké tɛtɔ,
na í pilimi təlɔma taa.

³¹ I ká looli mə nyɔɔŋ,
na í suu mə ləyaya wontu nti
tə wε ɪsu fələtənaa taka tɔ.

I ká wii mə ɪcate tɔɔ,
na laŋwakəlle səsəɔɔɛ.

³² I ká wii ləyaya wula
na laŋpəsəɔɔɛ səsəɔɔɛ.

I ka ma laŋwakəlle kawəyaya si:
Tiii ɪcate nyá n taa feina saala.

Ama nəɔnɔɔ pə wakəla-ŋ tenku heku taa.

³³ Waatu wei nyá təɔnəsɪ lukayana tenku taa tɔ,
piitimnaa paɣale ke pə caləsaya.

Nyá kuwenam na nyá
taatəɛ katatəlaya tɔɔ,
ate awulaa suu tɔŋ.

³⁴ Nəɔnɔɔ tenku təɔɔ Tiii ɪcate
na tɔ kataataya wontu.

Pə kpeŋna pa təna mpa pa kotiyi tɔ taa tɔ.

³⁵ Tenku nəɔɔ yəlaa təna wε
səɔɔntɔ səsəɔntɔ taa.

Pa awulaa seliyi na pa ɪsentaa wakəlaa.

36 Piitimnaa taatəlaa ká kpeetəyi nyəəŋ
na səyəntu ke Tiii təm.

Mpi tə, mpi pə maɣana-te tə pə təm we səyəntu.

Pə wakəla-teye tam təə ké.

28

Tacaa kaləyəna Tiii wulav

¹ M̀p̀r̀ỳỳ Tacaa təma-m si:

² Yulu nyá, heeli Tiii wulav si, maya Tacaa Iso, ma
yəgətəyi si, Tiii wulav, n həŋ nyá ti si, nyaxale Iso. N
caxa Iso təcaxale ke tenkuna heku. Pəyele nyaxa yulu
ké n ta ke Iso. Ilena n nyənəyi Iso luyə nyəntu ke nyá
nyəntu.

³ Tiii wulav, n huuki si, n kəla Tanিয়েeli ké.

⁴ Nyá ləmaɣasɛɛ na nyá layatv təə, n kaawa wɛnav.
N nyəka wula na liyitee ke nyá kpancooŋ taa.

⁵ Nyá ləmaɣasɛɛ səsəna na nyá taatəle təə, n kaa
wɛnav. Ilena pə susi-ŋ kalampaanv taa.

⁶ Pə təə ké Tacaa Iso yəgətəa si, n nyənəyi nyá ti isv
Iso ké.

⁷ Pə təə ké ma yele na yəlaa mpa pa kəla mʊsʊŋ tə.
Pá kəə nyá təə na pá seti mpi n lapəna nyá ləmaɣasɛɛ
kʊpana anv tə. Ilena pá wakəli nyá teu.

⁸ Mʊsʊŋ səm ke n ká si tenku hekv taa. Paa tisi-ŋ
pəlaav taa.

⁹ Ye nyá kulaa kin, n ka yəgətə si n ké Iso. Pəyele n
ke yulu na? N ké yulu ké nyá kulaa nin taa ké, n ta ke
Iso.

¹⁰ N ká si ma ta nyi isənaa səm ke kpai nyəma nin
taa. Pə taya pulv, Tacaa Iso má ma yəgətəna mpv.

¹¹ M̀p̀r̀ỳỳ Tacaa təma Isekiyeeli má si:

12 Yulv nyá, ma kawəyaya ke Tiii wulav təm. Tv-ı yontu sı, İso ləmayasəe səsəəna ka yelaa ké na ń wəe wei yəlaa kəkəna ı təma teu səsəəm taa na ı kacəka taa tə.

13 İso taale İteni taa ké Tiii wulav nyá n ka wəe. N ka suuwa liyitee pəe anı a təna ké. İsu kuvəemle cəntv nyənte na kasasəŋa tin təŋ nyəŋ nyənte na atəntəte nyənte na kuvpəetəle na pooku nyənte na nte tə wə pooku təle tə na pooku kaaluula nyənte, na tin atəntəte nyənte. N tukaya kacəka wontu nti pa lapəna wula tə. Kuyaku ŋku pə ŋma-ŋ tə kv təə ké pa tayana-ti.

14 İso sı: Maa sı-ŋ ké İsu İsətaa tənlv wei ı tee kəkə na ı ké kentulu tə. Ma puyv nanŋ nyəŋku təə ké n ka wəe. Na n təŋ pəe wəna a muyi kəkə tə a təə.

15 Hatoo waatv wei pa ləla-ŋ təyɔ nyá tənte wə teu. Haləna kuyaku ŋku pə kula nyá İsayatv təə tə.

16 Nyá taatəle təəməŋ təə ké mvsəŋ na İsayatv haya-ŋ*fa*. Pə təə ké maa pəsı-ŋ yem tv, na má təyənı-ŋ İso puyv təə. N ké İsətaa tənlv kentulu ké. Maa təyənı-ŋ pəe wəna a teeki kəkə tə a təə. ^a haya-ŋ na ń pənti. Maa təyənı-ŋ ma puyv təə. Maa yelev na İsətaa tənlv kentulu nyá ń saalı yem ké pəe wəna á tee kəkə tə a taa.

17 N lapa kalampaanı ke nyá teu təə. Nyá hikuɣu teeli wakəla nyá ləmayasəe. Maa pətı-ŋ atə. Maa yelev na əwulaa ləlaa nyəni-ŋ.

18 Nyá kawalaya payale na nyá taatəle nte tə ta sıyısı tə pə lapa na ń pilisi nyá na İso mə təsulle. Maa ləsı nyá taa ké kəkə ŋka ka nyakı tə. Kaa nyaya-ŋ, na pə yelev təlvma ke ateyə nyá nalaa təna İsəpəle taa.

^a 28:16 **İsayatv haya-ŋ:** Ləlaa teləsəyi sı: Nyá taatəle təəməŋ təə ké mvsəŋ

19 Səḡəntu ka pu pa təna mpa pa nyəma-ŋ pi-itimnaa taa təḡə nyá nyuyu tə. Pə taɣa pu, pu wakəli-ŋ tam tə kə, na ŋ pəsi səḡəntu pu.

Tacaa kaləḡəna Sitəŋ nyəma

20 Ḿpúyú Tacaa təma-m si:

21 Yulu nyá, keesi ise na Sitəŋ ɪcate tə. Heeli-tɛɣe Iso má ma kuyəḡətutu.

22 Tacaa Iso má ma yəḡətəa si: Maa kuli Sitəŋ nyəma tə. Maa hólí ma teeli ke mə hekv. Maa huuna-me na má hólí ma tənəŋŋ weetu ke mə hekv. Waatu inəḡəle í ká cekəna si mayale Tacaa.

23 Maa tu-meɣe kətəŋ na caləm kpe mə haɣe tə. Laɣalee ká luna ɪcate həḡələŋ təna, na sətəa hoti tə taa. Ilena í cekəna si mayale Tacaa.

Iseyeli nyəma cayana heesuyv

24 Ḿpúyú Tacaa təma si: Piitimnaa mpa pa cəna Iseyeli nyəma me tə, pa kaa tasa-meɣe footuyu. Pécó pa kaa tasa-meɣe səpu na pá kaali-me isu səwa. Waatu inəḡi í ká cekəna si, maya Tacaa.

25 Ḿpúyú Tacaa Iso si: Maa ləsi Iseyeli nyəma meɣe timpi timpi í yawa tə. Maa kpeyeli-me, ilena má hólí ma tənəŋŋ weetu ke mə hekv na piitimnaa ná. I ká cayə tetu nti ma hawa ma təmle tu Yakəpu tə tə taa.

26 I ká cayana heesuyv ke təna, na ɪ ŋmá teesi na ɪ tuu lesəŋnaa. Waatu wei maa huuna pa təna mpa pa cəna-me na pá footiyi-me tə ilena í cayana heesuyv. Pəleye í ká cekəna si mayale mə Iso Tacaa.

29

Tacaa kaləḡəna Icipiti nyəma

¹ Μρύγύ Tacaa yəγətəna Isekiyeeli máγá Iseyeli nyéma kuuu pənaya naanowa nyəŋka isətu naanowa nyəŋ, kuyaku naanowa na naale nyəŋku wule, na ɪ tə-m si:

² Yulu nyá, keesi nyá ise na Icipiti wulav tə. Yəγəti nti tu mayana í na ɪ tetv təna tə.

³ Tacaa Isə má maa kuli Icipiti wulav nyá nyá tə. N wee ké isu nyuu səsəw ηku ku hənta ku pusi taa tə. N huuki nyá taa si, nyá mayamaya n lapəna Nili pəγə.

⁴ Maa tv nyá tamasi taa ké kulaya, na má mati Nili pəγə tiina na nyá setv. Uena má hə nyá na tiina təna ke pəγə ηke ka taa.

⁵ Maa ləγə nyá na nyá pusi səsəwansi tiina ke wulaya tetv taa. N kaa pəsi kuluyv, pəcó nəγəlv kaa kus-η. Maa ha-η ate wontu na sumasi na η pəsi si təγənaγa.

⁶ Uena Icipiti nyéma me mə təna í cekəna si maya Tacaa.

Mpi tə, mə waasuyv ke Iseyeli nyéma, wee ké təwaw, isu səsəncəŋa.

⁷ Iseyeli nyéma təkə-η pa niŋ taa, uena η pəli na η cəli pa asəŋkpeku təna, na η yəwli pa apalvtv.

⁸ Pə təw ké Tacaa Isə má ma yəγətəyi si: Maa kəna mə təw ké layate na má kpiisi yəlaa na təla.

⁹ Pu kpiisi Icipiti tetv yəlaa, na pə yelev-təyi kpete.

Mpi tə, í təma si mə tənna Nili pəγə, si mə lapəna-ké.

¹⁰ Pə təw ké maa kuli mə na mə pusi mə təw. Maa kpiisi mə tetv, na tə pəsi ncaale, nəγəlv kaa wee. Pə kpayav Mikitəwli ɪcate ke ilim ntəγəŋ təw tə. Haləna Asuwan nyənte ke ilim mpətəŋ təw, na pə polo Itiyopii tetv təŋa.

¹¹ Yulu yaa tətə natəli tə kaa felv nəhəle ke tetv nti tə taa. Tu wee mρύγύ kpete ke pusi nule təcu. Pa kaa

keesi yulu yaa tɔtɛ.

¹² Maa la na Icipiti tetu pəsi wulaya tetu. Pu tɛɛ wulaya tetɔnaa tɛna. Tɛ acalee ká pəsi ncaa na pɔ keli acalee lenna ke pusi nule tɛcu. Pusi nsi si taa ké maa cáálí Icipiti nyéma na pá yá piitimnaa kpai nyéma taa.

¹³ M̀p̀ỳg̀ỳ Tacaá Isɔ yɔɔtɔaa si: Pusi nule tɛɛ, ɔlena má læsi Icipiti nyéma ke timpi timpi pa yawa tɔ, na má kpeyeli-wɛ.

¹⁴ Maa layasi pa wɛɛtu. Maa yele na pá mɛli pa mayamaya pa tetu nti pa yaaki si Patɔlɔsi tɔ tɔ taa. ɔlena pa caali kawulaya sɛkpelaya.

¹⁵ Pa kawulaya ká la sɛkpelaya ke lɛɛsi taa. Pa kaa tasa piitimnaa ke ɛmakɔlyu. Maa pasa-wɛyɛ na pá taa tɔɔ piitimnaa.

¹⁶ Iseyeeli nyéma kaa tasa-wɛyɛ naani ke lapu, na pá tekiyi-wɛ, na pá pɛntɔyi. M̀p̀ỳg̀ỳ paa cekɛna si maya Tacaá.

Wulav Nepukanɛsaa tɔɔ Icipiti tetu

¹⁷ M̀p̀ỳg̀ỳ pɛnaya hiu na naatosompɔɔlaya nyɛɛka, isɔtu kancaalaya nyɛɛ kuyaku kancaalaya nyɛɛku. Tacaá tɔma-m si:

¹⁸ Yulu nyá, Papiloni wulav Nepukanɛsaa tɔwa ɪ yoolaa ke tɛmlɛ sɔsɔlɛ ke Tiii nyéma tɔm taa ké. Halɛna ɪ yoolaa tɛna nyɛɛɛ taa kpɛsi na pa asɛɛkpekɛɛɛ liti. ɔle paa wulav yaa ɪ yɔlaa, pa taa nɔɔɔ ta waa kookali wei pa lapa tɔ ɪ taa.

¹⁹ Pɛ tɔɔ ké maya Tacaá Isɔ ma yɔɔtɔyi si maa ha Papiloni wulav Nepukanɛsaa ke Icipiti tetu. ɔlé ɪ ká kuu tɔ wontu na tɔ wɛnɔv na pɔ yele-tɔyi kpɛtɛ tɔkpataa. Icipiti tetu ká pɛsɛna Nepukanɛsaa yoolaa kufɛlyu.

20 Tacaa Iso si, maya pa lapa tæmle ke Tiii tetu taa. Pæ tæw k  ma haaki-weye Icipiti tetu.

21 Waatu wei mpv inu pu tala t , maa s  si Iseyeli ny ma ke apalv . Ye p  kaasa Isekiyeeli ny , ile maa ha-ŋ toma na   p si na   y yot na Iseyeli ny ma. Uena p  w ena naani si, maya Tacaa.

30

Tacaa kal y na Icipiti ny ma

1 M r y  Tacaa t ma-m si:

2 Yvlu ny , tel si Iso kuy yotv  si: Më lanja   wak li kuy en wei   k ŋ t    t w.

3 Mpi t , Tacaa p  n  kuyaku kreyetaa k . Kv k  s kretv y anaam kuyaku k . Piitimnaa tomle waatu kel .

4 Yoou k  tii Icipiti ny ma t w. Y laa k  si na kolontunaa kuu pa w nav, na pa tetu p si ncaa. Halu p  s y ntv k  pu Itiyopii ny ma na p le p  seliyi.

5 P  krayav Itiyopii ny ma, na Puti*fa* ny ma, na Luti ny ma, na tetu h y l ŋ payale ny ma, na Lipii ny ma t . Halu pu k enna n y  p elvyu piya na p  k . ^a

6 M r y  Tacaa t ma si: Pu k enna Icipiti s nlaa Mikit li ny ma. Na ilim nt y ŋ, na p  mp t ŋ t w ke Asuwan ny ma na p  k  yoou taa. Uena Icipiti ny ma t ma kalampaani tii t fe. Tacaa Iso m  ma y yot na mpv.

7 Pu k iisi m  tetv na p  k li tetvnaa t na. M  acalee k  p si ncaa.

8 Waatu wei maa t  Icipiti tetv ke k k , na p  wak li m  s nlaa t na t y le   k  nyi si mayale Tacaa.

^a **30:5 Puti:** Puti p s y  na   w e si Lipii tetv yaa Somali ny ntv.

⁹ Ma tillaa ká suu kpuləh ke koyaku ηkyu. Paa polo na pá liyiti Itiyopii nyéma ke pa təpamm taa təna. Uena pele pá suu seluyu, pə təhna kənte ké.

¹⁰ Mprúgú Tacaa Isə yəgətəa si: Maa yelee na Papiloni wuləu Nepukanəsaa kpiisi Icipiti nyéma tuutuuma.

¹¹ I na i yəlaa mpa pa kəla isayatu tə paa pona. Paa ku Icipiti nyéma na pá suuli sətəa ke tetu na pá wakəli-ti.

¹² Maa yelee na Icipiti pəgə pusi səkpesi nyəə. Maa tó pa tetu ke asayaa niη taa. Maa yelee na tə wakəli na pə kpenna tə taa nyəm təna. Maya Tacaa má yəgətəna mpu.

¹³ Mprúgú Tacaa Isə tasaa si: Maa kpiisi tuη na kulalaam tənaya Mamfi icate taa. Pa kaa tasa tetu təkulu nəgəlvu nav ke tə taa. Uena má tó tə yəlaa taa ké səgəntu səsəəntu.

¹⁴ Maa kpiisi Patəlsi icate. Maa sə kəkə ke Sowəη nyənte na má huona No nyéma.

¹⁵ Maa mú páná səsəəna na Siη icate nyéma. Koluηa icate nte tə təηa Icipiti nyéma təgəle. Uena má kpiisi No icate yəlaa tuutuuma.

¹⁶ Maa sə Icipiti nyéma ke kəkə. Uena səgəntu kpa Siη nyéma. Paa tui No icate koluηa ke púyú na lum wati-tə.

¹⁷ Paa kó Oη na Pi-peseti pə acaləe ifepiya na layate. Uena pá kuu yəlaa təna na pá tēena.

¹⁸ Kuyaku ηkyu maa peli Icipiti nyéma kawuləya kpatəη. Maa su pa kalampaanu ké tənaya. Səkpetuyu ká nyala Tapanəsəsi icate taa. Paa kuu həgəlvu ηku ku yəlaa təna na pá tēena.

¹⁹ Mprúgú maa huona Icipiti nyéma. Uena pá cəkəna si mayale Tacaa.

Isə lakəna Papiloni wulav ke tamlə

20 M̄p̄ȳȳ Tacaa yəḡətəna-m Iseyeli nyəma kuuu waali pənaya naanowa na kulbm nyəḡka isətu kancaalaya nyəḡ kuyaku naatosompəḡalaya nyəḡku wule ke ɪ yəḡətəna-m si:

21 Yulv nyá, ma pəla Icipiti wulav ḡkpaləḡa. Nəḡəlv ta tu-ɪ kəəle, yaa í həkə-ɪ si, pə waa na ká məli isəna kaa wεε tə. Na ká lá toḡ si í pəsi na í yoo.

22 Pə təw kə Tacaa Isə má, ma yəḡətəḡi si, maa yooḡa Icipiti wulav. Maa seti ɪ ḡkpalasi naale, kupaḡka na kupaḡaya ḡke. Layate ka lu ɪ niḡ taa na tə hoti.

23 Maa yasɪ Icipiti nyəma ke piitimnaa taa. Paa sɔv tetvnaa paḡale taa.

24 Maa yele na Papiloni wulav nyəw toḡ na má cεle-ɪ ma layate. Ama maa pəli Icipiti wulav ḡkpalasi na í mələḡi na í səki ɪ kolontu kiḡ.

25 Maa ha Papiloni wulav ke toḡ na í pəsi Icipiti wulav ke ɪcam. Waatu wei ílé ɪ ká kulv Icipiti təw təḡəle paa nyɪ si maḡale Tacaa.

26 Maa yasɪ Icipiti nyəma ke piitimnaa taa, na pá sɔv tetvnaa paḡale taa. Waatu inəḡi paa nyɪ si maḡale Tacaa.

31

Icipiti wulav nəḡəsəna tɔyɔv səsəw

1 Iseyeli nyəma kuuu pənaya naanowa na kulbm nyəḡka. Isətu tooso nyəḡ kuyaku kancaalaya nyəḡku wule. Tacaa təma Isekiyeeli má si:

2 Yulv nyá, pəwsi Icipiti wulav na ɪ samaa mpa pa təw ɪ təkɪ kawulaya tə si, aweḡe má kεesəna-wεḡe pa toḡ səsəw təm taa?

3 Pa nəḡəsəna kə ɪsu Siliɪ nyəma.

Pele pa we ké isu Lipan
 tɔyɔ sɔsɔɔv ŋku ku kula sɔsɔm tɔ.
 Ku pilinasi tewaya
 na sí tokiyina isɔŋmɔntu
 na sí wena isotom kɔpam.

⁴ Lɔmnaa ka pusəna tɔyɔ ŋku.
 Púyú sɔsɔɔv seela lɔm yekina na ku pu.
 Seelaa mpe pa pusi lɔm kpenayana
 timpi tɔyɔ ŋku ku wee tɔ.

⁵ Pə tɔɔ ké ku kəla tuŋ
 leləŋ tənaya kɔŋkulɔməŋ.
 Ku pilinasi hela teu na sí ló təkɔpimm,
 ke lɔm sɔsɔm mpi pu
 yelaa na kú pu tɔ pə tɔɔ.

⁶ Ku pilinasi tɔɔ ké sumasi təna tukaya si tana.
 Taale wontu təna na lɔləyi ku tee.
 Na piitimnaa tuutuuma náá wé ku isotom taa.

⁷ Ku kula tɔyɔ ké na kú tewa,
 na ku pilinasi hela teu.
 Mpi tɔ, lɔm sɔsɔm taa ké ku lila kama.

⁸ Paa Isə taale mayamaya taa
 tɔyɔ nakuli ku ta tee-ku.
 Nakuli ku pilinasi u keesəyəna
 ku nyəŋsi ke paa teu təm taa, yaa pɔlɔpɔ taa.

⁹ Ma tu-kuyɔ pilinasi kɔpampansi ké.
 Haləna ma taale Iteni taa tuŋ
 təna lakaya-kuyɔ isesemle.

Paa wakəli Icipiti wulav isu tɔyɔ sɔsɔɔv

¹⁰ Mɔyuyɔle Taca Isə si: Pə tɔɔ ké má yəyɔtəyi
 pənentaa si, tɔyɔ ŋku ku puwa, haləna kú kaləsəna
 isɔŋmɔntu. Uena ku kalampaanu puki na í puki.

11 Pə tɔɔ ké ma lɔ-kv. Ma tɔ-kvɔv wulav wei ɩ kəla toŋ ke tetv taa tɔ ɩ niŋ taa. Ʋlé í lana-kvɔv isəna kv isayatu wee tɔ.

12 Ḿpóyó muɩlaa muɩɩŋtɩnaa sɔsaa seta-kv na pá lɔ. Kv piliŋasi na kv akpaa pɛlaa na sí hoti tetv təna teteka na pulasi taa. Ʋlena yəlaa təna mpa pa caɣa kv isotom taa tɔ, pɛle pá lu na pá sé.

13 Ḿpóyó sumasi waani waani piitimnaa caɣa kv taav tɔɔ. Taale wontu ná tawa tə lona ke kv piliŋasi tɛɛ.

14 Pə lapa ŕpóyó si, tuŋ wei tev nukɩ teu, na lɔm takɩ-ɩ na í puki na í kaləsəyəna isəŋmɔntv tɔ, í taa sa ɩ təyi ɩ kvŋkɩlɔməŋ tɔɔ. Pə taya pɩlv, tuŋ na yəlaa pə tɔ-wɛyɛ səŋ kɩlɔməm ké. Paa tɛ na pá saalɩ yem na pá svv atətɛle taa, na pá maɣana mpa pa hənta təna tɔ.

15 Ḿpóyó Tacaɩ Iso yəyɔtaɩ si, kvyaŋkv tɔyɔ sɔsəɔv svv atətɛle taa tɔ, ma tɔ kvŋmaŋmam tənaya ləyaya taa ké. Na má səŋsi tetv tɛɛ seelaa tənaya kv tɔɔ, paa tasəyi kpem. Maa yeke na səkrɛtɔyɔ nyala Lipaŋ pəɔŋ tɔɔ, na tuŋ təna lontili.

16 Waatv wei ma yelaa si tɔyɔ kvne kó hoti na kó tii atətɛle taa ké lelaa kiŋ tɔ. Piitimnaa nuwa kv hotuyɔ mpi, ɩlena səyɔntv kpa-wɛ na pá seliyi. Ḿpóyó Iteni taale tuŋ kvpampaŋ, na Lipaŋ nyəŋ wei lɔm takaya teu na í wɛ atətɛle taa təna tɔ, ɩ laŋa hɛɛwa.

17 Pa təna pa wenna atətɛle taa tənaya mpa pa səpəna layate tɔ pa kiŋ. Mpe ɩni pa waasayana-kv na pá wɛ kv isotom taa ké piitimnaa taa.

18 Iso taale Iteni taa tɔyɔ nakɩli kv keesəyəna tɔyɔ ŋkvɔv sɔsəɔntv na teu. Paa na mpv, maa tusi-kv na kó svv tetv tɛɛ. Na kv na ma ta nyi isənaa, na yooú kó

mpa tɔ pɔ ɔaɔa. Isəna Icipiti wulav na ɪ waali samaa paa teesəna tɔɔɔle. Maya Tacaɔ Isə mɔ yɔɔtəna mpv.

32

Icipiti wulav na ɪ tetv tɔɔ wula

¹ M'pɔyɔ Iseyeli nyɔma kuuu pənaya naanwa na naale nyəŋka isətu naanwa na naale nyəŋ kuyaku kancaalaya nyəŋku wule. Tacaɔ tɔma Isekiyeeli mɔ si:

² Yulv nyá, ma kawəyaya ke Icipiti wulav.

Icipiti wulav, n ka wee ké
isu tɔɔɔɔɔɔ kɔfalaya ke piitimnaa taa.

Yaa isu nyuw ke tenkuna taa.

N ŋmaaki pusi taa ké na n cyɔtəyi

si lɔm na nyá nɔhɛɛ,

na n pɔɔtəyi-wi.

³ Tacaɔ Isə mɔ ma yɔɔtəyi si: Waatu wei piitimnaa kotiyi, lɛna mɔ hetɪ ma puluyu ke nyá tɔɔ na kú kra-ŋ na pɔ hɔ-ŋ na pɔ pona-ŋ kɔten tɔɔ.

⁴ Na mɔ lɔɔ-ŋ aɛ. lɛna tetv təna taale wontu kɔɔ na tɔ tɔɔ nyá nantv.

⁵ Maa ŋmusi nyá nantv kɔkaasətu ke pɔɔŋ tɔɔ na tetɛka taa.

⁶ Na mɔ ŋmusi nyá caləm ke tetv tɔɔ. Pu su tetɛka na pɔ waasi pɔɔŋ tɔɔ.

⁷ Waatu wei pu su nyá tənaya lɛna mɔ teesi isətulɔŋasi na isətu. Maa takɪ ilim tɔɔ ké isəŋmuntv na isətənyv yu.

⁸ Maa teesi isətaɔ kəkəsɪ ke nyá tɔɔ. Səkpetyv ká nyala tetv taa. Maya Tacaɔ Isə mɔ yɔɔtəna mpv.

⁹ Piitimnaa pɔɔɔɔɔɔ ləŋa ká wakəlɪ. Waatu wei paa nu nyá tənaya tɔm tɔ. Halɪ pə kɔɔnna tetvnaa mpa n taa nyɪ tɔ.

10 Paa haa nɔɔsi na mpi pu maɣana-ŋ tɔ pə tɔm. Pa awulaa sɔsaa ká sele. Waatu wei paa ná ma kusa ma layate ke pa nyɔɔŋ taa tɔ. Kuyanku n ká hoti tɔ, paa wei ɪ ká seliyi tam kɛ, ɪ maɣamaɣa ɪ weesuyu tɔɔ kɛ.

11 M̀p̀ỳg̀ỳ Tacaɔ Iɔ yɔɔtɔaa si: Papiloni wulav yoolaa tii nyá tɔɔ kɛ.

12 Maa kɔna yoolaa taa yoolaa. Mpa pa kɛla yɛlaa tɛnaɣa yoou tɔɔ. Paa kú nyá yɛlaa tuutuuma. Paa wakɛli Icipiti nyɔ́ma kalampaaɪ.

13 Maa kv tɔla wena a tɛna í wena tɔɔ mɛ pɔɔ sɔsaya nɔɔ. Yɛlaa nɔɔhɛɛ yaa tɔla acɔwa kaa tasa lum ke cɔɔtɔɔyɔ.

14 Maa yele na mɛ lumnaa caya tɛtiɣitiɣi. Mɔ pusi ká kpen tɔpamm ɪsu nim. Tacaɔ Iɔ má ma yɔɔtɔna mpv.

15 Maa kpiisi Icipiti tɛtu yɛlaa, na tɔ nyɛm tɛna. Icipiti tɛtu ká pɛsi wɔlaya tɛtu. ɪɛ í ká nyɪ si maɣa Tacaɔ.

16 Wula nna piitimnaa alaa ka wii Icipiti tɛtu na tɔ samaa tɔɔ tɔɔɛ. Tacaɔ má ma yɔɔtɔna mpv.

Piitimnaa mpa pa kɛlaa tɔ pa tɔɔ wula

17 Iɛɣeli nyɔ́ma kuuu pɛnaɣa naanɔwa na naale nyɛŋka ɪɔtu naanɔwa na naale nyɛŋ kuyaku naanɔwa na kakpasɪ nyɛŋku wule, Tacaɔ tɔma-m si:

18 Yulu nyá, wii Icipiti nyɔ́ma tɔɔ. Pɔ tisi pá na piitimnaa sɔsaa lɛlaa ke atɛtɛɛ taa. Timpi sɛtaa tiiki tɔ.

19 Pɔɔsi-we si: ɪ huɔ si, í tɛɛ lɛlaa ke teu ke? ɪ tii, na mɛ na cefelinaa mpa pa sɛpa yoou taa tɔ í hɛnti.

20 Paa kú Icipiti nyɔ́ma ke yoou taa. Pa tɛma layalɛɛ ke kɛɛɛ. A ká kú Icipiti wulav yoolaa tɛna.

21 Yoolaa taa akanaa mpa pa səḡayana-me tɔ. Paa yɔɔtɔ-meɣe atetəle taa si: Hali cefelinaa mpa pa səpa yoo taa tɔ, pa tiiki cəne si pa hənti tá hekv.

22 Tənaɣa pa pima Asilii wulav. I samaa pəlaaŋ cəna i nyəŋku. Yoo taa ké pa tənaɣa mpv pa səpa.

23 Atetəle həyɔlvɔv ŋku kv kəla lumaŋ tɔ kv taa ké pa pəlaaŋ wεε. Mpe pa pəlaaŋ i tú pa wulav nyəŋku ke hekv. Mpe pa nyaasayana antulinya taa. Waatu inəɣi pa wena pa iε. Yoo taa ké pa səpa pa təna.

24 Tənaɣa Ilam həntaa, na i yoolaa cəna i pəlaav. Pa tənaɣa mpv layate kɔna-wε, na pá hoti na pá sí. Yəlaa ma ta nyi isənaa mpe, pa tiina nteɣe atetəle lumaŋ taa. Pəyele mpe pa nyaasayana antulinya taa ké saa wei pa wena pa weesiŋ tɔ. Pa fεεle fei məla pa tɔ. Pá na mpa pa tiɔwa pəlaav taa tɔ.

25 Pa suwa i təhəntəle ke mpa pa kɔwa tɔ pa hekv. Pə cənav i pəlaav tɔ, i yoolaa tuutuuma pəlaaŋ wenna. Layate kɔna ma ta nyi isənaa mpe inɔ pa təna. Pəyele mpe pa nyaasayana antulinya taa ké saa wei pa wena pa weesiŋ tɔ. Pa fεεlefeɪ məla pa tɔ. Pá na mpa pa tiɔwa pəlaav taa tɔ. Pa təcayale nté səttaa mpa pa səpa yoo taa tɔ pa hekv.

26 Tənaɣa Meseki na Tupaali pə tetvnaa awulaa, na pa yoolaa ná wεε tətɔ. Pa yoolaa pəlaaŋ tv-wεɣe hekv. Yoo taa ké ma ta nyi isənaa mpe pa təna pa səpa. Pəyele mpe pa nyaasayana antulinya taa. Waatu inəɣi paa wena pa iε.

27 Ma ta nyi isənaa mpa inɔ pa səpa yoo taa ké mpv tɔ, pa ta pi-wεɣe yoolaa kəŋkəŋ taa. Mpe inɔ pa tiina atetəle taa, na pá suuwa pa yoo wontu. Ilena pá tú pa nyɔŋ ke pa layalεε. Pa kawalaya ká məli pa

mowa tōw kē. Mpi tō, mpe pa nyaasayana antulinya taa kē saa wei pa wena pa weesin tō.

²⁸ Icipiti nyóma ká si mpyó. Paa pi-weyε ma ta nyi isónaa mpa pa sapa youu taa tō pa kənkəŋ taa.

²⁹ Tənaɣa Itəm nyóma na pa awulaa na pa awulumpiya weε tətō. Paa na pa akaitu nti tə təna tō, pa lapəna-weyε teitei ke isi mpa pa sapa youu taa tō. Pa na ma ta nyi isónaa ke pa kpeŋta pim ke tetu teε.

³⁰ Ilim ntəɣəŋ tōw piitimnaa nyəəŋ nyóma we təna tətəɣə, na pə kpeŋna Sitəŋ nyóma. Ma ta nyi isónaa mpe paa kē akanaa kē, na pá nyaasəyi antulinya. Ama nəəŋə fεεε puwa pa na lɛlaa mpa pa sapa youu taa tō.

³¹ Waatu wei Icipiti wulav ká ná mpe inɪ pa təna tō. I laŋle ká pasa heεv ke i na i yoolaa, na i samaa mpa pa sapa youu taa tō pa tō. Tacaɹ Isə má ma yəɣətəna mpu.

³² Tacaɹ si: Maa yelaa kē na Icipiti wulav nyaasi antulinya taa. Ama nəəŋə paa pi i maɣamaɣa na i yoolaa ke ma ta nyi isónaa mpa youu kuwa tō pa hekv. Tacaɹ Isə má ma yəɣətəna mpu.

33

*Isə kpa Isekiyeeli ke feŋlu
(Isekiyeeli 3:16-21)*

¹ Mpyó Tacaɹ heela-m si:

² Yulu nyá, pəəsi Iseyeli nyóma si: Waatu wei ma tisiyi youu ke tetu natəli tə taa tō. Tə yəlaa kpaaki pa taa ke feŋlu kē.

³ Saa wei ílé i nukɪ youu taŋ, ilena í holi tutuyu na í heeli yəlaa.

4 Yulv í nuwa tutuyu na í ta paasəna na kolontu tuti-ı na í kɔ-ı. I səm təm mələyi ı maɣamaɣa ı nyuyv taa ké.

5 Ɔliɣituyu kɔna-ı. Mpi tɔ, ı nuwa kpaalɔv. Ɔle ı ta kena-wı. Ye ı ka paasənaa, halı ı ka yapa ı weesuyu.

6 Ama ye feɳlu nawa yooɔ na í tá huli tutuyu na yəlaa nu, ɔlena yooɔ kɔ nɔɣɔlv. Ɔle pə ké feɳlu ısayatv ké. I nyuyv taa ké sətv səm mələyi.

7 Ḿpúyú Taca tɔma-m sı: Nyaga ma kpa feɳlu sı ń teləsəyi Iseyeli nyəma ke asolanaa. Pə wee sı, ń nu ma təm nti tə lukəna ma nɔɣɔ taa tɔ. Teləsi-weɣe-ti.

8 Ye ısu ma yɔɣɔtaa sı, ısayav ka sı. Ɔlena nyaa kisi-ı teləsuyv sı, í layası təntɛ. ısayav ını ı ká sı yaa. Ɔle nyá nyuyv taa ké ı səm mələyi.

9 Ama ye ma kpaala ısayav ını na í kisi layasuyv. ısu ı səpa, ı sayatv nti tə tɔɔ. Ama pə kaa wee nyá təm.

ısayav wei ı layasaa tɔ ı yavv

10 Ḿpúyú Taca tɔma-m sı: Yulv nyá, pɔɔsı Iseyeli nyəma sı ısu í yooki yontu sı, mə ısayatv nu-me na tə yeki na í tɛɳ taası na? Haləna í pɔɔsəyi mə ti sı ısənaya í ká hikina weesuyu?

11 Heeli-wee sı, maya Taca ıso weesuyu tv ké. Ma ta sɔɔlı sı ısayav í səna ı ısayatv. Ama ma caa ké sı í layası təntɛ na í hiki weesuyu. Iseyeli nyəma me í yelev mə mpaav ısayav na í məlı. Pepe tɔɔ ké í sɔɔla səm?

12 Ḿpúyú Taca tɔma-m sı: Yulv nyá, heeli ma yəlaa Iseyeli nyəma sı, ye sıyısılı svv ısayatv lavv. I kɔpantv kɔpəntv kaa waası-ı ı ısayatv kɔyakv wule. Pəyelev ısayav ısayatv ná kaa wakəlı-ı kɔyanɳku ı yeki-ti tɔ. Na ye tampana təɳlv svvwa ısayatv lavv. Pə kaa kenti ı weesuyu tɔɔ sı, ı ka nuna ıso ké ləɳ.

13 Ye ma heela siyisilu si, i ká weena weesuyu. Uena í sũ isayatu lapu ke i siyisuyu tã. Maa sã i siyisuyu mpi pã tã. Uena í sí isayatu nti i lapa mpũ tã tã tã.

14 Ye ma heela isayav si i ká si. Uena ílé í lã i isayatu na í tãhãgi tampana. Ye i laki kusiyisim, i kaa si.

15 Ye i mälãna mpi i ka kpaãa tãluma tã, na mpi i ñmulaa tã. Ye i kisa isayatu, uena í tãki kiñ wei i haaki weesuyu tã, i kaa si. Ama i ká weena weesuyu ké.

16 Pa kaa tãsi i kupãntãh wei i ka lapa tã i taa kulũmuyũ tã. Mpi tã, i tãhãgi tampana na í laki kusiyisim ké. I ká weena weesuyu.

17 Mpyũ Tacaa tãma-m si: Ma yãlaa yãgãtãgi si, ma mpaãh ta siyisi. Ue pa nyãh ta siyisina.

18 Ye siyisilu yela i siyisuyu na í laki isayatu, i ká si pã sãm.

19 Ye isayav lãwa i isayatu na í tãhãgi tampana. Ye i laki kusiyisim i ká weena weesuyu ke pã tã.

20 Iseyeli nyãma me í tãh si, Tacaa má ma mpaãv ta siyisi. Ue maa huuna paa mã taa wei ké isũ puntũ tãma tã.

Iseyeli tetũ kpiisuyu

21 Mpyũ Iseyeli nyãma kuuu pãnaãa, naãũwa na naãle nyãka, isãtu naãũwa nyãh kuyaku kakpasũ nyãhku wule. Yosalem tu nãgãlv i fitaa, na í kã Isekiyeeli má ma kiñ. Uena í heeli-m si: Pa lãka Yosalem icãte.

22 Ama Tacaa ka tãma-m hav ke toma ke taãnaãa. I tu ma nãgã taa ké i tãm, na pãcã kufẽh tãnaãh na selu inũ í kãh. Saa wei i kãma tã ma ta ke kamumuka tãtã. Ma pããgi na mã yãgãti.

23 Mpyũ Tacaa heela-m si:

24 Yəlaa mpa pa we Yosalem ncaa taa tə pa yəgətəyi si Apələham naa we ı tike ké. Paa na mpu Tacaa ta kisi-ı tetu tənəye hav. Kacanfanana ta mpa ta kəla payale tə?

25 Pə təə tə, heeli-we si, Tacaa Iso má ma təma si: ı təkı nantv nti pa ta lentı tə. ı laaki tıy na í kuyı yəlaa. ılena í tēeləyi si mə tənna tetu na?

26 Anı mə youu wontu ke í tēeləyi. ı laki acaalətv na wasanjalətv na mə təgəntələnaa alaa. ılena í huyki si mə tənna tetu na?

27 Heeli-we si: Maya Tacaa Iso ma təma si ma ké weesuyu tv ké. Youu ka kv mpa pa we ncaa taa tə. Mpa pele pa we tawa taa tə paa pəsi taale wontu təgənaya. Mpa pa we hətv taa na kəkraməy pəəy taa tə, pele paa səna kusəkv.

28 Maa kpiisi tetu, na tə pəsi wulaya nyəntv. Tə təy wei tə yəlaa lakayana kalampaanı tə, ı ka saalı yem. İseyeli pəəy ká wee isı pa lə-ı. Nəgəlv kaa tasa ı taa ké kpaυ.

29 Maa kpiisi İseyeli nyəma tetu, na tə pəsi wulaya nyəntv. Pu hə mə ηkpaηyuy ke acaalətv nti í lapa tə tə təə. Waatv ınəyi í ka cekəna si maya Tacaa.

30 Mpyóy Tacaa təma-m si: Yulv nyá, yəlaa yəgətəyəna nteye ma təm. Pa təyəyi koloosi, na kutuluy nənəəsi. Paa wei na ı taapalv ké, na pá heeliyi təma si: Tə polo tə nu Tacaa təm.

31 ılena pá kotiyi nyá kin si pa nukı ma Təm. Ama paa laki nti n yəgətəyi tə. Mpi pə we-weye teu na pá caaki təy pa laki.

32 Iso we-weye isı yonyoolu kupaη wei ı yontu we leleη, na pá makı wontu ke teu tə. Pa nukı ı təm yaa, paa laki-tı.

³³ Waatu wei saləkanaa pane paa kəə tə. Pəyele pa tu kpegeta kante ké. Waatu inəyi í ká cekəna si Isə kuyəətutu teləsulu ka we mə heku.

34

Iseyeli tiikilaa kalənav

¹ Mpyóyú Taca a heela-m si:

² Yulu nyá, Teləsi Iseyeli tiikilaa ke kraaluyu mpi ma kraaləyi-we tə pə təm. Iseyeli tiikilaa təm we wayo ké. Pu wee ké si kaləkəy ke tiikilaa í paasəna. Ilena mu məli na í paasəyəna mə ti.

³ I nyəwa naaləm na í luv huntu ke wontu. I lapa kətaya ke təla nim nyəna. Ama u tiikiyi kaləkəy.

⁴ I ta kraasi heen acamaa apalutu. I ta la kəəle ke wei i feina alaafəya tə. I ta həkə wei i wena hin tə. Pəyele í ta keeti wei i helayaa tə. Pəcə í ta pəeki kulepij. Ama í ηmakəla-i ké na mvsəy na toj.

⁵ Təla aní ale a lanja tiikilu ilena á ya, na a pəsi taale wontu isayatu təna təyənaya.

⁶ Ma kaləku ya yem ké tetu təna taa. Ku cəki pəjəy na pulasi taa. Nəyulu u nəyəsəyi ku təm, yaa í pəeki-ku.

⁷ Pə təə ké Iseyeli tiikilaa me, i ke ηkraηy na í nu Taca a kuyəətutu.

⁸ Maya Taca a Isə weesuyu tə ké. Ma heen lanja tiikilu, na í we lekəlaa nin taa. I pəsa taale wontu təyənaya. Mpi pə təə tə, ma tiikilaa yela heen paasənav ké. Ilena pá paasəyəna pa ti.

⁹ Pə təə tə, Iseyeli tiikilaa i nu ma təm.

10 Μαγα Τααα Ισə, ma heeliyi-me si maa kuvi mə təə. Maa ləeki ma heeη ke mə niη taa. Ma kaa yelina-meγε-i, ile i kaa tasa mə təyi tiikuγu. Maa heti ma heeη ke mə niη taa, i kaa wee mə təγənaγa.

11 Μρύγυ Τααα Ισə γəγətaa si: Maa tiiki ma kaləku ke ma maγamaγa na mə paasəna-ku.

12 Maa kpeγeli-ku, isu tiikilu lakuyv i kaləku ke waatu wei ku ya yem yem tə. Maa polo na mə preeki ma təla ke timpi a yawa tə. Kuyaku ηku ku ké səkpetuyv kuyaku səsəəv ké.

13 Maa ləsi-meγε tetvnaa kra i nyəma na yəlaanaa taa. Maa kpeγeli-meγε mə tetv taa. Uena mə tiiki-meγε Iseyeli pulasi taa. Maa təη ləəη na timpi timpi pə we cəγav tə.

14 Maa pona-meγε nyutu kupantu taa. I ká təγə Iseyeli pulasi taa. Tənaγa i ká cəγa na i təki nyutu kuləkələkətv.

15 Mάά tiikina ma kaləku na mə pona-kuγv təheesəle. Maya Τααα Ισə, ma γəγətəna.

16 Maa preeki wei i lepa tə. Maa keeti kuheləη na mə həkə wei pə kəwa tə. Maa ha alaafəya ke wei pə wuki tə. Siγisuyv ke maa təη na mə tiikina-i. Ama maa kpiisi i taa alaafəya nyəη na nim nyəη.

Ισə kəη i yəlaa waasvyv

17 Μρύγυ Τααα tasaa si: Μαγα Τααα Ισə. Maa faya kaləku təla taa. Maa faya iwaah na pəηtvlvη.

18 Mə laηa ta hvlvmi si i tiiki nyutu kupantu taa. Uena i feləyi nəəheε ke mə nyutu kuvkaasətv. Mə laηa ta hvlvməna lvm cəli cəli nyəm nyəəv, uena i cvγvtəyi kuvkaasəm na mə nəəheε.

19 Uena ma heeη lələη təki nyutu nti pa felaa tə. Na i nyəəki lvm mpi pa cvγvtəta tə.

20 Pə təw kə maɣa Tacaɔ Iɔw ma təŋ si, maɔ huuna heeŋ kuyasələŋ na wei i tɛma taasi tɔ.

21 Mpi tɔ, mə asəŋkpekini na mə həŋ ke i tusina heeŋ acamaa. I yɔka-i həŋ na i tɔɔŋi-i kaləku taa.

22 Pə təw kə maɔ waasi ma heeŋ na pɔ taa tasa-i kuuu. Ilena mɔ huuna pɔ na ma heeŋ.

23 Maɔ ləsi ma kaləku ke tiikilu kulom, na i tiiki-ku. Puntɔ inəɣələ ma tɛmlɛ tɔ Tafiti. Inɔ i ka pəsəna ku tiikilu na i tiiki-ku.

24 Maɣa Tacaɔ, maɣalɛ mə Iɔw, na ma tɛmlɛ tɔ Tafiti ke awulumpu. Tacaɔ mɔ ma yɔɔtəna mpɔ.

25 Tacaɔ si mɔ na ma kaləku tɔ pɛɛli hɛɛsuyɔ nɔɣɔ. Maɔ kpiisi taalɛ wontu ke tɛtɔ taa. Tɔla kɔ cayaŋa a tɔɣi wɔlaya tɛtɔ taa. A ka tooki hətɔ tɛɛ.

26 Maɔ yeɛ na i caya na i cɔw ma pulaya nanŋ nyəŋka. Maɔ yeɛ na tɛv nukɔ-mɛɣɛ ku waatu. Pu wɛɛ koolee kopana tɛv kɛ.

27 Tun kɔ lɔli pee, na tɛtɔ nɔɔ lɔli. Pu cayaŋa paa wei, na mɔ cɛ-mɛɣɛ mə ŋmakəllaa nin taa. Waatu inəɣi i kɔ cəkəna si maɣalɛ Tacaɔ.

28 Piitimnaa kaa tasa-mɛɣɛ kuuu. Pəyeɛ atɛ taalɛ wontu isayatu kaa tasa-mɛɣɛ tɔɣɔ. I ka cayaŋa mə tɔɣi, nɔɣɔlu kaa cɔwsi-mɛ.

29 Maɔ tɔ-mɛɣɛ tun taalɛ nte tɔ hətɛ yaawa tɛv tɔɣɔ. Nyɔɣɔsi kaa tasa-mɛɣɛ kuyɔ ke tɛtɔ taa. Pɔcɔ i kaa tɔɣɔ fɛɛɛ ke piitimnaa taa.

30 Waatu inəɣi i kɔ nyi si maɣa Tacaɔ Iɔw. Ma wɛ ma yɔlaa waali, na pa kɛ ma nyəma Iseyeli nyəma. Tacaɔ Iɔw mɔ ma yɔɔtəna mpɔ.

31 I kɛ ma yɔlaa kaləku kɛ, na mɔ tiikiyi-mɛ. Maɣalɛ mə Iɔw Tacaɔ, mɔ ma yɔɔtəna mpɔ.

35

Tacaa kalayana Itam nyama

¹ M̄p̄ȳḡȳ Tacaa t̄oma-m si:

² Yulu nyá, keesi ise na Seyii puɣu t̄o. Ȳɔɔti nti tu mayana-ku t̄o.

³ Heeli-ku si, Tacaa Iso má ma ȳɔɔtaa si, maa kuhi nyá t̄o. Maa tu-η niη, na má p̄asi-η wulaya tetu nti t̄o taa n̄ɔɔlu fei t̄o.

⁴ Maa p̄asi nyá acalee ke ncaa. N̄ɔɔlu kaa wee. Ilena p̄óó n nyi si ma ké Tacaa.

⁵ Mpi t̄o, Seyii nyáma ka hayana Iseyeli nyáma ke pááná ke tam t̄o ké. Halana pá ku-weye yoo taa ké kuyaku ηku pele pa t̄ante isayale puwa teu t̄o.

⁶ P̄o t̄o ké maya Tacaa Iso weesuyu tu. Maa tu-weye s̄am na p̄ó lee-ti-we. Timpi pa ta kisi lelaa kuɣu t̄o, p̄o t̄o ké mpe paa si.

⁷ Maa kpiisi Seyii puɣu nyá. N ká p̄asi wulaya tetu nti t̄o taa n̄ɔɔlu fei t̄o. Maa ku potaa na k̄ontaa.

⁸ Maa s̄ɔɔti yoo taa s̄etaa ke p̄oη na pulasi t̄o. Paa wee teteka na l̄umpoη t̄ona taa.

⁹ Maa kpiisi ma ȳl̄aa t̄ona. Pu yelee m̄o acalee ke k̄pete ke tam t̄o. Waatu in̄ayi í ká nyi si maya Tacaa.

¹⁰ Mpi p̄o t̄o maa la mpu t̄ɔɔle si, í m̄apa lan̄le na í ȳɔɔti si, ma kaa lee-ki Yuta na Iseyeli pa tetu, na t̄o p̄asi ma nyantu. P̄eyele Tacaa má ma wenna tet̄naa mpe pa taa.

¹¹ Maya Tacaa Iso weesuyu tu ké. Pááná s̄os̄ona wena í lap̄ana-we t̄o, an̄ayi maa lana-me na má huuna-me. Ilena má h̄lí ma t̄ayi pa heku taa.

¹² Waatu in̄i í ká nyi si maya Tacaa, ma nuwa kut̄ɔɔ ηku í tuwa Iseyeli p̄óoη t̄o. Si p̄o kpiisa p̄óoη na í p̄asi m̄o t̄ɔɔnaya.

13 I kpaasa mə təyi ma tɔɔ na mə kuyɔɔtɔtu. I yɔɔta-m kalampaani tɔmnaa mpa tɔ, ma nuwa.

14 Ḿpúyú Tacaá Iɔ yɔɔtaa si, maa kpiisi-me. Tetɔnaa mpa pa cɔna-me tɔ, pa laɲa ká hulɔmi.

15 Seyii na Itɔm pulasi me, pu kpiisi mə tetu tɔna. Mpi tɔ, waatu wei pə kpiisa Iseyeli tetu na tɔ pəsi ncaale tɔ, mə laɲa hulɔmaa. Waatu inəyi antulinya ka cekəna si maya Tacaá.

36

Iseyeli nyáma ká mv pa tetu

1 Ḿpúyú Tacaá tɔma-m si: Yulɔ nyá, yɔɔti nti tu mayana Iseyeli pɔ́ɔɲ tɔ. Heeli-i si í nu Tacaá kuyɔɔtɔtu.

2 Pə taɲa pulɔ, kolontunaa wona-me na pá kpaləsi. I tɔma si Iseyeli lɔɲtaa pɔ́ɔɲ pɔsa mə nyəɲ.

3 Pə tɔɔ ké ma caaki si, ma heeli Iseyeli nyáma. Ma nawa si paa timpiyi yɔlaa nyuləna Iseyeli pɔ́ɔɲ. Haləna piitimnaa kpaɪ nyáma lɛeki-i. Pa tɔukəna-me na pá woniyina-meɣe pə tɔm.

4 Teləsi Iseyeli pɔ́ɔɲ ke ma tɔm. Pɔ́ɔɲ í nu Tacaá Iɔ má ma nɔɔsi suw tɔm. Ma suwa ma nɔɔsi nsəyi pulasi, na lɔɲ, na teteka. Paa ncaá na acalɛɛ, nna yɔlaa luwa na pá lɔ tɔ. Pə waasa piitimnaa mpa pa cɔna-me na pá won-me tɔɔ.

5 Tacaá Iɔ má ma yɔɔtəyi si, ma wɛna ma yɔlaa isesɛɛmlɛ ké. Pə tɔɔ ké ma yɔɔtəyɔna piitimnaa na Itɔm nyáma tɔna. Mə hana mə təyi ma tetu na í kuu tə kulɔlɔm na laɲhulɔmlɛ. I nyənəyi-m yem ké.

6 Pə tɔɔ ké pə wɛɛ si má yɔɔti Iseyeli tetu tɔm. Má heeli pɔ́ɔɲ na pulasi na lɔɲ na teteka ke ma tɔm. Maya Tacaá, Iɔ, ma yɔɔtaa si, isesɛɛmlɛ na pááná

səsəna ke ma yəgətəgəna. Mpi tə, piitimnaa kutuyv we mə tə.

⁷ Pə təw kə maya Taca Isə, ma yəgətəgəna tuunav, si piitimnaa mpa pa cəna Iseyeli nyəma tə, pele paa təgə fəele ke mpv tətə.

⁸ Waatu inəgi Iseyeli nyəma me mə pəwə taa tuŋ ká neyeti na í luli-weye pee. Mpi tə, yaasinaa mpe pa kpeyetaa kə.

⁹ Maa paasəna-me na má feŋ mə təw. Maa hala mə tetv na má tuu.

¹⁰ Maa yele na Iseyeli nyəma me mə tetv təna taa yəlaa huki səsəm, na í məli acaləe taa. Mpi tə, maa yele na í tayanu ŋmav ke mpi pu yəkaa tə.

¹¹ Yəlaa na təla ká huki paa timpiyi. Paa wee payale na pá weena ləlvuyv nyəma. Paa huki tetv taa kə isv pu wev tə. Maa səsə-meyə tetvnaa na pə kəli isv ləŋtaa. Waatu inəgi i ka nyi si maya Taca.

¹² Maa yele na ma yəlaa me í tó tetv taa kə paa timpi. Tetv ká pəsə mə nyəntv. Mə piya kaa tasa səm ke tə taa.

¹³ Mpyə Taca Isə yəgətəa si: Piitimnaa ləlaa təŋ me si í kə yulətəgəlaa. I pema mə mayamaya mə piitim ke piya.

¹⁴ Pə təw tə, í kaa tasa yəlaa ke təgəv. Pəcə í kaa tasa mə mayamaya mə piitim ke piya pem. Taca Isə má ma yəgətəna mpv.

¹⁵ Ma kaa yele na í tasa nuw ke piitimnaa kutuyv. Pəyele pa kaa tv-meyə fəele. Pəcə pa kaa tasa mə piitim ke kuyv. Taca Isə má ma yəgətəna mpv.

Taca ká kpeyeli Iseyeli nyəma

¹⁶ Mpyə Taca təma-m si:

17 Yulu nyá, Iseyeli nyóma me mə tǎnte na mə lakasi pilisa mə tetu nti tə taa ı ká wee tǎɣɔ. Isu alu asilima ke ı isɔtu nau waatu.

18 Tǎnaya ma mu-me na pǎána. Mpi tǎ, ı kowa yǎlaa ke tetu taa. Ilena ı pilisi-tı na tunj.

19 Mǎpúyú ma huuna-me isu mə tǎnte na mə tǎma wee tǎ. Ilena má yasi-meɣe piitimnaa taa ké tetuna taa.

20 ı tala piitimnaa mpe pa té, ilena ı wakəli ma həte nanj weetu. Haləna yǎlaa yǎɣətəɣi si: Taca yǎlaa ké. ı tetu taa ké pa lunaa.

21 Ilena má mayasi si, má tayanı timpri Iseyeli nyóma tuu ma həte ke piitimnaa lelai té tǎ.

22 Pə tǎo ké pə wee si, má heeli Iseyeli nyóma. Taca, Isə, yǎɣətəɣi si: Pə taya mə tǎo ké ma laki mpi ma caa lapu tǎ. Ama ma həte tǎnanj weetu, nti ı wakəla waatu wei ı ka we piitimnaa lelai té tǎ, tǎ tǎo ké.

23 ı wakəla ma həte səsəle ke piitimnaa taa. Ie maa tayanı-te. Waatu wei maa tayanı-te na mə nəɣɔ na ı naaki, ilena ı cekəna si mayale Taca Isə má ma yǎɣətəna mpv.

24 Maa ləsi-meɣe piitimnaa taa, na tetuna taa na má məjna-meɣe mə te.

25 Maa yǎɣəli mə tǎo ké lvm nanj nyəm, na ı wee tǎnanj. Maa nyaali mə isayatu tǎna na tǎ husi. Maa ləsi tunj kulalaaj tǎnaya mə heku taa.

26 Maa tu-meɣe nyama kufana. Maa tǎo mə taa ké ləmayasəle kufate. Maa ləsi mə nyama wena a we isu ppe tǎ, na má tǎ-meɣe nyama kɔpana.

27 Maa tu ma ləmayasəle ke mə taa. Maa yele na ı tǎki ma kutututu na ma kiinj.

28 I ka caya tetu nti ma hawa mə caanaa tō tō taa. I ka wεε ma yəlaa na maa wεε mə Iso.

29 Ilena má kpiisi mə asilima təna. Maa yelee na mə təyənaya ləli teu. Nyəyəsı kaa tasa-meyε luu.

30 Maa yelee na tuŋ kəbələm huki. Tetu ká ləli təyənaya. Ie í kaa tasa nyəyəsı fεεε ke təyən ke piitimnaa taa.

31 Waatu inəyi I ka təsı mə tənte isayale tō. I ka təsı mə lakası nsi sı fεi teu tō sı tō. Ilena mə mayamaya í nyəyəsı mə ti. Mpi tō, í lapa isayatu na acaalətu.

32 I nyi sı pə taya mə tō ké ma laki mpv. Iseyeli nyéma mə tənte fεεε í kra-me na í ká nyəyən.

33 Mpyúy Taca Iso yəyəttaa sı: Kuyaku ŋku maa kpiisi mə isayatu tō. Maa kvsı mə ncaa na mə acalεε huki.

34 Tetonna mpa pu wakəlaa na teela naaki tō. Paa tayani-weyε haləm.

35 Halı yəlaa ká tō sı, tetu nti pu wakəlaa tō, tō pəsa isu Iso taale Iteni. Na acalεε nna paa yəkaa na á pəsi ncaa tō, pa tayana-yε na á pəsi koloosi acalεε na yəlaa caya.

36 Na piitimnaa mpa pa cəəna-me tō, paa ná sı, maya Taca ma tayana ŋmav ke mpi pu yəkaa tō. Ma tuu mpi pu wakəlaa tō. Maya Taca, má yəyətəna, maa la isu ma yəyəttaa tō.

37 Mpyúy Taca Iso yəyəttaa sı: Maa yelee tətō na Iseyeli nyéma me í yaa-m sı má waası-me. Maa cə-me na má yelee na í huki isu tōla ke kaləkv taa.

38 Yəlaa ká su acalεε ncaa taa ke teitei, isu kaləkəy wei pa ha Iso tō. Ilena pá pukina-ı Yosalem ke acima səsəəna waatu. Ie í ka nyi sı mayale Taca.

37

Mowa kowulee tɔm

¹ Μρύγύ Tacaa tɔŋ tii ma tɔɔ. Uena ɪ Feesuyu tɛena-m ma lɛmayasɛɛ taa tɛlɛŋŋ. Μρύγύ ku pɔna-m tɛtɛkɛlɛ sɔsɔɔlɛ nte mɔwa waasaa tɔ tɔ hɛku taa.

² Uena pɛ cɔɔna-m-ye na pɛ tɔ. A paɣalɛ ka wɛ sɔɣɔntɔ kɛ na á wɔlaa.

³ Μρυγυλε Tacaa pɔɔsa-m sɪ: Yɔlv nyá, mɔwa anɪ á pɔsɔɣɪ na á kɔlv na á feesiɣɪ? Ntɛna má cɔ sɪ: Tacaa Iso, nyá tike n nyɛmna.

⁴ Uena í tɔ-m sɪ: Yɔɣɔtɪ a tɔm. Sɪ mɔwa kowulee mɛ, í nu Tacaa Iso tɔm.

⁵ Heeli-ye sɪ, maa tu mɔ taa kɛ feesuyu na í feesiɣɪ.

⁶ Maa tu-mɛɣɛ hɔla na nantɔ na tɔnɔɣɔ. Maa tu-mɛɣɛ weesuyu na í feesiɣɪ. Waatɔ ɪnɔɣɪ í ká nyɪ sɪ maɣalɛ Tacaa.

⁷ Μρύγύ ma yɔɣɔtɛna mɔwa ɪsu Tacaa heela-m tɔ. Uɛ ma nu kɛkɛtɛ natɛlɔɣɔlɛ. Uena á seliɣɪ na á svu tɔmɔɣa kɔɔtɛnav.

⁸ Ma nyɛnɔɣa mpɔ, ɪɛ pɛ tu-yɛɣɛ hɔla ntɛ na nantɔ nɔá svu matɔɣɔ. Uena tɔnɔɣɔ takɪ tɔ tɔɔ. Uɛ pɛ taa feesiɣɪ kɛ.

⁹ Μρύγύ Tacaa tɔma sɪ: Yɔɣɔtɛna feesuyu. Heeli-kv sɪ, lɔna antulɪnya hɔɣɔlɛŋ tɛna. Kɔɔ na n woso heelim kɛ yɔlaa mpɛ pa tɔɔ na pá svu feesuyu.

¹⁰ Ma yɔɣɔta teitei ɪsu Tacaa heela-m tɔ. Uena pá fé na pá kɔlv na pá sɛŋ pa nɔɔhɛɛ tɔɔ. Paa kɛ yoolaa samaa tuutuuma kɛ.

¹¹ Μρύγύ Tacaa heela-m sɪ: Mɔwa anɛ a tɔm nɔɣɔsɛna Iseɣɛli nyɛma nyɛntɔ kɛ. Pa heela-m sɪ mpɛ pa lepɔɣa. Pa mɔwa wɔlaa, paa tasɔɣɪ pɔlvɔɣɔ tɛɛlvɔɣɔ.

12 Heeli-we si, Tacaa yəḡəttaa si: Maa kuli ma yəlaa pəlaaŋ na pá lu. Maa məhna-meɣe Iseyeli tetu taa.

13 Maa kuli ma yəlaa Iseyeli nyóma pəlaaŋ. Saa wei maa læsi-me təḡo í ka nyi si maɣale Tacaa.

14 Maa tó mə taa ké ma feesuɣu. Í ká weena weesuɣu, na má məhna-meɣe mə tetu taa. Waatu inəyi í ká nyi si, maɣa Tacaa Iso, ma yəḡəttaa na má lá. Tacaa má ma yəḡətəna mpv.

Tacaa ká krenti Yuta na Iseyeli pə nyóma

15 Íróyó Tacaa tóma Isekiyeeli má si:

16 Yulu nyá, kpaɣa təhəyolaya. Nmaa ka tóo si: Yuta na Iseyeli nyóma mpa pa we kawulaya kanɛ ka taa tó. Kpaɣa təhəyolaya leŋka. Nmaa keke ka tóo si: Ifəlayim na Iseyeli nyóma mpa pa we kawulaya kanɛ ka taa tó.

17 Uena n krenti-si, na si weɛ isu kulɔmaya. Pə weɛ si, si pəsi kulɔmaya ke ma niŋ taa.

18 Waatu wei nyá nyóma ká pəosi-ŋ si, n seɣesi-weɣe pə hɔweɛ,

19 Uena n cə-we si, Tacaa Iso si: Ma kpaɣəyi təhəyolaya ŋka ka ké Yosɛɛfu, na ka we Ifəlayim niŋ taa na Iseyeli nyóma mpa pa we kawulaya kanɛ ka taa tó, pa nyəŋka tó. Uena má krenti-keɣe təhəyolaya ŋka ka ke Yuta nyəŋka tó ka tóo. Uena si pəsi kulɔmaya ke ma niŋ taa.

20 Tóki təhəyolasɪ nsi si tóo n ŋmaawa mpv təḡo nyá niŋ taa, na pa təna pá naaki.

21 Uena n teləsi-we si, Tacaa, Iso má ma yəḡəttaa si: Maa læsi Iseyeli nyóma meɣe piitimnaa mpa pa taa í weɛ tó. Maa kpeyeli-me na má məhna-meɣe mə tetu taa.

22 Maa krenti-meɣe piitim kulɔməm ke tetu taa. Í ká weena mə tənaya wulav kulɔm ke Iseyeli pəoŋ

taa. I kaa tasa piitimnaa naale yaa kawulası naaleye weev.

²³ I kaa tasa mə təyi pilisuyu na piitimnaa tuŋ, yaa pa acaalətu, yaa pa kawulası təna. Maa ləsi-meɣe lona təna nna a taa í ka wee na í pəntəna-m təɣə. Maa taɣanı-me na í pəsi ma yəlaa, na má wee mə lə.

²⁴ Ma təmlə tu Tafiti ká lana mə wulav. I ká weena mə tənaya tiikilu kuləm. I ka təŋ ma kətətətə, na í təkəyi ma kiinj na í lakı-ı.

²⁵ I ká wee tetu nti ma hawa ma təmlə tu Yakəpu tə tə taa. Tənaya mə caanaa ka caɣaa. I ka caɣa tə taa na mə piya náa caɣa tətə. Pələ pa piya piya ká caɣa tətəɣə tam tə. Ma təmlə tu Tafiti ká təɣəna mə tə kə kawulaya ke tam tə.

²⁶ Ma na-me tu pəeli heesuyə nəɣə na ká wee tam tə. Ilena má məŋna-meɣe mə tetu taa, na má yele na í huki. Na má ŋmá ma təyaya ke mə heku taa, na ká wee tam tə.

²⁷ Ma təcaɣale ká wee mə heku taa kə. Maa wee mə lə, na mi wee ma yəlaa.

²⁸ Waatu inəyi piitimnaa ká nyi si, maɣale Taca. Má lapəna Iseyeli nyóma na pa mpa. Waatu inəyi ma təcaɣale ká wee mə heku ke tam tə.

38

Taca kaləɣəna wulav Kəki tətə

¹ Mpyó Taca təma-m si:

² Yulu nyá, keesi nyá ise na wulav Kəki wei i təkı Makəki tetu tə kə kawulaya tə i tə. Teləsi-ı ma kalənav. Inı i kəna Meseki na Tupaalı pa acalee nyuyə tu.

³ Taca lə yəɣətəyi si: Maa kulı Kəki tə. Inı i kəna Meseki na Tupaalı pa nyuyə tu.

4 Maa tu i nɔɔ taa ké kulaya. Maa hɔ í na i kpanyanɛɛ cayalaa, na má ləsəna toma ke tetu taa. Pa ké yoolaa tuutuuma ké. Pa suuwa wontu kɔpantu, na pá tɔka kpalɛɛ na layalɛɛ.

5 Pɛɛsi na Itiyopii na Puti pa tetu yoolaa tɛna. Paa tɔki kpalɛɛ na pá pá yoo kahusi na pá tɛɛ Kɔki.

6 Komɛɛ tetu yoolaa, na Pɛti-Tokaama tetu nyɛma ke ilim ntɔɔɔ tɔɔ. Paa tɛɛ nyá waali, na piitimnaa lɛlaa yɛlaa payalɛ tɔtɔ.

7 Tayani nyá ti na nyá sɔɔlv pu. Nyá na nyá samaa tuutuuma wei i wɛ nyá waali tɔ, wɛɛ pa nyuɔv tu.

8 Pə wɛɛ pu kɔɔ, lɛna kuyaku nakuli má tu-ɛ kutɔtɔv. N ká polo na ń wati tetu nti tɔ yɛlaa fita yoo, na pá lu piitimnaa payalɛ taa, na pá koti lɛyɛli pɔɔɔ wei pu kpiisa hatoo lɛɛ, na pɛ yele-i kɛɛ tɔ i tɔɔ. Yɛlaa mpa ini paa lɛsi mɔpɔyɔ piitimnaa lɛlaa taa tɔ, paa cayana pa tɛɛ tɛkɔpataa.

9 Nyana nyá yoolaa na nyá waali nyɛma tuutuuma í ká tii pa tɔɔ ké isu tɛv heelim, na í takɛ pa tetu isu isɛɛmɔntɔ.

10 Mɔpɔyɔ Taca lɛɔ yɔɔɔta si, kuyaku ɛkuyɔ huwɛɛ payalɛ ká kɔɔ nyá lɛmayasɛɛ taa. lɛna ń mayasi nyá taa ké isayatu.

11 N ká mayasi nyá taa si n kraaki yɛlaa mpa pa cayana hɛɛsɔv tɔ. Pa acalɛɛ fɛi koloosi. Pɔcɔ pa ta tɛki-yɛ na mankuulinaa.

12 Nyá si n ká tii yɛlaa mpa pa tayana pa ncaa ke ɛmav tɔ pa tɔɔ na ń kuu pa nyɛm. Ani pa caya pa tɛɛsi taa ké na pá huki. Pa hika kalɛkɛɛ na wɛnav. Pa lu piitimnaa taa na pá caya antulinya hɛkv taa.

13 Sapaa na Tetɛɛ pɔ tetu yɛlaanaa, na Taasisi taatɛlaa na pa awulumpiya tɛna ká pɔɔsi-ɛ tɔm. Paa

pəəsi-η si wontu kuuu təə ké n taɣana nyá yoolaa na? N kəma si n kuuki wola na liyitee na kaləkəη na wenaυ si, nyá wontu kukukuutu i təə səsəm na?

14 Mprúyú Tacaa təma-m si: Heeli Kəki si, maya Tacaa Iso, ma yəɣtaa si, kuyaku ηku ma yəlaa ká caɣana pa ti tə n ka nyi.

15 Maa lu ma tetu taa ké ilim ntəɣəη təə təna. Na ma waali ké piitimnaa təna yoolaa. Pa caɣa pa tənaya kpaɣanəη, na pá lá yoolaa səsaa.

16 Kəki ká kəə na í tii ma yəlaa Iseyeli nyéma təə na í taku pa tetu isu isəηmuntv. Mpu unu pu te na pé lá tənaya waatv. Kəki ke maa tili na í watu ma tetv. Ilena piitimnaa nyi si maya Iso nanηtv. Nti ma caa si má huli-we na Kəki nəɣə təɣəle.

17 Mprúyú Tacaa Iso yəɣtaa si: Kəki təm ke ma yəɣtaɣa hatoo ləηtaa. Ma təmle nyéma Iseyeli Iso kuyəɣəttv teləsəlaa nəəsi ke ma yəɣətənaa. Pa kpaala pusu paɣale taa si, maa tili nəɣəlv na í yoonə pa yəlaa.

18 Ama kuyaku ηku Kəki ká kpa Iseyeli tetv təə tə. Ma pááná səsəəna ká huuna-i. Maya Tacaa Iso, má yəɣətəna.

19 Ma pááná səsəəna ke má tuukina. Tetv ká sele katatəlaya ke kuyaku ηku kv taa.

20 Tenku tiina na sumasi na taale wontu na atə kvttutuutu. Pə kpenna yəlaa təna mpa pa we tetv təə tə. Paa sele ma isentaa. Póəη na kvkpaɣəη kvkvləη ká yəki na kolunə təna hoti atə.

21 Maa nyaasi-me na yaasinaa paɣale. Mə yoolaa ká kv təma. Maya Tacaa, má yəɣətəna.

22 Maa tu-meyə kvtəməη səsəəη na mə yəlaa si. Maa yele na tev səsəəv na təmpree na kəkə pé nu mə yoolaa, na ləlaa tuutuuma təə.

23 Maa yelee na piitimnaa tuutuuma na ma sɔsɔntu na ma tənəŋŋ wɛɛtu. Ilena pà cekəna si maya Tacaɔ.

39

1 M̀p̀ỳg̀ỳ Tacaɔ tɔma-m si: Yulɔ nyá, teləsi Meseki na Tupaali pə yəlaa nyuyɔ tu sɔsɔ Kəki si, maa kuli nyá tɔɔ.

2 Maa caali-ŋ na ń lu ma tetu taa ké ilim ntəyɔŋ tɔɔ tənə. N ka polo na ń yoonə Iseyeli nyəma p̀ɔ̀ɔ̀ŋ.

3 Maa yoonə-ŋ na nyá tɔɔ peli nyá niŋ mpətəŋ taa. Nyá nyəma ka lu nyá ntəyɔŋ taa na á hoti.

4 Ilena pà kú nyá na nyá yoolaa na nyá taapalaa samaa ke Iseyeli p̀ɔ̀ɔ̀ŋ taa. Maa yelee na sumasi na taale wontu təyɔ-mɛ.

5 Taale ke í ká si, isi Tacaɔ Iɔ yəyɔtuyɔ tɔ.

6 Tacaɔ si, maa sɔ kəkɔ ke Makəki tetu taa. Tənaya yəlaa caya tərəmm ke tenku nəyɔ. Pulyɔpɔ u pəkələyɔ-wɛ. Tənaya yəlaa tənə ká nyəna si, mayale Tacaɔ Iɔ.

7 Maa hólí ma hətə nəŋŋ wɛɛtu ke ma yəlaa Iseyeli nyəma. Ma kaa yelee na pà tasa-meyɛ pilisuyɔ. Ilena piitimnaa nyi si mayale Tacaɔ Iɔ, Iseyeli nyəma nəŋŋtu.

8 Yaasinə mpe paa kɔɔ ké. Halí pa tu tema caalyɔ. Kuyaku ŋku ku təm ke maa yəyɔtə. Tacaɔ Iɔ yəyɔtəna mpɔ.

9 Iseyeli nyəma ká lu pa acalɛ taa. Paa lu kəkɔ na pà nyayasi pa kolontunaa yooɔ wontu. Paa kpaləŋ sɔsɔŋ na səkpeŋ, na tɔŋ na nyəma. Nmantaasi sɔsɔnsi na səkpesi, ká kraasəna kəkɔ ŋke ká toŋ ke pusi naatosompəyɔlaya.

10 I kaa tasa tərəyaya caav ke taale. Yaa í seti-keeyɛ hətuyɔ taa. Mpi tɔ, yooɔ wontu ke í ká tayənəyənə

kəkə. I ká kuu kolontunaa wontu tənaya. Isu pele paa kuu mə nyəntv tə. Tacaa Isə má ma yəγətəna mpv.

11 Mpyyule Tacaa si: Kuyaku ηkyu maa há Kəki ke tetv ke Iseyeli taa na pá pimi-ι. Tetv ntι tu wεε təntaa tetekəle taa ke tenku kusəpv ilim təlule tə. Halι pəlaav ηkv ku təkι mpatəntaa mpaav. Tənaya paa pi Kəki na ι yoolaa samaa. Ilena pá ha lonte nteye hətε si, Kəki na ι samaa pa tetekəle.

12 Isətvnaa naatosompəγəlaya təcu ke Iseyeli nyəma ká pi Kəki-wε. Ilena pé nyaali tetv asilima.

13 Həγəlvu ηkv kv yəlaa təna ká lana pə təmlε nté. Kuyaku ηkyu maa húlι ma təγι mə hεkv na teeli, na mə nyəv kvli. Tacaa Isə má ma yəγətəna mpv.

14 Paa ləsi yəlaa na pá cə tetv ke isətvnaa naatosompəγəlaya təcu, hεsvu fei. Paa pεekι səttaa təna, na pá pi-wε na pé nyaali tetv asilima.

15 Paa cə tetv tənaya təpaipai. Ye pa nawa yulv ke timpi, ιε pa kaa kanmaaya ke ι tə. Pintaa ká təhəγι na pá kuuki. Ilena pá pukina Kəki na ι samaa pa tetekəle taa, na pá piη.

16 Halι paa yaa icate natəli si Hamona. Samaa ke pa yaa mpv na pa té taa. Pəle pə waali ké pu nyaali tetv asilima.

17 Mpyó Tacaa Isə təma-m si: Yulv nyá, yaa sumasi na taale wontu na η teləsi-tι. Té lu paa timpi, na té kəc acima wena ma laki-tι tə. Pə ké kətaya səsəηka ke pəōη taa ké. Tu təγə nantv na té nyəc caləm.

18 Tu təγə akanaa nantv. Tu nyəc ate nyəv nyəma caləm. Nyəv nyəma mpeye pa lapəna kətaya ke ιwaanη, na ιweesi, na pəηtvlnη, na Pasanη tetv naanη kvfanη nim nyəη lonte taa.

19 Wontu ka tɔɔ nantv nim na tɔ haɣa. Tu nyɔɔ calɔm na pɔ kv-tɔɣi sɔlɔm nyɔm. Kɔtaɣa ŋka ma laki-me tɔ ka wule ke pu la mpv.

20 Wontu ntɪ tu tɔɔ kraɣanɔŋ na ɪ caɣalaa, na akanaa na yoolaa nantv na tɔ haɣa. Tacaɔ Iɔ mɔ ma yɔɔtɔna mpv.

21 Maa hɔlɪ ma toŋ ke piitimnaa taa. Paa nɔ isɔna ma huuki ma huule, na isɔna ma hɔŋ pa ŋkraŋŋ tɔ.

22 Pɔ kraɣav nɔnɔ tɔ, Iseyeli nyɔma kɔ cekɔna si, mayale mɔ Iɔ Tacaɔ, halɔna tam tɔɔ.

Isekiyeeli waasv kpeyeluyu

23 Piitimnaa kɔ cekɔna si, Iseyeli nyɔma me mɔ isayav tɔ kɔ pɔ kuu-me. I ta tɔki Iɔ Tɔm ke teu, ɪɛna ɪ ha-meɣe siyile. I tv-meɣe mɔ kolontunaa niŋ taa, na pele pɔ kv-me.

24 Ma ha-meɣe siyile kɔ. Ma lapa-me isu mɔ asilima na mɔ kawalaya weɛ tɔ.

25 Mɔpɔyɔ Tacaɔ Iɔ yɔɔtɔa si: Ma wɛna ma hɔte iseseeɪmle kɔ. Maa wɛɛna Iseyeli nyɔma tɔna pɔtɔtɔle. Maa kɔna Yakɔpv yɔlaa mpa kolontunaa ka kuuwa tɔ.

26 Waatu wei ɪ kɔ caɣa mɔ tetv taa, na u nyanna pɔlv tɔ. Pɔyele nɔɣɔlv kaa wakɔli mɔ laŋa. ɪɛna ɪ sɔɔ mɔ fɛɛle tɔɔ. Na isɔna ɪ taa tɔki ma tɔm ke teu tɔ pɔ tɔɔ.

27 Maa lɔsi-meɣe piitimnaa taa. Maa cɔ mɔ kolontunaa acalɛɛ, na mɔ kpeyeli-me. Waatu ɪnɔɣi ɪ kɔ nyɔni-m Iɔ naŋŋtv ke piitimnaa payale isɛntaa.

28 ɪɛ ɪ kɔ nyɪ si mayale mɔ Iɔ Tacaɔ. Mɔ lapɔna na pɔ kuu-me na pɔ tɛɛna. Maa kpeyelina-meɣe mɔ tetv taa. Ma kaa yeɛle mɔ taa nɔɣɔlvɔv tɔna.

29 Ma kaa tasa-mege siyile hav. Ama maa tú Iseyeeli nyéma taa ké ma feesuyu ké. Tacaá Iso má ma yóyótəna mpu.

ISEKIYEELI NAWA ISO TƏYAƷA KE TOOSEE TAKA TAA

40

Iso təyaya kvfalaya təm

1 Ḿróyú Iseyeeli nyéma kuuu pənaƷa hiu na kakpası nyəhka, isətu kancaalaya nyəh kuyaku naanəwa nyəhku*fa*. Yosalem icate leekuyə pənaƷa naanəwa na liyiti nyəhka. Tacaá Iso toj tii ma təə na í pona-m təna. ^a

2 Iso lapa na pə la-m toosee taka, na í tənə-m Iseyeeli tetu taa. Ḿróyú pə su-m puƷu kukuluyə nakuli ku təə. Na má ná kutuluŋ na ilim mpətəj təə, isu icate.

3 Iso pona-m təna, ilena má ná apalu nəƷəlu. I nəƷəsəna ké isu nyəƷəluƷu kuşee muƷu. Na í təka i niŋ taa ké kponkrontu toj nyəntu natəli tə ħmənaƷa. Na kkrátúyú kumaƷasuyə, na í səha nənəƷə.

4 Ntəna apalu inı i yaa-m si: Yulu nyá, nyəni teu na ħ ké ħkraŋuyə na ħ nu nti ma caa-ŋ heeluyə tə. Mpi tə, pə kəna-ŋ cəneƷe si n ná. Pə waali ilena ħ heeli Iseyeeli nyéma ke mpi n nawa tə.

Taya na awali təə nənəəsı

5 Mpi ma naakaya təƷəlu: Koluŋa cəna təyaya ké, na ká tá. Iləna apalu nəƷəlu náá təka kkrátúyú kumaƷasuyə ke i niŋ taa. Ku taƷaləŋ ke meətələnəa tooso*fa*. Ḿróyú i maƷasa koluŋa waŋ na ka

^a 40:1 Pusi na kuyeyi wei pa towa cəne tə i we mpaá mpaá ké.

kuḡkuluməḡ. Uena pə lu meətələnnaa tooso tooso. ^a ke pa maɣasəɣi. Ama Ləkpa taa paa maɣasəɣi mpu.

⁶ Uena í polo ilim təlule təw nənəɣə. Ḿpúyú í kpa kumlee, na í maɣasi nənəkpete lumaḡ, na pə lu meətələnnaa tooso.

⁷ Tanlaa kutuluḡ mala tətéele heku taa nyənte nənəɣə ké. Kutuluḡ taɣaləḡ na í waḡ ka we meətələnnaa tooso tooso ké. Koloosi nsi si faɣa kutuluḡ iní tə, si yasələɣa ná we meətələnnaa tooso na həɣələɣu həɣələɣu. Nənəɣə nakəli kele ka taɣaləḡ we meətələnnaa tooso. Keleɣe n teeki na pə́cá n̄ tala kutuluɣu ŋku ku səḡa Isə təɣaɣa isentaa tə.

⁸⁻⁹ Ḿpúyú apalu iní í maɣasa pə taa kutuluɣu ŋku. Ku lumaḡ ka we meətələnnaa liyiti, na ku koloosi yasələɣa ke meətəli kulum. Nənəɣə na pə taa təw kutuluɣu nté ŋku ku kəla Isə təɣaɣa ke kpətənav tə.

¹⁰ Ilim təlule nənəɣə tanlaa kutuluḡ naatoso ka we teitei ké. Uena í tó mpaav ke heku, tooso na cəne tooso na cəne. Koloosi nsi si faɣa heku taa tə, səle si yasələɣa náá we teitei ké.

¹¹ Ḿpúyú apalu iní í maɣasa patəma wei í təw nənəɣə tulaɣi tə. Uena pə lu meətələnnaa kakpasí. Tətéele heku taa nyənte waḡ təna kpənta meətələnnaa naatoso na həɣələɣu.

¹² Tanlaa kutuluḡ waḡ na í taɣaləḡ ka we teitei ké. Meətələnnaa tooso tooso. Na koluḡa kaɣa tətéele kəḡkəməḡ naale təw na ka kuḡkuluməḡ we meətəli həɣələɣu.

¹³ Uena apalu iní í maɣasi pə kraɣav tanlaa kutuluḡ iní í taa leḡku koluḡa, na pə suna leḡku

^a 40:5 *meətələnnaa tooso*: Piipilinaa lelaa taa, ile ŋkuluḡa na pə suna mpee

nyehka, na tətēele na cəne təw. Uena pə lu meetələnaa naanəwa na naale na həyəlvəy.

14 M'p'uy' i mayasa tətəyō kutuluyū ŋku ku we meetələnaa naanəwa tō ku wəŋ. Iə təyaya taya ka tū kutuluyū ŋkuyū həku kē.

15 Pə krayav kancaalaya nənəyō ke awalī təw kolūŋa haləna kutuluyū awalī təw kolūŋa, na pə polo tənaya kanē tō. Uena pə lu meetələnaa hiu na kakpasī.

16 Paa kama puluŋ ke taŋlaa kutuluŋ inī i pətōlee təw na awalī təw kē. Na koloosi kəkayasi na kutuluyū nyənsi taa. Pa tula-yeyē na á cəw nənəyō na á ta. Uena pá ləsi paan fotoonaa ke pə taa təw kolūŋa təw.

17 M'p'uy' apalv inī i pona-m Iəw kutuluyū taya awalī nyehka təw. Paa həla-keye teu kē na nanŋ hiu na naanəwa tv-keye həku.

18 Pa həla hələtv ntəyi na tē cəw nənəwsi təna. Ue awalī təw nyəntv kəla kuləy.

19 M'p'uy' apalv inī i mayasa taya wəŋ. Pə krayav kancaalaya nənəyō tō haləna pə suna pə taa təw taya kolūŋa. Uena pə lu meetələnaa nule na naanəwa. Ilim təlule təw kəŋkəŋ ke i caalənaa. Uena í təkəna pə ntəyōŋ təw nyehku.

20 Uena í mayasi ilim ntəyōŋ təw nənəyō. Kēle ka nyənəyənə awalī təw taya təw kē. Ka wəŋ na ka taɣaləŋ ke i mayasaa.

21 Nənəyō ŋke kaa wəna taŋlaa kutuluŋ naatoso kē. Tooso na kəŋkəŋ kəne, na tooso na kəne. Koloosi yasəlaya na kutuluyū wəŋ, pu we teitei kē, isu ilim təlule təw nənəyō nyənsi. Nənəyō taɣaləŋ təna kpenta meetələnaa hiu na kakpasī. Ka wəŋ ke meetələnaa naanəwa na naale na həyəlvəy.

22 Kutuluyu na pətolee na pə pááj fotoonaa we teitei ké, isu nənəγə leŋka nyéma. Yulv təŋ kumlee naatosompəγəlaya ke, ilena í kpa ilim ntəγəŋ təo nənəγə.

23 Nke iní ka isentaa, leŋka wee ŋka yulv suvki na í tala pə taa taya təo tə. Isu pu wev na ilim təlule təo tə. Ḿpóγó apalv iní í mayasa nənəəsi nsi si hekv taa wan. Ilena pə lu meətələnna nule na naanowa.

24 Ilena í pona-m ilim mpətəŋ təo həγəlvu, na má ná nənəγə kufalaya. Ḿpóγó í mayasa tanlaa kutuluv, na koloosi na nan. Ilena pə lu teitei isu í ka mayasuvu kancaalaya nyəŋsi tə.

25 Təna tətə, pətolee ka wee ké. A cəəna kutuluyu nənəγə. A we teitei na ilim ntəγəŋ na pə mpətəŋ nyəna. Nənəγə tayaləŋ təna krenta meətələnna hiu na kakpasi. Ka wan ke meətələnna naanowa na naale na həγəlvu.

26 Kumlee naatosompəγəlaya ke yulv təŋ na í kpa nənəγə ŋke. Ka wenna kutuluyu səsəəv isentaa ké. Paa ləsa pááj fotoonaa ke tətəele hekv taa nyənte kəŋkəməŋ təo ké.

27 Nənəγə leŋka ka we kanε iní ka isentaa, ŋka yulv suvki na í tala pə taa taya təo tə. Apalv iní í mayasa ilim mpətəŋ təo nənəəsi nsi si hekv taa. Ilena pə lu meətələnna nule na naanowa.

Pə taa təo taya na pə nənəəsi

28 Ḿpóγó apalv iní í təŋna-m ilim mpətəŋ nənəγə. Ilena í suvna-m pə taa taya təo. Í mayasa nənəγə ŋke, ilena ka tayaləŋ na ka wan wee teitei na awalí təo koluvə nənəγə.

29 Tanlaa kutuluv na hekv taa koluvə, na nan pə tayaləŋ na pə wan ka we teitei ké, isu nənəəsi

leɲsi. Uena pətolee cəna naɲ na á tá. Nənyəɔ tayaləɲ təna ka we meətələnaa hiu na kakpasɪ. Ka waɲ ke meətələnaa naanɔwa na naale na həyɔlvɔy.

³⁰⁻³¹ Naɲ taa ké n tənyəɔna na ń tala awalɪ taya tɔɔ. Paa ləsa pááɲ fotoonaa ke pə taa kolɔɲa tɔɔ ké. Kumlee pələfei ke yulɔ kraaki na í tala kutuluɔyɔ taa.

³² Mpyúy apalɔ unɪ ɪ təɲna-m ilim təlule nənyəɔ. Uena tɔ sɔv pə taa taya tɔɔ. I mayasa nənyəɔ, uena í mayana si kana kancaalaya nyəɲsi waɲ na si tayaləɲ pə we teitei.

³³ Tanlaa kutuluɲ na həkəɲ taa koloosi, na naɲ tayaləɲ na pə waɲ ka we teitei ké, isɪ nənyəɔsi leɲsi. Na pətolee cəna naɲ ɲkɔ kɔ nənyəɔ. Nənyəɔ ɲke ka tayaləɲ təna kɔpenta meətələnaa hiu na kakpasɪ. Ka waɲ ke meətələnaa naanɔwa na naale na həyɔlvɔy.

³⁴ Naɲ taa ké yulɔ tənyəɔna na í tala awalɪ taya tɔɔ. Paa ləsa pááɲ fotoonaa ke pə taa kolɔɲa tɔɔ ké. Uena pə təɲ həkɔ taa tətɛɛle kəɲkəməɲ tɔɔ. Kumlee pələfei ke yulɔ kraa na í sɔv.

³⁵ Apalɔ unɪ ɪ pona-m ilim ntəɔɔɲ tɔɔ nənyəɔ, uena í mayasɪ keɛ. Ka waɲ na ka tayaləɲ ka we teitei ké isɪ leɲsi.

³⁶ Nənyəɔ ɲke keɛ ka wena tanlaa kutuluɲ tɔɔ. Həkɔ taa kolɔɲa na naɲ na pətolee cəɔ-kɔ na pə tá. Ka tayaləɲ təna we meətələnaa hiu na kakpasɪ. Ka waɲ ke meətələnaa naanɔwa na naale na həyɔlvɔy.

³⁷ Naɲ taa ké n tənyəɔna na ń lu awalɪ taya tɔɔ. Uena pá ləsi pááɲ fotoonaa ke pə taa kolɔɲa tɔɔ. Na tətɛɛle ke həkɔ taa. Kumlee pələfei ke yulɔ kraa na pəcɔ́ í sɔv.

³⁸ Kutuluɔyɔ nakɔli ku we ilim ntəɔɔɲ tɔɔ nənyəɔ isentaa. Tənaɔa pa nyaalaya tɔla wena pa kəkaya na

πά lakı kətaya ŋka kəkə lusa ka təna tə.

³⁹ Taapələnaa naale ka we nan ŋku ku kəŋkəməŋ naale təw kə kolunja kite kə təkram. Taapələnaa mpe pa təw kə pa kukaya kətaya təla. Isu kətaya ŋka kəkə lusa ka təna tə, na isayatu husuyu nyəŋsi.

⁴⁰ Taapələnaa liyiti ka we nan waali təw tətə. Ye n pukina ilim ntəwəŋ nənəwə təsυle, n naaki-weye. Naale na kəŋkəŋ kune, naale na kune.

⁴¹ Taapələnaa pələfei təw kə pa kukaya kətaya təla. Liyiti na nənəwə kəŋkəŋ kune, na liyiti na kune.

⁴² Pécó pá kaasi kətaya ŋka kəkə lusa ka təna tə. Kεle ka taapələnaa pεe nyóma ke liyiti tətə. Paa wei i tayaləŋ seka meətəli kuləm ke pécó. Na i wan ke mpu tətə. Pa kəŋkuləməŋ ke meətəli na həwəlyu həwəlyu. Taapələnaa mpe pa təw kə pa sukaya wontu nti pa lakəna kətaya ŋka kəkə lusa ka təna tə. Na kətasi leŋsi.

⁴³ Pa lapa caŋəm ke taapələnaa mpe pa ntompee təw kə, na pá cəw na pá tá. Pa təw kə pa sukaya kətaya nantv.

⁴⁴ Mpyóy apalu inu i pona-m pə taa taya təw. Nanŋ naale ka we tənaya. Leŋku ka we ilim ntəwəŋ nənəwə kin. Uena kú ha ilim mpətəŋ ke siyile. Leŋku ke ilim mpətəŋ nənəwə kin. Uena kú ha siyile ke ilim ntəwəŋ.

⁴⁵ Uena í heeli-m si: Nan ŋku ku keesəna ilim mpətəŋ təw tə. Ku kə kətəlaa mpa pa lakı Isə təyaya taa kə təmle tə pa nyəŋku kə.

⁴⁶ Ama ŋku kule ku keesəna ilim ntəwəŋ təw tə. Kulεyele kətəlaa mpa pa paasəwəna kətaya tətate tə pa nyəŋku. Uena í tasa si, Lefii nyóma taa ulε, Satəki təyaya nyóma tike ka wenna mpaav si, pá svu Isə təyaya taa na pá la i təmle.

Iso tayaɣa maɣamaɣa

⁴⁷ M̄p̄ȳḡȳ apalu inɪ ɪ maɣasa p̄ə taa taya. Ka wan na ka taɣaləŋ ka we teitei ké. Paa kəŋkəŋ ŋkuɣu meetələnaa nuɓe na naanɔwa. Ilena kətaya tələte ke Iso tayaɣa isentaa.

⁴⁸ M̄p̄ȳḡȳ apalu inɪ ɪ suuna-m Iso tayaɣa nənəɣə sakaya tɛɛ. I maɣasa sakaya akelenaa tɔ, paa wei ɪ yasələɣa we meetələnaa naale na həɣələɣu ké. Nənəɣə wan ke meetəli kulbm na həɣələɣu.

⁴⁹ Nənəɣə sakaya taɣaləŋ we meetələnaa naanɔwa na wan ke meetələnaa naatoso. Kumlee naanɔwa ke yulu kpaaki na í su. Ilena akelenaa naale tɔwa nənəɣə ke həku.

41

¹ M̄p̄ȳḡȳ apalu inɪ ɪ pona-m Iso tayaɣa kutuluɣu səsəu taa. Ilena í maɣasi-kú. Koloosi tɔwa tətɛɛle ke həku ké. Səle sɪ wan we meetələnaa tooso.

² Nənəɣə wan ka we meetələnaa kakpasɪ ké. Həɣələɣu kuneɣe meetələnaa naale na kuneɣe mpu tɔtɔ. Iso tayaɣa maɣamaɣa taɣaləŋ ka we meetələnaa hɪu ké. Ka wan ke meetələnaa naanɔwa.

³ Pə waali, ilena í su lələ nan taa na í maɣasi nənəɣə. Ka nənəkpete lumanə we meetəli kulbm na wan ke meetələnaa tooso. Ka kəŋkəməŋ tɔ kpusəŋ ke meetələnaa tooso na həɣələɣu.

⁴ Ilena í maɣasi kutuluɣu maɣamaɣa na ku wan na ku taɣaləŋ we teitei ké meetələnaa naanɔwa naanɔwa. M̄p̄ȳḡȳ ɪ heela-m sɪ tənayaɓe kate taa kate təcayale.

Iso tayaɣa kutuluŋ lələŋ

⁵ M̄p̄r̄ȳḡ apalv in̄i i mayasa Is̄o t̄əyaya p̄ə taa kolun̄ja. Ka k̄pus̄əŋ we meət̄əl̄ənaa tooso. Ūena p̄á ĩm̄á kutulun̄ na p̄ə c̄əə na p̄ə tá. I wan̄ we meət̄əl̄ənaa naale.

⁶ Kutulun̄ k̄us̄əŋ in̄i i ka k̄é at̄e na is̄o kutulun̄ k̄e t̄əma t̄ə k̄é. Paa ĩku k̄u w̄ena nan̄ ĩhiu na naan̄wa. Paa nan̄ ĩku k̄u we awal̄i t̄ə kolun̄ja taa k̄é. Ie p̄ə taya Is̄o t̄əyaya kolun̄ja taa.

⁷ Kolun̄ja wal̄əŋəna is̄ot̄aa k̄é. Ūena p̄ə s̄əəŋi paa at̄e na is̄o kutuluȳu ĩkuȳu wan̄ na p̄ə p̄uki. M̄p̄r̄ȳḡ p̄ə w̄e na p̄ə c̄əə Is̄o t̄əyaya na p̄ə tá. P̄ə t̄ə k̄é ye n̄ k̄paaki, nan̄ ĩ s̄əəŋi wan̄ na í k̄paaki. P̄ə k̄paav̄ kancaalaya at̄e na is̄o kutuluȳu t̄ə. Ȳul̄v̄ p̄əŋi na í polo h̄ek̄v̄ taa nȳəĩku. Ūena í t̄e ĩku k̄u we is̄ot̄aa t̄ə.

⁸ M̄p̄r̄ȳḡ ma cek̄ənaa si, Is̄o t̄əyaya kutulun̄ wei i c̄əəna-k̄eŋe m̄p̄v̄ t̄ə, i k̄əla k̄ul̄v̄ȳ, is̄u meət̄əl̄ənaa tooso.

⁹ K̄əĩk̄əŋ taa kutulun̄ in̄i, i waal̄i t̄ə kolun̄ja yas̄əlaya we meət̄əl̄ənaa naale na h̄əŋəlv̄ȳ. Lonte nte p̄ə yela k̄p̄ete t̄ə,

¹⁰ na kutulun̄ l̄el̄əŋ p̄ə h̄ek̄v̄ taa, meət̄əl̄ənaa naan̄wa ka w̄enna na p̄ə c̄əə Is̄o t̄əyaya.

¹¹ Kutulun̄ in̄i i n̄əŋəsi naale t̄v̄layaana kolun̄ja taa t̄ə k̄é. N̄əŋəŋ l̄eĩka na ilim̄ nt̄əŋəŋ t̄ə. L̄eĩka na p̄ə m̄p̄ət̄əŋ t̄ə. Kolun̄ja ĩke ka yas̄əlaya ka we meət̄əl̄ənaa naale na h̄əŋəlv̄ȳ k̄é na p̄ə c̄əə na p̄ə tá.

¹² Kutuluȳu nak̄v̄li k̄u s̄əŋa Is̄o t̄əyaya ilim̄ t̄ət̄v̄le t̄ə k̄é kolun̄ja kite. K̄u tayal̄əŋ we meət̄əl̄ənaa n̄ule na kak̄pas̄i. K̄u wan̄ k̄e ĩhiu na naan̄wa. K̄u koloosi yas̄əlaya k̄e meət̄əl̄ənaa naale na h̄əŋəlv̄ȳ.

¹³ Apalv in̄i i mayasa Is̄o t̄əyaya. Ūena ka tayal̄əŋ lu meət̄əl̄ənaa n̄ule na naan̄wa. Kolun̄ja na kutuluȳu ĩku k̄u s̄əŋa ilim̄ t̄ət̄v̄le t̄ə t̄ə, k̄u koloosi tayal̄əŋ ka

we meetelēnaa nule na naanowa tōtōyo.

¹⁴ Iso tōyaya hōyōlyu ŋku ku keesēna ilim tēlule tō tō, na kōŋkōmēŋ tō patōmana wāŋ ka we meetelēnaa nule na naanowa.

¹⁵ Apalu inu i mayasa tōtōyo Iso tōyaya waali kutulyu tayalēŋ. Pē na patōmanaa mpa pa we kōŋkōmēŋ inu i naale i tō tō. Pē krenta meetelēnaa nule na naanowa.

Iso tōyaya pōtaa tō

¹⁶ Paa saaka kponkpolonaa kē. Uena pā mati Iso tōyaya kraaŋ na pē naŋ sōsōu na lōlō nyēŋku taa. Na pōtolee nna pa tu puluŋ tō na sakasi. Na pō cō atē na iso kutuluŋ inu i tooso na pō tā. Pē tēna pu kē kponkpolonaa kē. Pē kraγav atē na pō suna pōtolee tō. Uena pā tēni pōtolee anu a mayamaya ke kponkpolonaa.

¹⁷ Iso tōyaya waali, na ka taa tō nōnōyo kususuuya, halēna lōlō naŋ tō, paa lēsa koloosi tō kē,

¹⁸ isōtaa taŋlaa na paaŋ pē fotoonaa. Fotoonaa ka sita tēma taa kē. Paa fotoo, na isōtaa taŋlaa naale fotoo, na pō polo mpu. Isōtaa taŋlaa mpe pa isentaa we tōm naale naale.

¹⁹ Yulu isentaa nyēnēyi paaŋ kune na cāneye. Na tōyōlaya isentaa nāā nyēnēyi kune na cāne. Mpyō pē wee na pō cō Iso tōyaya na pō tā.

²⁰ Paa lēsa isōtaa taŋlaa na paaŋ fotoonaa kē. Pē kraγav koluŋa kite tē tōyō, halēna nōnōsi nyuγu taa.

²¹ Naŋ sōsōu akelenaa tayalēŋ na pē wāŋ ka we teitei kē.

Uena kate taa kate nāā nēγēsēna

²² kōtaya tēlate. Tēleye pa saaka kponkpolonaa. Tē kuŋkulōmēŋ we meetēli kolōm na hōyōlyu. Tē wāŋ

ke mpv. Tə wena ηkulunasi na nəəheε. Tə kəηkəməη təw kέ kponkpolonaa. Mpuyule apalu inu i heela-m si: Taapəli wenna Tacaα isentaα.

²³ Iso təyaya nənəyə ka wena kutəkuyv kέ. Ulena kate taa kate təcayale na tə nyəηkv.

²⁴ Paa nənəyə ηka kaa wena kampunaa naale kέ. Ulena pά tvləyi na pά təkəyi.

²⁵ Ulena pά ləsi kutuluyv səsəuv kampv təw kέ fotoonaa. Isətaa tanlaa na pə paan kuləməη inu i fotoonaa ke paa ləsaa isu koloosi təw. Ulena pά ká pə taa təw kraan nənəyə nyuyv taa kέ sakaya taka kέ kponkpolonaa.

²⁶ Kraan ηkv kv koloosi naale təw ka we pətlee. A təw na pulun, na pά ləsi pάan fotoonaa tətə.

42

Iso təyaya təw kutulunv kusəəsəη lələη

¹ Mpuyv apalu inu i luna-m awalv təw taya təw. Ulena í pona-m kutulunv wei i we ilim ntəyəη təw tə. Koluηa na Iso təyaya waalv kutuluyv pə kiη nté.

² Ilim ntəyəη təw kutulunv inu, i tayaləη ka we meətələnaα nule na naanəwa kέ. I wanv ke meətələnaα hiu na kakpasv.

³ Kutuluyv ηkv kv həyəluyv ləηkv nyənaya, ikpate nte tə wanv we meətələnaα naanəwa təyə. Tələ tə cəw Iso təyaya kέ. Ulena kv həyəluyv ləηkv nά nyənəyi awalv təw taya kumte. Kv ate na iso kutulunv inu i tooso, i wena sakasv ke təma təw kέ.

⁴ Pə taa təw taya həyəluyv təw ke mpvη isentaα, ikpate natəli tə weε na tə wanv ke meətələnaα kakpasv. Tə tayaləη ke meətələnaα nule na naanəwa. Ilim ntəyəη təw kέ kutulunv inu i nənəəsiv ka wennaα.

⁵ Isotaa kutulunj seka wanj ke pətɛɛ nyəŋ. Mpi tɔ, sakasi ŋmusa-ɪ kɛ, na pɔ kɛli hekɔ taa nyəŋ, na pətɛɛ nyəŋ.

⁶ Kutuluɣu ŋku kv aɛ na iso kutulunj tooso, ka wɛna sakasi ke tɔma tɔɔ kɛ. Uɛ pa ta tu-ɪ akelenaa isu kutulunj lɛlɛŋ. Pɔ tɔɔ kɛ kutulunj ŋmuna nɔpɔɣɔ aɛ tɔɔ na pɔ kraaki.

⁷ Mpuŋ inɪ ɪ koloosi nsi si wɛnna awalɪ tɔɔ taya tɔɔ hɔɣɔɣu tɔ, si tayalɛŋ ka wɛ mɛɛtɔlɛnaa hiu na kakpasɪ kɛ.

⁸ Mpi tɔ, kutulunj inɪ ɪ maɣamaɣa ɪ tayalɛŋ ka wɛ mɛɛtɔlɛnaa hiu na kakpasɪ kɛ. Uɛna kutulunj wei ɪ wɛnna iso tɔyaya hɔɣɔɣu tɔ ɪ tayalɛŋ ke mɛɛtɔlɛnaa nɪlɛ na naanɔwa.

⁹ Kutulunj inɪ ɪ pətɛɛ ka wɛ nɔnɔɣɔ na ilim tɔlɪlɛ tɔɔ. Ye n lɪna awalɪ tɔɔ taya tɔɔ nyəŋka, ŋkɛɣɛ n suukɛna.

¹⁰ Taya kolunja tɔcaalle ke nɔnɔɣɔ ŋkɛ ka wɛɛ.

Kutulunj ka wɛ ilim mpɔtɔŋ tɔɔ, na ɪ nyənəɣɪ kolunja. Na kutuluɣu ŋku kv wɛ iso tɔyaya waali tɔ.

¹¹ Ikpatɛ natɔli tu wɛ kutulunj inɪ ɪ kinj. Kutulunj inɪ ɪ sɛŋɣu na ɪ wanj na ɪ tayalɛŋ na ɪ nɔnɔɔsi, ka nɔɣɔsɛna ilim ntɔɣɔŋ tɔɔ nyəŋ kɛ.

¹² Mpu tɔtɔɣɔ pu wɛɛ, na ilim mpɔtɔŋ tɔɔ kutuluɣu nɔnɔɔsi. Timpi ikpatɛ nte tɔ caalaa tɔɣɔ nɔnɔɣɔ ka wɛɛ. Na ká nyənəɣɪ iso na yɔlaa pa tɔsulle kolunja. Ilim tɔlɪlɛ tɔɔ kɛ pa suukayana.

¹³ Mɔpɔɣɔ apalu inɪ ɪ heela-m si, ilim ntɔɣɔŋ na pɔ mpɔtɔŋ tɔɔ kutulunj wei ɪ nyənəɣɪ taya tɔ ɪ kɛ iso nyəŋ kɛ. Kɔtɔlaa mpa pa suuki iso kutulunj taa tɔ, ɪ taa kɛ pɔ wɛɛ si pá tɔɣɔ iso tɔɣɔnaya. I taa tɔtɔɣɔ pɔ wɛɛ si, pá su iso nyəm. Isu kuhav na kɔtaya ŋka pa lapa isayatu tɔɔ tɔ. Na tayanɣu nyəŋka. Mpi tɔ, pɔ kɛ iso lonte kɛ.

14 Ye kətəlaa mpa pa laalaa na pá suv Išo lonte taa təna. Pə fei si pá luna taya təw nənəyo. Pə wee si, pá yele tənaya wontu nti pa suuwa na pá lana Tacaa təmlə təyo. İlena pá suu lentı na pá polo timpı samaa kotaa tə.

Awalı təw kolunja mayasuyv

15 Mıpúyú apalı inı ı terna Išo təyaya taa təw ké mayasuyv. İlena í yaa-m na tə luna ilim təlule nənəyo. İlena í naalı mayasuyv ke ikpate nte tə cəna Išo təyaya tə.

16 Camlıyuv ke ı mayasayana. Nkuyv ı nyəmna ilim təlule təw həyöluyv tayaləh. Həyöluyv ηku ku we meətələnəa ηmənuyv na nule na naanəwa (250).

17-19 Mıpúyú ı mayasa ilim ntəyoη təw həyöluyv. Na pə mpətəη təw nyəηku, na pə tutule nyəηku. İlena pə tayaləh lu kuləm. Paa həyöluyv ηkuyv meətələnəa ηmənuyv na nule na naanəwa (250).

20 İšəna ı mayasa kolunja ηka ka cəna Išo təyaya tə, ka kəηkəməη liyiti təyəle. Kolunja ηke ka tayaləη na ka waη ka we teitei ké. Paa kəηkəη ηkuyv meətələnəa ηmənuyv na nule na naanəwa (250). Kolunja ηke kaa fayana yəlaa təna təcəyale na Išo nyənte.

43

Išo məlvuyv ke ı təyaya taa

1 Mıpúyú apalı inı ı pona-m ilim təlule təw nənəyo.

2 İlena má ná İseyeli Išo teeli luna ilim təlule təw na í kəη. Pə kəkəte ka we ké isu tenku nyənte, na pə naaki tetv təw.

3 Toosee taka wei ma na isəntə tə a wee ké isu wena maə terna nav tə. Maa nawa ale a taa si Išo kəma si ı wakələyi Yosalem. Yaa nna maə toosaa si, ma we

Κεραα πῶγο σῶσαγα κῦτηη τῶ τῶ. Μῦργύ μα hota ma nῶγο τῶ.

⁴ Uena Tacaa teeli souna nῶnῶγο na í caya Iso tῶyaya taa.

⁵ Ntēna Iso Feesuyu kraγα-m ma lῶmayasee taa na kú souna-m pῆ taa taya τῶ. Uena má ná si Tacaa teeli sῶsῶ tῶηa suyu ke Iso tῶyaya.

⁶ Μῦργύ μα nuwa nῶγῶlv γῶγῶtῶyῶna-m hatoo Iso tῶyaya taa. Yulv wei ι ka souna-m pῆ taa τῶ, ι we ma kῶηkῶη taa ké tam ké.

⁷ Uena Tacaa tῶ-m si: Yulv nyá, nyῶni, ma kumte lonte ntῶ. Timpi maa su ma nῶntaalvῶv tῶyῶle. Maa caya Iseyeli nyῶma hekv ke tam τῶ ké. Pana pa awulaa pa kaa tasa ma hῶte sῶsῶle pilisuyu na pa wasaηkalῶtv. Yaa pa pi pa awulaa mpa pa sῶki tῶyῶ tῶna.

⁸ Ma nῶnῶkpelee cῶlῶyῶ awulaa mpe pa ηmaaki pa nyῶna. Koluηa kulῶmaya wenna má na-we tá hekv taa. Μῦργύ pa pilisina ma hῶte sῶsῶle na pa acaalῶtv tῶma. Pῆ τῶ ké ma kpiisa-we na pááná.

⁹ Pῶnentaa Iseyeli nyῶma ká hatῶlῶna-m pa wasaηkalῶtv. Na pa awulaa sῶsaa mpa pa sῶki τῶ. Uena má wee pa hekv ke tam τῶ.

¹⁰ Mpyyule Tacaa tῶma Isekiyeeli má si: Kéésí Iso tῶyaya tῶm ke Iseyeli nyῶma. Pá mayasi isῶna ka wee τῶ, na pa isayatu tῶm kra-weye feele.

¹¹ Ye pa kulapῶtv lapa-weye feele, ile hólí-weye isῶna pa pu Iso tῶyaya na pῆcῶ pá ηma-ke τῶ. Na isῶna pa faya kutulῶη τῶ. Na nῶnῶsi kusῶsῶsi na kulῶlusi. Na isῶna Iso tῶyaya tῶna wee τῶ tῶsokoloko. Nmaa na ῆ hólí-we na pá náná pa ise ke kiῆη na kusῶsutv nti pῆ wee si pá tῶki τῶ. Uena pá tῶη-ti na pá lakῶ-ti.

¹² Iso tῶyaya kusῶsutv sῶsῶntv nté. Ikpate nte τῶ

εἴθνη Ἰσὼ τῶγα ἠκεγε πύγυ νυγύυ τὰ τῶ, πῶ wee si pá nyəni-teye Ἰσὼ nyənte ké.

Kətaya təlate na pə kətasi təm

¹³ Ἰσῶνα πα μαγασα κῶταγα τῶlate τῶγῶ. Μαγασῶλαγα ἠκα κα we μεετῶli ἠῶγῶλυγυ τῶγῶ πα μαγασῶναα. Λῶου ἠku paa ἠεewa na πῶ εἴθ κῶταγα τῶlate na πῶ ta-te τῶ, ku lumaḡ ka we μεετῶli ἠῶγῶλυγυ, na ku waḡ ke mpv tətῶ. Ἰlena pá ἠmá pulv isu kumte, na πῶ kuli isu mpiiu na πῶ εἴθ λῶου ἠku na πῶ τά. Ye πῶ kaasa κῶταγα τῶlate kuḡkoluməḡ ile,

¹⁴ πῶ kpaγav κῶταγα τῶlate ate τῶ, na πῶ suna τῶ nyγyυ τὰ τῶ τῶ kuḡkoluməḡ we μεετῶli kulum, na τῶ waḡ ke μεετῶli ἠῶγῶλυγυ. Πῶ kpaγav nῶḡḡee səkpena na πῶ polo səsῶna τῶ. Πῶ tayaləḡ we μεετῶli kulum na πῶ waḡ ke μεετῶli ἠῶγῶλυγυ.

¹⁵ Κῶταγα τῶlate τῶ mῶsaya na ate, πῶ kuḡkoluməḡ ka we μεετῶlῶnaa naaleye. Na ἠeləḡasi ke πῶ ἠkuluḡasi liyiti taa.

¹⁶ Mῶsaya waḡ na ka tayaləḡ ka we teitei ké. Paa kəḡkəḡ ἠkuγyυ μεετῶlῶnaa naatoso.

¹⁷ Nῶḡḡee waḡ na a tayaləḡ ka we teitei ké. Μεετῶlῶnaa naatosompῶγῶλαγα mpῶγῶλαγα. Κῶταγα τῶlate ntompee wena a εἴθwa na á tá τῶ a waḡ we mpiiu kulumyυ. Λῶου náá εἴθ na kó tá, kuḡe ku waḡ tətῶγῶ mpiiu. Κῶταγα τῶlate ḡté τῶ təkpaḡee keesəna ilim təluḡe τῶ ké.

¹⁸ Μῶpύγῶ Tacaa Ἰσὼ təma Isekiyeeli má si: Yulu nyá, nu. Mā suki-ḡ kusəsutu. Paa təḡ-təḡi saa wei κῶταγα τῶlate ká te ἠmav τῶ. Waatu inəḡi paa la τῶ τῶ ké κῶταγα ἠka kəkῶ lusa ka təna τῶ. Na pá ἠmusəḡi τῶ τῶ ké təla caləm.

19 N ká cɛla latəce ke Lefii kətəlaa mpa pa ké Satəki luluyu nyəma tə. Pa tike ke ma ha mpaav si pá la Tacaa Iso maya təmlɛ. Paa la latəce ke kətaya na má husi pa isayatu.

20 Kpaɣa latəce inɪ ɪ caləm na ń taa-wəɣi kətaya təlate hələŋasi liyiti. Na tə ntompee ŋkulunasi taa, na pə cəə-ye na pə tá. Ue pə husa kətaya təlate asilima nté. Uena tó pəsi Iso nyəntɛ.

21 Uena ń pona isayatu husuyu kətaya latəce inəyi Iso lonte nte pa ləsaa tə tə taa, na ń wəpɪ-ɪ kəkə. Ue pə taya Iso təyaya taa.

22 Kuyaku naale nyəŋku wule uena ń la pəntuluyu ŋku ku tiili tá caami təɣə isayatu husuyu kətaya. Na pə husi kətaya təlate asilima. Isu paa tɛm-tɛɣɛ husuyu na latəce tə.

23 N tɛŋ asilima husuyu, uena ń la kətaya ke latəce kufalɔ, na ɪwaav ŋku ku tiili tá caami tə.

24 Uena ń hulɪ təla anəyi Tacaa. Kətəlaa ká tó a təə ké təm. Paa la-yɛɣɛ kətaya ŋka kəkə lusa ka təna tə.

25 Paa kuyaku ŋkuyu paa la isayatu husuyu kətaya. Pə waali ké latəce na ɪwaav ŋku ku tiili ta caami tə. Haləna kuyɛɛŋ naatosompəɣələya.

26 Kuyɛɛŋ naatosompəɣələya təcu ké paa husi kətaya təlate asilima, na pá pəsi-tɛɣɛ Iso nyəntɛ. Uena pəcó pá tɔlɪ-tɛ.

27 Kuyɛɛŋ inɪ ɪ tɛɛki, na pə kpaɣa kuyaku pələfɛi nyəŋku na pə puki, uena kətəlaa la mə nyuyu təə ké kətaya ŋka kəkə lusa ka təna tə. Na nəɣə kulumaya krentuyu nyəŋka. Uena Iso laŋlɛ hɛɛna-mɛ. Tacaa má ma yəɣətəna mpu.

44

Awulaa nənəɣə ke ilim təlulɛ təə

¹ Μρύγύ apalu inu i pona-m Iso tɔyaya awali tɔ nɔnɔɔ. Nka ka wenna ilim tɔlule tɔ tɔ, ile ka tɔkaa.

² Μρύγύ Taca heela-m si: Nɔnɔɔ ɛke kaa tɔki mρύγύ. Nɔɔlu kaa tɔɛna tɔna, yaa i tu tɔli-ke. Mpi tɔ, tɔnaya Iseyeli nyɔma Iso Taca sunaa. Ile kaa tɔki mρύγύ.

³ Ama ye pɔ kaasa awulumpu, ile i pɔsɔɛi na i caya Taca kin tɔna, na i tɔɔ tɔɔnaya. Ile kraan nɔnɔɔ mpaav ke i ka suna, na i luna tɔna tɔtɔ.

Mpa pa pɔsɔɛi na pɔ sun Iso tɔyaya taa tɔ

⁴ Μρύγύ apalu inu i suna-m na ilim ntɔɔɔn nɔnɔɔ, ke Iso tɔyaya kɔɛkɔɛ taa. Ma nyɔnaya mpu, ile Taca teeli suwa i tɔyaya ntɛ. Ntɛna mɔ hoti ma isɛntɔɔ.

⁵ Ilena Taca tɔ-m si: Yulu nyɔ, la laakali. Nyɔnna nyɔ isɛ, na nuna nyɔ ɛkraɛɛ ke pɔ tɔna mpi maa keesi-ɛ Taca tɔyaya kusɔsutu tɔna, na pɔ kɔtaya tɔ tɔ. Na n la laakali na Iso tɔyaya nɔnɔɔsi kusɔsusu na kulɔlusi tɔm.

⁶ Telɔsi tɔ kullaa Iseyeli nyɔma mpe si, maya Taca Iso, mɔ nyɔɔsa mɔ acaalɔtu tɔma wena i lapa tɔ.

⁷ I sɔsa kra nyɔma mpa pa ta nyi-m tɔɔ ma tɔyaya taa. Ilena i pilisiyi ma tɔyaya ke waatu wei i laki-m kɔtaya ke tɔɔnaya, na nantu nim nyɔntu, na calɔm tɔ. Μρύγύ i pilisina ma tɔyaya. Mɔ acaalɔtu kulaputu ke i yɔkɔna mɔ na me tɔ nɔɔ pɛlɔɔ.

⁸ I tɔ paasɔna ma tɔmle ke ma tɔyaya taa kɛ mɔ mayamaya. Ama kra nyɔma ke i yelinaa, na pɛle pɔ laki-tɛɛ mɔ lonte.

⁹ Taca Iso mɔ si, kra tu kutapɛlɔɔ ɛku ku ta nyi-m tɔ ku kaa sun ma tɔyaya taa. Paa pɔntu we Iseyeli nyɔma heku taa.

Nti pə su Lefii nyəma tə

10 Taca si: Pə kaasuyv Lefii nyəma mpa me mə kisa-m tə, saa wei lseyeli nyəma me í toolaa na í ha-m siyile tə, mə təja mə tuŋ ké. Mə nyəŋ taa ké mə isayatu saləka ká mayana.

11 Təmle nte í ká pəsi na í lá-m təyole ma təyaya nənəsi taŋyuv, na ka taa təma lapv. Isu samaa kətaya ŋka kəkə lusa ka təna tə, na kətasi ləŋsi təla lentuyv. Ilena í laki samaa inəyi təma.

12 Mə tee lseyeli samaa ke nəyō ke tuŋ təm taa. Hali í tusi-weye isayatu taa. Maa yele-me, na í səyəl mə isayatu saləka.

13 I ka kprətəna-m si í laki kətəlaa təmle natəli. Yaa í tokina ma wontu kate nyəntv, yaa kate taa kate nyəntv. Mu səyələna mə feele fei. Na acaalətv təma wena í lapa tə a saləka.

14 Təma lenna wena a we lapv ke Isə təyaya tayanuyv təm taa tə, a tike ke í ká la.

Nti pə su kətəlaa tə

15 Mpyó Taca má ma yəyətəa si: Pə kaasa Satəki pəyalaa kətəlaa Lefii nyəma tə. Mə təka təsulle kəsəsutv ké. Paa saa wei lseyeli nyəma toolaa na pa hatələna-m tə. Mə tike í ká kprətəna-m, na í la-m təmle. I ká cele-m nantv nim na pə caləm. Taca Isə má ma yəyətəna mpv.

16 Mu svna təsulle na í kprətəna ma taapəli. I ká wee ma təmle taa, na í paasəna ma təmle.

17 Kponkponu toŋ nyəntv wontu ke í ká suu. Ilena pécó í svna pə taa taya nənəyō. I taa suu heeŋ huŋtv pəlv ke waatu wei í laki pə taa taya təma tə. Paa Isə təyaya taa nyəna.

18 Ɔ ká te mə nyɔɔŋ ke kponkponu ton nyəntu saalasi, na í tɔɔli pə takasi. Ama í kaa ləli tampalanaa, pə taa kɔɔ na í tii haŋaya.

19 Ye í lukɪ sɪ í puki yəlaa kiŋ ke awalɪ tɔɔ taya tɔɔ ɪɛ ɪ wɔɔsɪ mə wontu nti í lapəna kɔtaya ke mpɔ tɔ. Na í su-tɔɔɪ təsulle kutuluŋ taa, na í kɔɔɔ wontu lenti. Pə taa kɔɔ na samaa pilisi kɔtaya wontu nti.

20 Kɔtəlaa í kaa looli mə nyɔɔŋ, yaa í yeɛ na nyɔɔsɪ su. Ama í ká kɔ-sɔɔɪ tətetete.

21 Kɔtɔɔ nɔɔɔɔ ɪ kaa nyɔɔ sɔɔɔ na pɔ́ɔ́ í sɔɔ pə taa taya tɔɔ.

22 Pəyeɛ kɔtɔɔ kaa kɔɔɔ alɔ leɛlu ke yem, yaa alɔ wei pa tɔɔnaa tɔ. Iseyeeli nyɔ́ma piitim taa pɛɛɔ wei ɪ ta nyənta apalɔ tɔɔ pə wɛɛ sɪ kɔtɔɔ í kɔɔɔ. Yaa ye kɔtɔɔ lɛɔ sɔɔa na í yeɛ leɛlu, ɪɛ ɪnɪ í kɔɔɔ.

23 Pə wɛɛ sɪ kɔtəlaa mə í seyeɛ ma yəlaa. Ɔ faɔa Iɔ nyəm na kɔa nyəm. Ɔ hɔ́li-wɛ na pá nyɪ naŋ nyəm, na asilima nyəm pə faɔa.

24 Mpi pə ké huɛ tɔm ɪɛ, mu tɔɔna siyisuyu. Ɔ ká huɔkəna na pɔ́ keesəna ma kusəsutɔ. Ɔ tɔki ma kiin na ma kutɔtɔɔ ke ma acimanaa taa. Ɔ nyənɪ kuyɛɛŋ kuhɛɛsəŋ ke ma nyəŋ.

25 Pə fɛɪ sɪ kɔtɔɔ í kɔtəna sətɔ na í pilisi ɪ ti. Ye pə taya ɪ caa, yaa ɪ too, yaa ɪ pəyaya. Yaa ɪ taalɔ, yaa ɪ neu, yaa ɪ kɔɔ. Yaa ɪ neu alɔ nyəŋ wei ɪ ta saata tɔ.

26 Ye pə maɔana kɔtɔɔ ke mpɔ, í la nyuyɔ tɔɔ asilima keɛɔɔ kɔtaya. Ɔ taŋ na kuyɛɛŋ naatosompɔɔɔɔ tɛɛ na pɔ́ɔ́ í sɔɔ ɪ tɔmɛ taa.

27 Kuyɔŋku ɪ məɔɔɔ təsulle taya pə taa nyəŋka tɔ tɔ, ɪ ka la kɔtaya na pɔ́ huɪ ɪ isayatu. Tacaɔ Iɔ má ma yɔɔtəna mpɔ.

28 Kɔtəlaa kɔɔɔɔ nte má. Ɔ kaa wɛɛna mə paa nyəm naɔɔɔɔ Iseyeeli taa. Maɔa mə paa nyəm.

29 Mə təyənaya nté kũhaan, na tɔla nna pa laki kɔtaya si pə husi isayatu tɔ. Pə tənə mpi pa suwa si, ma nyəm ke Iseyeli taa tɔ, mu təyənə.

30 Kətəlaa tənna kumtu kancaalaya nyəntu həyɔləŋ, na mpi Iseyeli nyéma ləsa-m pa wənaw taa tɔ. Yəlaa ká cɛla kətəlaa ke pa mɔlɔm kɔpampam. Ulena má kooli pa tɛɛsi ke kɔpantu.

31 Ama kətəlaa kaa təyɔ wontu kəsəpɔtu yaa nti pɔlɔpɔ kɔwa tɔ. Paa sumaya paa wontuyu ŋku.

45

Tetvnaa mpa pa wena pa mpa tɔ

1 M̀p̀ỳỳ Tacaayɔyɔtaasi: Ye í taləyi Iseyeli kpeka ke tetu ile í ləsi həyɔlɔyɔ nakuli na í ha-m. Həyɔlɔyɔ ŋku ku tayaləŋ ká wɛɛ kilomɛɛtələnna naanɔwa na naale na həyɔlɔyɔ. Ku wəŋ ke kilomɛɛtələnna kakpası. Ulena tetu nti tɔ pəsi Iɔ nyəntu təkpaataa.

2 Ulena í cosi iso təsele tetu ke tɔ taa. Tə tayaləŋ na tə wəŋ ká wɛɛ teitei. Paa kəŋkəŋ ŋkuyɔ mɛɛtələnna ŋmɔnɔyɔ na nule na naanɔwa (250). Na pə ye le ikpate na pə cɔɔ na pə tá tetu nti. Tələ tə wəŋ ká wɛɛ mɛɛtələnna hiu na kakpası.

3 Tetu nti tə taa ké í ká mayası na í ləsi kilomɛɛtələnna naanɔwa na naale na həyɔlɔyɔ. Tə wəŋ ke kilomɛɛtələnna kakpası. Tənaya í ká ŋmá Iɔ təyaya. Lonte nté tə kəna lonte kate nyəntɛ.

4 Həyɔlɔyɔ ŋku ku ké Iɔ lonte kate nyəntɛ ké. Pə su-ku na ku mpa ke kətəlaa mpa pa laki Tacaatəmle ke Iɔ təyaya taa təyɔ. Lonte nté tə taa tənaya í ká ləsi lona nna a taa í ká ŋmá mə tɛɛsi na Iɔ təyaya tɔ.

5 Tetu nti tə tayaləŋ wɛ kilomɛɛtələnna naanɔwa na naale na həyɔlɔyɔ, na tə wəŋ ke kilomɛɛtələnna

kakpası tō tē ké Lefii kōtēlaa nyēntv ké. Mpe pa paasəyənana Isə təyaya taa tēmle kōpante. Paa wēena tē taa ké acalee wēna a taa paa caya təyō.

⁶ İlena pā mayası tetv nti tē taa tətəyō itayalan tōō ké kilomēetēlənāa naanōwa na naale na həyōlōyū na wəy tōō ké kilomēetēlənāa naale na həyōlōyū. İlena í ηmá icate nte tē taa İseyeli nyóma ká wēena mpaav sı pā caya tō.

⁷ Paa kaası awulumpu ke lonte ke Tacaa tetv na icate nyēntv kəjkəməy naale tōō. Tetv nti tu kpaaya hatoo Metitelanee tēyku ké. Pə kpaayav ilim tətōle tōō, halēna İseyeli tetv ilim tēlule tōō tōyā. Tē tayaləy ká wēe teitei na paa kpekəle nte tē nyēntv.

⁸ İle awulumpiya ká wēena pa mayamaya pa tetv ke İseyeli taa. Pa kaa tasa Tacaa yēlaa ke muyluyū. Paa yelina tetv kakaasaya ke İseyeli nyóma.

Nti pə su awulumpiya tō

⁹ Mpyóy Tacaa Isə má ma yəyətāa sı: İseyeli awulumpiya me í teləsa mpəle. Pə wēe sı í kisi mōsəy na ηmakəlōyū. İ təy tampana na kusiyisim. İlena í yele ma yēlaa wēnav ke lēkōyū. Tacaa má ma yəyətəna mpv.

¹⁰ Pə wēe sı í wēena sanəyanāa mpa pa sıyisāa tō. İ wēena pee nyəm mayasəlaya kusiyisaya ηka pa yaa sı ifaa tō, na lum nyəm nyəyηka kusiyisaya ηka pa yaa sı paati tō.

¹¹ Mayasəlası ifaa na paati pa tōōv ka wēe teitei ké. Paa ηka kaa təyō isı mayasəlaya ηka pa yaa sı homēe tō ka həyōləy naanōwa taa kulōmōyū. Mayasəlaya homēe ke paa keesəna isəna mayasəlası nsı sı tōki tō.

¹² Pa liyitee nyəyōlōyū ηku pa yaa sı keelaa tō, kolē kv təm hiu mayāna ηku pa yaa sı sikəli tō kv təm

kułom. Uena sikələnaa nutoso náá mayana ηku pa yaa si miini tō ku tōm kułom.

¹³ Isəna paa ləsəyi pa kuhaan təyōlō. Həyōləη nutoso taa kułomuyū ke paa wei ι ká ha ι təyōnaya pee nyəηka.

¹⁴ Ye í mayasəyi mə nim, mayasəlaya ηka pa yaa si paati təyō í ká mayasəna. Paati tōm naanowa lakəna homεε kułom. Mayasəlaya ηka pa yaa koo tō, na ηka pa yaa si homεε tō si teitei ké. Paati həyōləη naanowa taa kułomuyū ke í ká ləsi.

¹⁵ Iseyeli nyóma kaləkəη taa uε, heeη yaa pəη ηmōnuyū (200) taa ké pə wεε si pá ləsi Iso kuhav ke kułom. Mpi pa ləsəyi mpu təyō paa la təyōnaya kuhav kətaya. Yaa ηka kəkō lusaa tō, yaa nəyō kułomaya krentuyū nyəηka si pə husi pa isayatu. Tacaa má ma yəyətəna mpu.

¹⁶ Iseyeli tetu yəlaa təna ká kənna kuhav ηku. Uena pá cəla pa tetu awulumpiya.

¹⁷ Awulumpiya ká caana kətasi nsi kəkō lusa si təna tō si wontu na solum kułiisim ke acimanaa waatu. Isu isətu kufalu na kuyaku kuhεεsuyū. Na lenna nna a kotiyi Iseyeli nyóma tō. Mpe paa caana kupəntəη tayanuyū kətasi na kuhaan. Na kətasi nsi kəkō lusa si təna tō. Na nəyō kułomaya krentuyū nyəηsi. Uena Iso nyəni Iseyeli nyóma pətətəle na í husi pa isayatu.

¹⁸ Mpyó Tacaa yəyətəa si: Isətu kancaalaya nyəη kuyaku kancaalaya nyəηku wule, paa la kətaya ke latəce wei ι tiili tá caamu tō. Uena pé nyaali Iso təyaya asilima.

¹⁹ Kətulu ká kraya kətaya krentε híte tə caləm. Na í taa-wəyi Iso təyaya nənəyō təə. Na kətaya təlate ηkuluηasi taa. Na pə taa təə taya nənəyō təə.

20 Pə takı isətv kuyaku naatosompəɣələya nyəŋku ilena pá lá mpv tətəɣə mpa pa pəntaa na pa ta nyi yaa pə yokəna-we tə. Ue pə keela Iso təyaya asilima nté.

21 Isətv kancealaya nyəŋ kuyeeŋ naanəwa na liyiti wule ke paa təɣə Teev acima. Kuyeeŋ naatosompəɣələya ke paa təɣə acima anı na potopotonaa mpa pa taa kəkəsəm fei tə.

22 Awulumpu ká la latəce ke kətaya ke acima kuyaku kancealaya nyəŋku wule. I na ıate təna yəlaa pa isayatu husuyv tə kə ı ká la-ké.

23 Pə kaasi ıle, acima kuyeeŋ naatosompəɣələya ını ı taa tətəɣə ı ka la kətaya ŋka kəkə lusa ka təna təɣə latəceŋaa naatosompəɣələya, na ıwaan naatosompəɣələya. Ulena í la paa kuyaku ŋkuyv pəŋtuluyv ke isayatu husuyv kətaya.

24 Na í ha təɣənaya pee nyəŋka ısu kiloona hıu na naanəwa. Ulena í səəsi nim liitilinaa naatoso ke paa kətaya latəce na ıwaav ŋku kv tə.

25 Pə takı isətv naatosompəɣələya nyəŋ kuyaku naanəwa na kakpası acima wule, ılena awulumpu la kətaya na kvhav ke teitei. Isu ı ka lapv Teev acima waatv tə. Acima kuyeeŋ naatosompəɣələya ını ı taa kə ı ká la paa kuyaku ŋkuyv isayatu husuyv kətasi kvloması nsi. Na nsi kəkə lusa sı təna tə. Na təɣənaya pee na nim pə kvhav tətə.

46

Nti pə su awulumpu tə

¹ Mpyú Taca Iso yəɣətəa sı: Pə taa tə taya nənəɣə ŋka ka wenna ilim təlule tə tə, kaa təkı mpyú təmle kuyeeŋ naatoso taa kə. Ama paa tulı-keɣe kuyaku kvheesuyv na isətv kufalv kuyaku wule.

² Awulumpu sɔ̀kə̀na awali tɔ̀ taya tɔ̀ ɔ̀na í fayana kutuluyu ŋku ku kpətə̀na nənɔ̀ɔ̀ tɔ̀ ku taa. Na í sə̀ŋ nənə̀keelasí tənaya, saa wei kətə̀laa laki awulumpu ɔ̀ni ɔ̀ kətasi nsi kəkə̀ lusa si tənə̀ tɔ̀. Na nɔ̀ɔ̀ kɔ̀lɔ̀mɔ̀ɔ̀ kpentuyɔ̀ nyə̀nsi. ɔ̀na í hənɔ̀ tɛyɛ nənə̀kpɛte na pə́cɔ́ í tɛɛ. Pə̀ fɛi si pə̀ təkí nənɔ̀ɔ̀ na pə́cɔ́ pə̀ taani.

³ Ye pə̀ tala kuyaku kɔ̀hɛɛsuyɔ̀ na ɔ̀sɔ̀tɔ̀ kɔ̀falɔ̀ acima. Tɛtɔ̀ yə̀laa ká kɔ̀ nənə̀kpɛte cənɛ, na pə̀ sɛɛ-m. Mɔ̀ɔ̀ Taa.

⁴ ɔ̀waav kɔ̀lɔ̀mɔ̀ɔ̀ na ɔ̀wɛɛsi naatoso, wei ɔ̀ tiili tá caami tɔ̀ɔ̀, awulumpu ká la kətaya ŋka kəkə̀ lusa ka tənə̀ tɔ̀. Taa ke ɔ̀ ka la kətaya ŋkɛyɛ kuyaku kɔ̀hɛɛsuyɔ̀ wule.

⁵ ɔ̀na í kə̀na tɔ̀ɔ̀naya pee kɔ̀hɔ̀. ɔ̀su kiloona hɔ̀ na naanɔ̀wa ke ɔ̀waav tɔ̀ɔ̀. Ye pə̀ kaasa ɔ̀wɛɛsi tɔ̀ ɔ̀le ɔ̀ kə̀na tɔ̀ɔ̀naya pee kɔ̀hɔ̀ ke ɔ̀sə̀na ɔ̀ hɔ̀v si pə̀ mɔ̀na tɔ̀. ɔ̀na í sɔ̀sɔ̀ nim liitilinaa naatoso ke tɔ̀ɔ̀naya pee kiloona hɔ̀ na naanɔ̀wa tɔ̀ɔ̀.

⁶ ɔ̀sɔ̀tɔ̀ kɔ̀falɔ̀ acima wule ɔ̀ ka la kətaya ke latə̀cɛ. Na ɔ̀wɛɛsi naatoso, na ɔ̀waav kɔ̀lɔ̀mɔ̀ɔ̀. Pə̀ tənaya mpɔ̀ pu wɛɛ tɔ̀la nna a tiili tá caami tɔ̀.

⁷ ɔ̀na í tənɔ̀ tɔ̀ɔ̀naya pee kɔ̀hɔ̀ ɔ̀su kiloona hɔ̀ na naanɔ̀wa. Paa latə̀cɛ wei na paa ɔ̀waav ŋku ku tɔ̀ ke ɔ̀ tənə̀ɔ̀ mpɔ̀. Ye pə̀ kaasa ɔ̀wɛɛsi, ɔ̀le ɔ̀ ha tɔ̀ɔ̀naya pee ke ɔ̀sə̀na ɔ̀ hɔ̀v si pə̀ wɛ tɛu tɔ̀. ɔ̀na í tənɔ̀ nim liitilinaa naatoso ke tɔ̀ɔ̀naya pee kiloona hɔ̀ na naanɔ̀wa tɔ̀ɔ̀.

⁸ Mpaav kɔ̀lɔ̀mɔ̀ɔ̀ ke awulumpu ká tə̀ŋ na í sɔ̀v na í lu. Kutuluyu ŋku ku kpətə̀na nənɔ̀ɔ̀ tɔ̀, ku taa kɛ́ ɔ̀ ká fayana.

⁹ Waav wei ɔ̀yɛeli yə̀laa ká sɔ̀v ɔ̀sɛv ke acima kuyɛɛŋ taa tɔ̀. Mpa paa sɔ̀vna ilim ntə̀ɔ̀ŋ tɔ̀ nənɔ̀ɔ̀

na pá σεε-ι τῶ, ilim mp̄ətəŋ tῶ nyəŋka ke paa luna. Mpa p̄ele pá s̄una p̄ə mp̄ətəŋ tῶ nyəŋka, ɪe pa luna p̄ə ntəyɔŋ tῶ nyəŋka. Yulv kaa luna n̄ənəyɔ ŋka ɪ s̄unaa tῶ, k̄vɪfalaɣa ke ɪ k̄á təŋ.

10 Awulumpu na tetv ȳəlaa paa k̄p̄ent̄əna s̄uu na pá k̄p̄ent̄ɪ luu.

Nti p̄ə su k̄vhaaŋ waanɪ waanɪ tῶ tῶ

11 Ye p̄ə tala acima yaa waat̄ənaa s̄əsa, t̄əyɔnaɣa k̄vhaɪ k̄á w̄eɪ ɪsu kiloonaa hiu na naan̄əwa k̄é, paa k̄ətaya lat̄əce na p̄ə ɪwaav ŋku kv tῶ k̄é. Ye p̄ə kaasa ɪw̄eɪsɪ ɪe, paa wei ɪ k̄á suna ɪ k̄vhaɪ t̄əməŋ. ɪena pá t̄əni nim liitilinaa naatoso, ke t̄əyɔnaɣa p̄ee kiloonaa hiu na naan̄əwa tῶ.

12 Ye ɪsu awulumpu caaki luɣu k̄ul̄əm̄v̄ȳv̄ k̄ətaya lapv ke Taca, paa ŋka k̄ək̄ə lusa ka t̄əna tῶ. Yaa n̄əyɔ k̄ul̄əm̄aya k̄p̄ent̄v̄ȳv̄ nyəŋka. P̄ə w̄eɪ sɪ pá t̄v̄lɪ-ɪ ilim t̄əlul̄e tῶ n̄ənəyɔ k̄é. ɪena ɪ ha ɪ k̄vhaaŋ ɪni, ɪsu pa lak̄v̄ȳv̄ k̄v̄yakv̄ k̄v̄h̄eɪs̄v̄ȳv̄ wule tῶ. Ye ɪ t̄ema t̄eɪv̄, ɪe pa t̄əki n̄ənəyɔ.

13 Paa ɪfemle nte, paa la Taca ke p̄ənaɣa k̄ul̄əm̄aya ɪw̄əyaya ŋka ka tiili ta caamɪ t̄əyɔ k̄ətaya ŋka k̄ək̄ə lusa ka t̄əna tῶ. Tanan̄ t̄ənan̄ ke paa lakɪ-sɪ.

14 Paa ha Taca ke t̄əyɔnaɣa k̄vhaɪ t̄ət̄əyɔ m̄ul̄əm̄ mayas̄elasɪ naale ke m̄p̄ȳȳ paa tanan̄ ŋku. ɪena pá siti m̄ul̄əm̄ mp̄ɪ na nim liitilinaa naale. Paa ɪfemle nte tῶ t̄əyɔnaɣa k̄vhaɪ kv̄ne, kv̄ w̄eɪ m̄p̄ȳȳ tam tῶ k̄é, kv̄ kaa sɪ.

15 Paa tanan̄ ŋkuyv̄ paa la ɪw̄əyaya, na m̄ul̄əm̄, na nim ke k̄ətaya ŋka k̄ək̄ə lusa ka t̄əna tῶ.

Awulumpu p̄əyalaa k̄pancoou

16 M'p'ug'oo Tacaa y'ag'otaa si: Ye awulumpu ha i nyem nar'el'eyi i p'eyalaa taa n'ag'ol'ob, p'e p'esa p'eyal'ob in' na i piya piya pa nyem ke tam t'oo k'e.

17 Ama ye awulumpu cosa i nyem, na i ha i tamle ny'ema taa n'ag'ol'ob i t'aki-w'eyi m'pu, hal'ena i ce'pu p'ena'ya. U'ena p'e t'ayan' i m'el'uy'ob ke awulumpu nyem. M'pi awulumpu hawa i ma'ya'ma'ya i piya t'ob p'e t'ike p'e k'ena p'ele pa nyem.

18 P'e fei si, awulumpu i leeki y'elaa taa n'ag'ol'uy'ob pu'nt'ob nyem. I ma'ya'ma'ya i nyem ke i ka' c'ela i p'eyalaa. U'le I'so y'elaa taa n'ag'ol'ob kaa hat'el'ena i nyem.

I'so t'ayaya t'at'as'al'ena

19 M'p'ug'oo ap'al'ob in' i t'agna-m t'as'ule nte t'ob we n'ag'oo kin' t'ob t'ob. U'ena t'ob su'ob kat'elaa kutul'uy'ob taa. U'ena t'ob k'ee'na ilim n't'ag'oy'ob t'ob k'e kat'elaa lon'te. Pa't'ema n'ag'ol'ob i ka we l'ob k'e ilim t'at'ule t'ob.

20 U'ena i hu'li-m si: C'ene'ye kat'elaa ka' t'as' i t'ola n'na pa lapa kat'aya si p'e t'ayan' i pa is'ayat'ob t'ob a nant'ob. T'ena t'at'ag'oo p'aa t'as' i ku'ha'ay'ob. Pa taa l'as' i kat'aya nyem m'p'ey'ob aw'al'ob t'aya t'ob. P'e taa k'oo na samaa p'ilisi I'so nyem.

21 M'p'ug'oo i luna-m aw'al'ob t'ob t'aya t'ob. U'ena i c'ona-m t'aya n'kul'uy'obasi li'y'iti taa. P'aa n'kul'uy'ob n'ka kaa we'na t'aya k'e.

22 N'kul'uy'obasi taa ta'asi n'ni si we p'ec'ob p'ec'ag'oo. Si wa'ay'ob na si t'ayal'oy'ob ke teitei. T'ayal'oy'ob we me'et'el'ena h'iu. Wa'ay'ob ke me'et'el'ena naan'owa na kak'pas'ob.

23 P'ee kol'uy'ob c'ona p'aa t'aya n'ka'ya. U'ena m'as'as'ob c'ona kol'uy'ob n'ke na p'e t'a.

24 M'p'ug'oo ap'al'ob in' i he'ela-m si, m'as'as'ob n'ni si t'ob I'so t'ayaya tamle ny'ema t'as'ey'ob t'ola n'na y'elaa lapa kat'as'ob t'ob, a nant'ob t'ag'ole.

47

Iso tɔyaga lum seelv

¹ M̄p̄ȳȳ apalu ɪni ɪ mələna-m Iso tɔyaga nənɔɔ, ɪlena má ná lum lukəna nənɔɔ tɛɛ, na ilim təlule tɔɔ. Iso tɔyaga na ilim ntɔɔŋ tɔɔ ké lum kpenɔyana. ɪlena p̄ mələɔna kɔtaya tɔlate, na ilim mp̄ɔtɔŋ tɔɔ.

² M̄p̄ȳȳ ɪ luna-m na ilim ntɔɔŋ nənɔɔ. Tɔ kɛɛna awali tɔɔ nənɔɔ ŋka ka siyisina ilim təlule tɔɔ tɔ, na lum tɔŋa krente na kɔŋkɔŋ ntɔɔŋ nyɔŋku tɔɔ.

³ ɪlena í mɔŋna ilim təlule tɔɔ, na í tɔka ŋmənaya. ɪlena í mayasəna-keɔɔ mɛɛtələnaa nasəle na nunɔwa (500) kɛ hɔɔlɔyɔ ŋku ku tɔɔ. Pə waali ké ɪ tesəna-m na lum. Pəle p̄ suna ma nɔɔsɛ.

⁴ M̄p̄ȳȳ ɪ tasa mayasɔyɔ kɛ mɛɛtələnaa nasəle na nunɔwa (500). ɪlena í tesəna-m lum, na pəle p̄ suna ma tɔna. I tasa mayasɔyɔ kɛ mɛɛtələnaa nasəle na nunɔwa (500) tɔtɔ. I tasa-m lum tesənav, ɪlena p̄ kra ma tənaya.

⁵ M̄p̄ȳȳ ɪ tasa mayasɔyɔ kɛ mɛɛtələnaa nasəle na nunɔwa (500). ɪle lum mpi pəle p̄ kəla lumanɔ, ma ta p̄sɪ tesɔyɔ. Pə ké lɔɔ ké, na ye p̄ taya yav nɔɔlɔ kaa p̄sɪ tesɔyɔ.

⁶ M̄p̄ȳȳ ɪ p̄ɔsa-m si: Yulɔ nyá, n nawa teu na? ɪlena í pona-m kpenɔ na í tayanɪ-m mɔŋnav kɛ lɔɔ nɔɔ.

⁷ ɪlena má paasəna si, tuŋ nyala səsəm kɛ lɔɔ ŋku ku kɔtemiŋ naale tɔɔ.

⁸ M̄p̄ȳȳ apalu ɪni ɪ heela-m si: Lɔɔv kɔne ku lum kpenɔ ilim təlule hɔɔlɔyɔ tɔɔ ké. Yaatanɪ tetekəle kɛ p̄ tɔŋɔyɪ, na p̄ tiiki tenku kɔsəpɔ taa, na p̄ tayanɔyɪ-wɪ.

9 Ilena lum taa weesuɣu nyəm təna wɛɛna weesuɣu, ke paa timpi ləɔv ŋku ku lum ka tala tɔ. Waatu inəyi tiina ka huki. Pə taya pulv, tenku lum ka tayanɪ. Ye ləɔv ŋku ku lum í tala timpi, weesuɣu laki ké.

10 Pə kpaɣav hatoo Aŋ-Ketii, na pə polo Aŋ-Aŋkəlayim tɔ. Tiina kpalaa ká tɔyi pa puluŋ ké, na pá len tenku kuten tɔɔ. Paa kpa tiina waanɪ waanɪ ké ɪsu tenku səsɔ taa.

11 Ama lvcayam na luna ná kaa tayanɪ. Pɪ pəsɪ təm lona ké.

12 Tuŋ kulɔlvəŋ waanɪ waanɪ ká nyɔ ləɔv kutemɪŋ tɔɔ. I hatv kaa lontili paa pəlee, na í lɔlvəyi pee ke tam tɔɔ. Paa ɪsɔtv wei ke paa kooliyi ɪ kulɔlvəm. Mpi tɔ, təsulle tee ké lum lukəna na pə kpen ɪ tee. Paa təkɪ ɪ pee ké, na pá waasəyəna pa təyi ɪ hatv.

Tacaa sukɪ Iseyeli tetv toosi

13 Mprúyú Tacaa Iɔv yəyɔtaa sɪ: Tetv nti paa tala Iseyeli kpeka naanɔwa na naale tɔ tə toosi ntɔ. Təm naaleye paa cɛla Yosɛɛfv kpekəle nyóma.

14 Teitei ké paa tala-tɪ. Mpi tɔ, má yəyɔtaa ké na tuunav na má su sɪ, ma haaki-təyi pa cəsənaa. Iɛ tə pəsə pa kpancoou ké.

15 Tətv ilim ntəyəŋ tɔɔ toŋa, kpa-kəyi Metitelanee tenku. Ilena ká təŋ hapəle nte tə təŋəyəna Hetəlvəŋ na Lepo-Hamatɪ na Setatɪ pə acalɛɛ taa tɔ.

16 Pə waali ilena ká lu Pelota na Sipəlayim pə acalɛɛ. Anɪ a wenna Tamasi na Hamatɪ tetv pə hekɪ taa. Na Hasɛɛ-Tikonɪ ɪcatɛ nte tə kpətəna Havlanɪ tetv toŋa tɔ.

17 Toŋa ŋke kaa polo tenku Metitelanee. Haləna Hasaa-Inanɪ tetv ke ilim təlule tɔɔ. Ilena ká məli

Taması na Hanatı pa tetv. Isəna tonja ka wεε ilim ntəyən tə təyələ.

¹⁸ Ilim təlule tə tonja ká lu lonte nte tə wε Taması na Havlan pa hekv tə. Ulena ká tən Yaatanı tetekəle ke Kalaatı na İseyeli tetv pə hekv taa. Kaa polo timpi pa yaa sı Tamaa təyə tenku kusərv. Isəna tonja ká wεε ilim təlule tə təyələ.

¹⁹ Ilim mpətən tə tonja ile kaa lu timpi pa yaa sı Tamaa təyə Melipa lvm na Kateesi pə tetv cəlv. Ulena ká məli İcipiti tetv ləv. Haləna Metitelanee tenku. Isəna tonja ká wεε ilim mpətən tə təyələ.

²⁰ Ilim tətule tə nyənka ile, tenku Metitelanee kele tonja. Pə krayav ilim mpətən tə tə, haləna Lepo-Hamatı ke ilim ntəyən tə. Isəna ilim tətule tə nyənka ka wεε təyələ.

²¹ İseyeli kpeka nyəma ke í ká tala tetv ntı.

²² Tete ké í ká tó na í taləna-tı. Ule í taa səv mublaa mpa pa wε mə hekv taa na pa lula piya ke mə tetv taa tə. Pə wεε ké sı í la-weyə teitei isu İseyeli nyəma. Ulena pəle pá hiki pa paa tete ke İseyeli kpeka taa.

²³ Paa wei í ká hiki í paa tete ke İseyeli kpekəle nte tə taa í ká caya tə. Tacaə Isə má ma suna mpv.

48

Ilim ntəyən tə kpeka tetv

¹ İseyeli kpeka nyəma həla ntə, na pa tetvnaa. Tan kpekəle nyəma tetv wε ilim ntəyən tə ké. Tə mala harəle nte tə tənəyənə Hetələn na Lepo-Hamatı na Hasaa-Inan pə tetvnaa taa tə. Ulena pə polo Taması, na Hamatı pə tetvnaa cəlv. Ulena ká polo ká lu ilim təlule tonja. Halı Metitelanee tenku na ilim tətule tə.

² Təŋ tetu ná təŋa ilim ke itagalav təo ké, haləna Asee kpekəle nyəntu.

³ Asee tetu itagalav təo ké Nefətali nyəntu wee.

⁴ Uena Manasee tetu náá wee Nefətali nyəntu itagalav təo.

⁵ Ifəlayim tetu we Manasee nyəntu itagalav təo ké.

⁶ Uena Lupəŋ tetu náá wee Ifəlayim nyəntu itagalav təo.

⁷ Uena Yuta tetu ke Lupəŋ nyəntu itagalav təo.

Tacaa nyəntu

⁸ Pə kraɣav Yuta tetu itagalav təo ké ilim təlule na pə tətule tə, í ká kaasi tetu na tə taɣaləŋ wee teitei isu paa kpekəle nte tə nyəntu. Tə taɣaləŋ ká wee kilomεεtələnaa naanɔwa na naale na həɣəlɔɣu. Uena í ŋmá tə həku taa ké Iso na yəlaa pa təsulle.

⁹ Tacaa tetu taɣaləŋ ká wee kilomεεtələnaa naanɔwa na naale na həɣəlɔɣu. Tə waŋ ke kilomεεtələnaa naanɔwa.

¹⁰ Tetu həɣəlɔɣu ŋku pa cɛla kətəlaa tə, ku taɣali kilomεεtələnaa naanɔwa na naale na həɣəlɔɣu ké. Pə kraɣav ilim təlule na pə polo pə tətule tə. Uena í maɣasi kilomεεtələnaa kakpası ke pə kraɣav ilim ntəɣəŋ na pə mɔətəŋ tə. Na í səŋsi Iso na yəlaa pa təsulle ke həku taa.

¹¹ Tetu həɣəlɔɣu ŋku, ku pəsi Satəki lɔlɔɣu nyəma kətəlaa mpa pa kra kətɔɣu tə pa nyəntu ké. Pa lapa Tacaa təmle ke teu ké. Pa ta la isu Lefii nyəma mpa pa ləwa Iso ké waatu wei lseyeli nyəma toolaa tə.

¹² Pə təo ké paa ha-weyε kelika nanŋ nyəŋka. Nka pa cosa lseyeli nyəma tetu təo ké Lefii nyəma təŋa kiŋ tə.

¹³ Lefii nyəma nyəntu ká wee teitei ké isu kətəlaa nyəntu. Tə tənə tə taɣaləŋ ká wee kilomεεtələnaa

naanowa na naale na hōyōlyu. Tə wanj ke kilomεεtōlōnaa kakpası.

¹⁴ Pə fei si yulv í layası tetv nti na pulv. Yaa í pεεti-ti, yaa í keε-tōyi nōyōlv. Pə taγa pulv, tə kəla tetv tənaya sōsōantv ke lseyeli taa. Mpi tō, tə ké Tacaa nyəntv tō se.

Acalεε na tetv hōyōlōj pə paa tete

¹⁵ Tetv ká kaası lso nyəntv cōlō tēna. Tə wanj we kilomεεtōlōnaa naale na hōyōlyu. Təle tə ta ke lso nyəntv. lcatε nyəntv ké si yōlaa í caya. llena pá ηmá icatε ke hekv taa.

¹⁶ Tə taγalōj na tə wanj ká weε teitei ké. Mεεtōlōnaa iyisi naale na ηmōnyu na nule na naanowa (2250) ké paa kōjkōj ηku.

¹⁷ Paa yelev ikpatε na tō cōōna icatε na tō tá. Tə wanj ká weε mεεtōlōnaa nunowa na hiu na kakpası (125).

¹⁸ Pu kaası Tacaa tetv tōo ké hōyōlyu. Kv taγalōj ke kilomεεtōlōnaa kakpası, na icatε ilim tēlule tōo. Na kilomεεtōlōnaa kakpası tōtōyō ilim tētule tōo. Tetv nti tə taa ké paa hiki tōyōnaya na pa cēla icatε yōlaa.

¹⁹ Paa lseyeli kpekāle tv wei ι we icatε taa te. I pēsəyi na í hala-ti.

²⁰ Tacaa tetv na icatε nyəntv, pə kōkrentyuv tēna taγalōj na pə wanj we teitei ké. Paa kōjkōj ηkuyv kilomεεtōlōnaa naanowa na naale na hōyōlyu.

²¹ Pu kaası ntiyi lso tetv na icatε nyəntv hekv taa tō, awulumpu nyəntv nté. Tu pə mpyōyú na tō tēj lentōnaa. Tə taγalōj ká weε kilomεεtōlōnaa naanowa na naale na hōyōlyu. Tu yoosina ilim tēlule tōo tōja. llena tō polo Metitelanee tējku ke ilim tētule tōo. Tacaa tetv na tēsulle ká weε tetv nti tə wēna tə paa ke mpv tō, tə hekv taa ké.

22 Lefii nyóma tetu na ɪcate pu faya awulumpu tetu ke hɔ́ɔlɔ́ɔ́ naaleɣe. Tu tɔ́ɔ́ Yuta tetu na ilim ntɔ́ɔ́ɔ́ tɔ́ɔ́, na Pɛncamɛɛ nyɛntu na pɔ́ mpɔ́tɔ́ɔ́ tɔ́ɔ́.

Ilim mpɔ́tɔ́ɔ́ tɔ́ɔ́ kpeka tetu

23 Kpeka lenna na a tetunaa ntɔ́ cɔ́nɛ. Pɛncamɛɛ tetu tɔ́nɔ́ɔ́ nté pɔ́ kpaɣɔ́v ilim tɔ́lɔ́lɛ tɔ́ tɔ́ɔ́ tɔ́. Na pɔ́ polo Metitelanee tenku na ilim tɔ́tɔ́lɛ tɔ́ tɔ́.

24 Pɛncamɛɛ nyɛntu tɔ́ɔ́ ilim ke itaɣalɔ́v tɔ́ kɛ́. Tɔ́ kɔ́ɔ́kɔ́ɔ́ taa kɛ́ Simiyɔ́ɔ́ tetu wɛɛ.

25 Isakaa nyɛntu ke Simiyɔ́ɔ́ nyɛntu kɔ́ɔ́kɔ́ɔ́ taa.

26 Na Sapulɔ́ɔ́ tetu ke Isakaa nyɛntu kɔ́ɔ́kɔ́ɔ́ taa.

27 Na Katɪ nyɛntu ke Isakaa tetu kɔ́ɔ́kɔ́ɔ́ taa.

28 Katɪ nyóma tɔ́ɔ́ ɔ́ka ka wɛ ilim mpɔ́tɔ́ɔ́ tɔ́ tɔ́ɔ́lɛ tetu tɔ́ɔ́. Nke ka kpaɣana Tamaa ke ilim tɔ́lɔ́lɛ tɔ́. Uɛna ká polo Melipa na Katɛɛsi tetu lɔ́m cɔ́lɔ́. Pɔ́ waali uɛna ká tɔ́ɔ́ Icipiti lɔ́v halɔ́na Metitelanee tenku.

29 Ḿpɔ́ɔ́ paa tala Iseyeli kpeka ke tetu na tɛtɛ tɔ́v. Paa kpekaɛ nte tu wɛɛna tɔ́ lonte ke tetu taa. Taaɔ́ Iɔ́ suna mpɔ́.

Yosalem nɔ́nɔ́ɔ́si naanɔ́wa na naale

30-31 Isɔ́na Yosalem ɪcate nɔ́nɔ́ɔ́si naanɔ́wa na naale ká wɛɛ tɔ́ɔ́lɔ́. Iseyeli nyóma kpeka hɔ́la ke paa ha paa nɔ́nɔ́ɔ́ ɔ́ka. Koluɔ́ɔ́ taɣalɔ́ɔ́ ká wɛnna ilim ntɔ́ɔ́ɔ́ tɔ́ kɛ́ mɛɛtɔ́lɔ́naa iyisi naale na ɔ́mɔ́nɔ́vɔ́ na nule na naanɔ́wa (2250). Koluɔ́ɔ́ ɔ́ke ka tɔ́ ka wɛɛ nɔ́nɔ́ɔ́si tooso. Lupɛɔ́ nɔ́nɔ́ɔ́ na Yuta nyɔ́ɔ́ka na Lefii nyɔ́ɔ́ka.

32 Ilim tɔ́lɔ́lɛ tɔ́ hɔ́ɔ́lɔ́vɔ́v koluɔ́ɔ́ taɣalɔ́ɔ́ ká wɛɛ mɛɛtɔ́lɔ́naa iyisi naale na ɔ́mɔ́nɔ́vɔ́ na nule na naanɔ́wa (2250). Koluɔ́ɔ́ ɔ́ke ka tɔ́ ka wɛɛ nɔ́nɔ́ɔ́si

tooso tɔtɔ. Yosεεfu nɔnɔɔɔ na Pεncameε nyɛɛka na Taɲ nyɛɛka.

³³ Ilim mpɛtɛɲ tɔɔ koluɲa taɲalɛɲ kɔ wεε teitei kɛ isu lεɲsi. Koluɲa ɲkε ka nɔnɔɔsi ka wεε tooso. Simiyɔɲ nɔnɔɔɔ, na Isakaa nyɛɛka na Sapulɛɲ nyɛɛka.

³⁴ Ilim tɛtɛle tɔɔ hɔɔɔɔɔɔ taɲalɛɲ kɔ wεε teitei kɛ na lɛlɛɲ. Koluɲa ɲkε ka nɔnɔɔsi kɔ wεε tooso tɔtɔ. Katɪ nɔnɔɔɔ, na Aseε nyɛɛka, na Nεfɛtali nyɛɛka.

³⁵ Icatε koluɲa tɛna taɲalɛɲ kpɛnta mεεtɛlɛnaa iyisi pɔɔɔɔɔɔɔɔ naanɔwa (9000).

Pɛ kpaɲav waatɔv inɪ tɔɔɔ paa ha ɪcatε kε hɛtε si: Tacaα wε cɛnε.

PIPI LI USO TOM TAKELAYA
Portions of the Holy Bible in the Lokpa language of
Benin

copyright © 1999 SIM

Language: Lokpa (Lukpa)

Translation by: SIM

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2017-10-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

ef14191a-91f7-51c1-ac89-7b93dd7c4377